

EreboAltor.se

hnddu

Ereb Altor

Paddo

www.erebaltor.se - 2008

Upphovsmakare

Anders "anders" Blom

text och illustrationer

Peter "Gunther" Spegel

illustration: solriddaren (sida 46)

Mikael "Adragoor" Bynke

text: dalkiska språket samt korrekturläsning

illustration: karta (sida 5 och 86-87) och border

Martin "Regil" Gerdin

text: Hugger och den "huggerska hansan"

Peter "Fafnir" Svensson

text: Palne Ingvarssons kulinariska observationer

Mikael "Mikael" Lindqvist-Ottosson

text: Historia

Tobias "Spelknepe" Tranell

framsida, kartor, originallayout och bildredigering

Rickard "Rickard" Elimää

sättning och bildredigering

Äventyrsspel

Ereb Altor-boxen, Sinkadus nr 3, Drakar och Demoner: Ivanhoe, Krilloan och Kopparhavets Kapare

...och givetvis övrigt forumsfolk på www.erebaltor.se för tankar, uppmuntran, inspiration och idéer.

Om Faddo

Inledning

Solmunken Odvin Gamles resa	4
Vad den arrogante echten säger	5
Vad den snikne köpmannen säger	5
Vad den mäktige magikern säger	6
Vad den godmodige munken säger	6

Geografi

Invånarantal: 2 400 000	
Klimat	6
Medeltemperaturer	7
En naturlig krutdurk	7
Flora	7
Örter och kryddor för matlagning	7
Frukt och grönsaker	7
Örter för extrakt och droger	7
Trädslag	7
Fauna	8
Caddisk solstjärna	8
Grå bergspanter	8
Löpmus	8
Dalkermussla	8
Dalkisk stridsfalk	8
Dvärgelefant	9
Caddoponny	9
Svartörn	9
Enhornad klippget	9
Städer	10
Arno	10
Invånarantal: 23 000	
Pallin	12
Invånarantal: 17 500	
Byn Lóma	14
Platser	17
Seiggiongrottorna	17
Exarkens palats i Arno	17
S:t Amunds klosterö	18
Odos grav	19
Ísetinis Úggo	19
Odos udde	25
Fäktskolan i Haddio	25

Samhälle

Folkslag	26
Människor (mest dalker, 97 %)	26
Ankor (3 %)	27
Klasser	28
Överklass (7 %), handelsmän (23 %), hantverkare (20 %), bönder (40 %), egendomslösa (5 %)	

Styre	28
Riksrådet	29
Lag och rätt	29
Spänningar	29
Utrikespolitik	29
Handel	32
Import	34
Timmer, metaller, kryddor och spannmål	
Export	34
Fartyg, navigationsinstrument, marmor, vin, örter, hantverk och parfym	
Valuta	34
Militärmakt	35
Folkuppådet	35
Landsvakten	35
Riksflottan	35
Rikshären	35
Solriddarna	35

Kultur

Tideräkning och högtider	36
Dalkisk matlagning	40
Utrustning	41

Religion

Den gamla tron	42
Den lysande vägen	42
Tempel och kloster	43
Ociötter	45
Tadoser	46
Apidioler	46
St: Justinsorden	46
Legenden om svärdet Gávalat	47
Munkväsendet	48
Tanno-tekniken	49
Solandar	50
Kvinnor i den Lysande Vägen	51
Folkets religiositet	51

Historia

Caddos regentlängd	54
Exarkers regeringslängd	55

Övrigt

Dalkiska namn	56
Äventyrsförslag	56

Appendix A - dalkiska språket

Dalkisk-svensk och svensk-dalkisk ordlista	64
--	----

Appendix B - kartor

Kartor	79
--------------	----

Inledning

Få länder har påverkat Erebs historia lika dramatiskt som den klippiga kopparhavsön Caddo. Från att ha varit en obetydlig fristad för ömkliga flyktingar från norr är den idag ett mäktigt handelsimperium och en religiös högborg.

Namnet Caddo kommer från befolkningens modersmål, dalkiskan, och kan betyda både "platsen där det växer" (*dalkiska cado* - tillväxt) och "helig plats" (*dalkiska caddei* - helig). Caddo kallas sålunda ofta för "den heliga ön" även på fastlandet, då ön var den stora profeten Odos hemland och även hyste många av hans efterföljare.

Solmunken Odvin Gamles resa

Sjöresan hade varit lång och mödosam, men vi var alla tacksamma att vi inte ens sett skymten av de piratskepp som Kopparhavet annars är så känt för. Jolakin, min unge novis, stod spänt bredvid mig och kikade över relingen.

Varma vindar smekte våra nu kräfröda ansikten när vi äntligen närmade oss Cassos hamn. Trots att både jag som var en gammal man vid det här laget och ynglingen vid min sida följt den Lysande Vägen sedan barnsben, hade vi aldrig satt våra fötter på den heliga ö som Odo själv stammade från.

Solen stod mitt på himlen när vårt skepps tjocka rep kastades till trossgossarna på bryggan. Pojkarna var utan tvekan dalker för deras hy var brun och håret blont, och vi förstod inte ett ord av vad de sade till varandra.

Innan vi ens gått i land lyfte jag blicken och kisade ut över Casso. Staden låg på en sluttning, så från hamnen hade vi en vacker utsikt. Det första som slog mig var att praktiskt taget alla hus var fyrkantiga och vitkalkade, inte alls som husen i vårt hemland Magilre.

På flera ställen reste sig de typiska caddiska kupolerna, vilket vittnade om att Casso hade äran att inneha ett flertal tempel tillägnade helgon vars relikver nog bevarats.

Redan när vi steg i hamn slog dofterna emot oss. Aromen från kryddor vi aldrig hört talas om fyllde våra sinnen. Rökt klippgjetskorv, färsk caddisk ost och nytappad honung såldes på bryggan.

Efter att ha levt på torkat kött och möjligt bröd de senaste två veckorna kunde vi inte annat än att slå ihop våra händer, lyfta blicken och tacka Etin för hans försyn.

Vad den arrogante echten säger

Caddo? Ja, det säger jag dig gosse, Caddo är fyllt av dalker. Och dalker skall man hålla sig borta ifrån, det sa alltid far min. Inget annat än kätterska, magihatan- de, råttätande, ärelösa krämare! Nej, det säger jag dig, vi skulle aldrig ha släppt taget när vi hade erövrat den där hålan. Visst du inte det? Jodå, 292 e.O. var det, då stod dalkerna på knä och bad för sina liv, det var tider det. Då behövde inte en echt be om ursäkt för att få besöka profetens grav minsann... Numera så får dalker till och med vandra fritt på Ekeborgs gator och bedriva handel som om de vore hederliga handelsmän. Jovisst, lite högre tullar får de ju betala, men ändå! Jag säger det, Vidar VI är en strålande konung, men nog är han lite mjuk mot dalkerna om du frågar mig.

Om jag har varit på Caddo? Nej, aldrig i livet säger jag. Jag besöker inte de heliga platserna innan de är befriade från kättarna. Om jag har träffat någon dalk? Jodå, det har jag (kluckande skratt). För några år sedan köpte jag tre kaggar "hynsolgiskt" vin av några dalker. Det visade sig småningom att två av dem var sura och dåliga, nästan lika uselt som kard... Näja, det var väl caddovin eller nåt i kaggen. Hursomhelst vände jag mig till min vän Clyron Lagman och då jag förklarat mitt mål tilldömde han mig rätten till repressalie. Du skulle ha sett minen hos den

dalkiske köpmännen i hamnen i Ekeborg när jag beslag- tog två tunnor vin som han just höll på att lasta av (skrat- tar gott och länge). Kaggar sa du? Näja, även en echt kan väl fela? (skrattar återigen kluckande)

Vad den snikne köpmannen säger

Jo du, Caddo är sannerligen ett intressant ställe! Har du ett gott sinne för affärer kan du sannerligen tjäna en vacker slant där – men passa dig. Dalkerna är inte dumma, och tro inte att de inte kan se skillnad på sil- ver- och kopparmynt bara för att de är färgblinda. Arno, Caddos huvudstad, är en smältdegel med köpmän och handelskepp från alla världens hörn. Med goda kon- takter kan du göra riktiga kap och sluta mycket fördel- aktiga kontrakt, men konkurrensen är obönhörlig. Och vad gäller den inhemska marknaden kan man glömma att försöka slå sig in. Dalkerna är mycket lojala mot sitt kära fädernesland och sina landsmän. Det finns en hel del varor att köpa på Caddo som kan vara svåra att hitta annorstädes. Dalkerna är till exempel fenomenala på att tillverka navigationsinstrument, som kompasser, astro- labier och sextanter. De dalkiska doftoljorna, eller "per fumum" som vi kommit att kalla dem på fastlandet, har börjat bli mycket eftertraktade runt hela Kopparhavet

och kan således vara värda att investera i... Men nu var det ju inte det ni frågade om. Caddo är i vilket fall en mycket intressant plats för oss köpmän, inte minst då de har ett av de mest utvecklade bankväsenden jag känner till. Men låna inte mer än du kan betala igen. Räntan är hög, och handelshusen har en tendens att alltid finna sina gäldenärer när det är dags för återbetalning.

Vad den mäktige magikern säger

Fy bövelen, sa du Caddo?! Dit skulle jag inte resa om du så erbjöd mig Gadirms egen formelsamling! Inte nog med att dalkerna tjatrar på sitt eget obegripliga språk, de tvår sig i oljor som luktar oerhört märkligt. Men värst av allt är att den caddistiska villoläran så förvridit folket att de anser att all magi är av ondo – och ärevördiga trollkarlar (som jag själv) är inte välkomna att ens sätta foten på ön. Lika väl det! Såvitt jag vet finns där inget nämnvärt att beskåda. Men för rättvisans skull skall jag väl lägga till att det sägs att det på Caddos svarta marknad finns en hel del mycket potenta alkemiska elixir. Dalkerna har tydligen bemästrat alkemins konst, trots att den enligt lag är förbjuden. Har du kontakter i hamnkvarteren har jag hört att du kan finna riktiga rariteter. Men för allt i världen, om du är magiker – håll dig borta från Caddo! Dalkerna är fanatiska vad gäller sin tro!

Vad den godmodige munken säger

Ah, Caddo... Den helige profeten Odos och så många helgons hemland. Trots att jag på intet sätt kan hålla med dalkerna i deras villfarelser kan jag inte annat än fyllas med varma känslor när jag tankar på den heliga ön. Jag har varit där två gånger i mitt långa liv, och jag kommer aldrig att glömma Arnos många kvarterstempel – "ociotter" kallas de på Caddo – och det faktum att Etins ansikte lyste över oss varendaste dag vi var där. Tillsammans med mina ordensbröder har jag vallfärdat till många heliga platser på Caddo, men den märkligaste var nog ändå Velos källa utanför byn Moko.

Denna källa, som Odo själv drack ur, sinar aldrig – oavsett torka och årstid. Broder Welfrid, som i många år lidit av både ryggbesvär och plågande tarm blev helt frisk då han druckit ur den heliga källan! Prasad vare Etin! Vad jag däremot aldrig kunde vänja mig vid var de misstänksamma och gemena blickar vi bemöttes av från de dalkiska heretikerna. Det talade om oss bakom ryggen på deras eget tungomål, som jag bara förstår en bråkdel av. Jag antar att jag skall vara glad att jag inte förstod allt de sade. Det är en skam att alla dessa heliga platser skall vara under de kätterska dalkernas besittning, men en dag kommer kanske Etin att upplysa även deras sinnen!

Geografi

Ön Caddo ligger strategiskt belägen söder om Zorakin, nära Kopparhavets västra mynning. Caddo, eller "den heliga ön", är av vulkaniskt ursprung, vilket märks tydligt på dess geografi. Från öst till väst löper de 3 000 meter höga Appobergen, vilka delar ön i en nordlig och en sydlig del. Många av bergen är rester av gamla utslocknade vulkaner och det händer ännu att Caddo skakas av mindre jordbävningar. Appobergen fångar även upp mycket av regnet från de fuktiga havsvindarna, vilket har orsakat mycket bördiga bergssluttningar och mångtliga åar och floder.

Det är på slättlandet vid Caddos nord och sydkust som den stora majoriteten av den heliga öns befolkning bor. Här, mellan bergen och havet, har jordbruket blomstrat, och både byar och städer vuxit upp. Främst odlas vete och oliver, men Caddo är också känt för delikatesser som vindruvor, dadlar, fikon och smakrika örter.

Större delen av kusterna är lättillgängliga och långgrundna, men en betydande del av Caddos östkust består av höga klippor som ständigt piskas av Kopparhavets vågor. Vissa av dessa klippor har blivit urholkade av vattnet vilket skapat många grottrum som under århundraden använts av munkar och eremiter som velat tillbringa sina liv i bön och stillhet.

Caddos nord och sydsida är tätbefolkade och det finns inte mycket orörd mark kvar på låglandet. På nordsidan är städerna i regel mycket gamla, medan samhällena på sydsidan är yngre. När Caddo förr i tiden fruktade angrepp från Morëlvindyn byggdes sällan städer längs sydkusten, utan snarare försvarsverk. Därför är många av sydkuststäderna än idag befästa och omgärdade av höga ringmurar. Nordsidans städer har alltid varit större och livligare då de ligger längs koppelkonvojen som går genom Solesund.

Appobergen är den enda region av Caddo som fortfarande består av till stor del orörd natur. Marken i bergskedjan är varken bördig eller lättillgänglig och endast några små byar och enskilda torp står att finna där.

Klimat

Caddo har ett mycket behagligt klimat under större delen av året. Det är sällan mulet och bara i oleironoro och varnoro månad blir luften riktigt fuktig. Annars är Caddo en varm och torr ö med ganska typiskt kopparhavsklimat. Molnen, och således också regnet, brukar hålla sig över Appobergen medan nord och sydsidan är soliga. Under agionoro och oleironoro månad letar sig däremot regnet även ner till kustlandet för att vattna den törstiga jorden. Ibland kan kraftiga vindar svepa in från havet, men rejäla stormar och orkaner är ovanliga på Caddo.

Medeltemperaturer

Étinoro (Ettinne månad)	+10°
Ántiuro (Öppne månad)	+13°
Ílioro (Kallte månad)	+15°
Giópporo (Töe månad)	+17°
Pótioro (Spire månad)	+20°
Ossioro (Grodde månad)	+26°
Hékionoro (Halve månad)	+30°
Agionoro (Växte månad)	+27°
Oleironoro (Mogne månad)	+22°
Varnoro (Skörde månad)	+15°
Ibattinoro (Vile månad)	+10°
Iddearo (Mörke månad)	+6°

En naturlig krutdurk

Caddos sydsida är torrare och varmare än nordsidan och dess skogar består framför allt av tall och cederträd. Dessa gräs- och talldominerade torra marker med varmt klimat och sydläge i solbelyst uppförsbacke är en naturlig krutdurk när vinden ligger på från syd. Skogs och gräsbränder är en ständig risk, och det behövs inte mycket för att flera områden på södra sidan av Caddo tar eld under vissa delar av året.

Flora

Trots sin vulkaniska geologi har Caddo en hel del intressanta träd och växter. Öns kopparhavsklimat är idealiskt för allsköns örter. Det finns inga riktigt stora skogar på Caddo, och de som existerar är till största del blandskogar.

Ju längre man rör sig från Appobergen mot nord- eller sydkusten, desto bördigare blir jorden, även om nordsidan är bördigare än sydsidan. Vid bergens fötter kan man dock finna mycket välmående gårdar som tar tillvara på bergsskurarna för bevattning. Nedan följer ett urval av de träd och växter som står att finna i den caddiska naturen.

Örter och kryddor för matlagning

Timjan	Rosmarin
Mynta	Basilika
Oregano	Peppar

Saffran - Växer på öns sydsida, framför allt i kantonen Valli. Saffran ses som helig av många troende på fastlandet, då den färgar mat och bakverk i solens färg, men används på Caddo i vanlig dalkisk matlagning.

Frukt och grönsaker

Oliver	Apelsiner
Vindruvor	Dadlar
Tomater	Fikon
Dakfrukt (se bild)	

Örter för extrakt och droger

Tyrl	Kvälsterbuske
Haverrot	Simeljört
Davidsblomma	Tårbuske

Trädslag

- Olivträd
- Ene
- Appogran (påminner om atlasgranen)
- Caddo-ek (liknar vitek)
- Cederträd
- Maritimtall och pinjetall
- Fikonträd
- Mandelträd
- Ädelkastanj
- Sykomorlönn
- Eukalyptus
- Teak

Fauna

Caddisk solstjärna

Den caddiska solstjärnan är oerhört ovanlig och betraktas som helig av dalkerna, då den till utseendet påminner mycket om den Lysande Vägens symbol, solen. Den har en stor cirkelrund kropp och åtta armar, och kan mäta upp till 50 cm i diameter.

De lever vanligtvis långt ute till havs, men det händer att döda solstjärnor flyter iland längs Caddos kuster. Dessa döda solstjärnor anses vara mycket heliga, och bevaras som relikier i öns helgedomar. Det finns många historier om helanden och under för dem som vidrört en solstjärna och sedan skänkt den till ett soltempel. Om däremot en fiskare får en levande solstjärna i sitt nät måste denne göra bot genom vallfärd, fasta eller penninggåvor till kyrkan.

Grå bergspanter

Den grå bergspantern är en släkting till Samkarnas lejon och pantrar. Den kan bli mycket stor, upp emot 170 cm lång och 80 cm hög och är fruktad av de dalker som

bor i Appobergens byar. Bergspantern har en varm, grå päls med bruna fläckar vilken fungerar som ett utmärkt kamouflage bland klipporna. En grå bergspanter anfaller vanligtvis inte vuxna människor, men det har hänt att barn fallit offer för dess hunger. Dessutom är det inte ovanligt att pantrarna attackerar får, getter och åsnor i bergsgårdarna.

Löpmus

Löpmusen har bebott Caddos kustslätter sedan urminnes tider. Den ser ut som en brungrå korsning mellan mus och känguru och blir drygt en meter hög. Sitt namn har den fått från sin förmåga att springa oerhört snabbt på bakbenen. Den kan till och med löpa ifrån en grå bergspanter. Dalkerna upptäckte tidigt att löpmusens kött smakar fantastiskt gott, och har därför börjat föda upp dem i hjordar. Dessa hjordar går vanligtvis fritt i stora inhägnade hagar. Löpmusköttet är något av en caddisk nationalrätt, och det finns hundratals olika recept som alla skryter om att vara det bästa sättet att tillaga det mörra köttet. Löpmöss försvarar sig ytterst sällan i trängda lägen, utan försöker alltid att fly och förlita sig på sin hastighet.

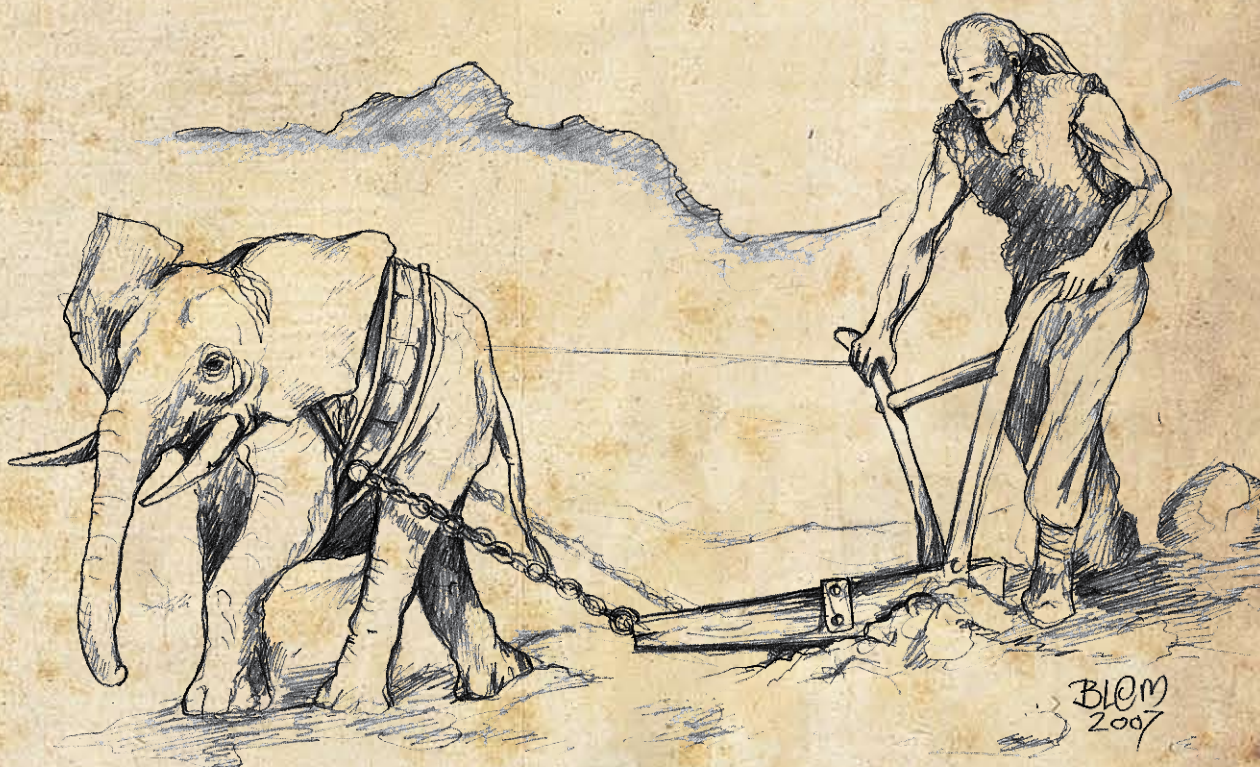
Dalkermussla

Den så kallade dalkermusslan är mycket vanlig längs Caddos kuster. Den bidrar med det blåpigment som används vid den heliga tvagningen av rituella kläder och tyger. Därför är munkars kaftaner, solriddares mantlar och riarkers ämbetsdräkter nästan alltid blåfärgade, något som sägs symbolisera himlen. Dalkermusslan smakar dessutom utsökt och marineras ofta i vitt vin för att förstärka den ypperliga smaken.

Dalkisk stridsfalk

Den dalkiska stridsfalken har ett mycket präglat revirtänkande runt sin person och anfaller utan minsta tvekan alla falkar, stridsfalkar som vanliga, som närmar sig den. Vanliga falkar har sällan en riktig chans och försöker fly så fort en stridsfalk närmar sig. Om den dalkiska stridsfalken får tag på den andra fågeln dödas denne oftast omedelbart. Strider stridsfalkar emellan slutar inte alltid med döden.

Om en stridsfalk är för skadad försöker den oftast fly undan för att aldrig återkomma till platsen. Under parningssäsongen släpper hanarna in honor nära sig för att kunna uppvakta dessa. Honorerna däremot är inte alltid lika pigga på att låta sig uppvaktas, utan kan ibland attackera hanen. Om uppvaktningen lyckas håller de oftast ihop hela livet.

Dvärgelfant

Den mycket egendomliga dvärgelfanten härstammar troligtvis från Efarö och kom till Caddo med tidiga dalkiska handelsresande. Idag är dvärgelfanter en inte alltför ovanlig syn på Caddo, men då de knappast står att finna i övriga Ereb så får de ofta stor uppmärksamhet från utlänningar. Dvärgelfanten ser ut som en mycket liten elefant med en mankhöjd på endast 1,5 meter och används som drag- och lastdjur på grund av dess styrka.

Dvärgelfanten är fredligt sinnad, och slåss väldigt sällan. I normala fall flyr en dvärgelfant då den känner sig hotad, men om den är trängd kan det hända att den försvarar sig. Det finns inga vilda dvärgelfanter på Caddo, utan samtliga är tamdjur. Dvärgelfanten är släkt med elefantinen, men är växtätare och betydligt fredligare.

Caddoponny

Caddoponnyn används precis som dvärgelfanten som drag- och packdjur. Den är mycket liten och har en mankhöjd på ungefär en meter. Trots sin litenhet är caddoponnyn förhållandevis stark och mycket tålmodig. Den förekommer i flera olika mörkbruna nyanser och är för liten för vuxna människor att rida på. Däremot är det inte ovanligt att se dalkiska bondbarn och ankor rida på den lilla hästen.

Svartörn

Denna gigantiska örn är nästintill unik för Caddo och är helt kölsvart, även om hanarnas vingfjädrar skiftar i silver. Näbben är gul och krokig, och dess vingspann kan mäta upp till 2,5 meter. Svartörnarna lever på höga klippor i Appobergen och livnär sig vanligtvis på små klippgetter och harar. De kan bli mycket aggressiva då de känner sig hotade, och det händer att de anfäller människor för att skydda sina bon. Svartörnens ägg är mycket eftertraktat och ses som en delikatess i det dalkiska köket.

Enhornad klippget

Den enhornade klippgeten liknar i mångt och mycket en vanlig vildget, med den skillnaden att den endast har ett stort horn som växer ut ur dess panna. Klippgeten lever i Appobergen och är oerhört skygg. Den är eftertraktad för sitt mycket goda hull som dalkerna ofta gör både korv och köttträtter på.

Klippgetsjägare är respekterade och omtyckta i bergsbyarna och kan ofta tjäna sig en rejäl slant om de lyckas fälla en handfull getter. Trots att de flesta enhornade klippgetter är vilda finns det också tama klippgetter på Caddos gårdar. Klippgetens mjölk är utmärkt att göra ost på.

Städer

Caddo har tolv regelrätta städer, som på Caddo definieras som ett större samhälle med stadsmur. Övriga större samhällen utan någon stadsmur kallas istället för köpingar. Av Caddos städer är de tre största Arno (23 000), Pallin (17 500) och Casso (15 000). Av Caddos befolkning bor ungefär 6 % i de tolv städerna, 13 % i köpingar och 81 % i byar och gårdar på landsbygden. Nedan följer kortfattade beskrivningar av städerna Arno och Pallin, samt vingårdsbyn Lóma utanför Pabiö.

Arno

Invånarantal: 23 000

Befolkning: 91 % dalker, 5 % ankor, 4 % övriga (utlänningar och halvlängdsmän)

Grundad: ca 900 fO, se nedan

Kända platser: Exarkens palats, stortadosen, Ísetinis Úggo

Caddos huvudstad Arno grundades för över 1 500 år sedan. Den började som en liten fiskeby, namnet "Arno" är gammaldalkiska för "fiskenäät", men växte sig snabbt till en köping. När Vasker Bruushane år 312 fO utropade sig till konung över de dalkiska stammarna förlade han

sin tron i Arno där han också lät bygga sin kungaborg. Det är denna borg som riksrådet år 175 e.O. lät bygga om till det nuvarande exarkpalatset. Det var först under 200-talet e.O. som Arno växte till den handelsmetropol som den är idag. En stadsmur byggdes runt staden och riksfloTTans hamn flyttades från sydkusten till byn Tammino strax öster om Arno.

Addofloden rinner rakt genom Arno och delar staden i en östlig och en västlig del. Floden kan korsas på fyra ställen innanför stadsmuren och dess vatten är rent nog att dricka. Det tolereras inte att tömma latrinerna i floden, men däremot ser man ofta stadens kvinnor tvätta byken vid flodens utlopp i gryningen. Stadens västra del är något finare än dess östra. Här finner man bland annat palatstadosen, rådhuset, ambassadkvarteret (Sändebudet) och landsvaktens högkvarter. Undantaget till detta är den dalkiska solriddarordens högsäte som ligger vid Addoflodens östra strand. Östra Arno är framför allt köpmännens och hantverkarnas område.

Arno ligger på en sluttning, vilket gör att ju längre söderut i staden man går desto högre kommer man. Palatstadosen ligger högst upp och blickar i sin majestät ner över hela staden. Ju längre upp i staden man kommer desto finare och större blir husen. Hamnkvarteren är därför kända för sina skumraskaffärer och lösa folk, medan de mer förmögna bor i den södra delen.

Arkitekturen är ganska typisk för Caddo. Husen är i huvudsak fyrkantiga med en eller två våningar. Nästan samtliga byggnader är vitkalkade. De flesta hus har glas i sina fönstergluggar då detta inte är en bristvara på ön. På de platta taken torkas frukter och tvätt. Då nästan varje kvarter har åtminstone ett litet soltempel ser man också blå- och guldmålade kupoler sticka upp här och var.

Varje kvarter har, vid sidan av sina egna helgedomar och riarker, också en egen avdelning stadsvakter. De är en lokal gren av landsvakten som patrullerar gatorna och bemödar sig om att hålla ordning. Varje kvarterspatrull har sin egen óto, befälhavare, som i sin tur lyder under dottiosso (kaptenen) för stadsvakten. Stadsvaktens huvudsäte ligger, som namnet antyder, i kvarteret Stadsvakten.

Arno är idag en handelsmetropol som sprudlar av liv. Man kan höra allt från narguriska till samkarnska språk talas i hamnkvarteren, och gods från Trakorien till Efarro byter ägare i köpmannastaden. Arno är, vid sidan av Gringul i Erebos, ett center för all kopparhavshandel, och ofta träffas köpmän från hela Ereb här för att byta varor och genomföra transaktioner.

Stortorget sprudlar av aktivitet varje morgon. Här finns utsökta råvaror att köpa för dagens matlagning. Varje soluppgång och solnedgång finns här en utropare som meddelar stadens befolkning nyheter.

Soltorget öppnas vid stora högtidsdagar så att hela staden kan delta i de ceremonier och bönestunder som leds av självaste exarken och hans närmsta bontisåler. När det inte är en sådan festdag är det enorma torget avstängt för allmänheten och Solporten öppnas bara för dem med särskild behörighet.

Rådhuset som ligger i kvarteret Rådsmannen, har fyra våningar och är nästan helt rektangulär. Stora pelare hjälper till att bära upp den översta våningen, och dess ingång mot gatan är förskönad med statyer föreställande viktiga politiska figurer ur Caddos historia, bland annat kungarna Vasker och Aasaa Bruushane. Rådet samlas till riksmöte fyra gånger varje år, men Caddos statsråd besöker byggnaden nästan dagligen för att besluta i mindre frågor.

Arnos hamnkvarter är den bästa platsen på Caddo om man vill köpa suspekta varor och tjänster. Det finns ett aktivt tjuvgille någonstans i denna stadsdel, och det är troligt att stadsvakten känner till var de håller till, men inte har vågat slå till mot dem då de är ganska många och inflytelserika. Gillet sysslar inte minst med smuggling, förfalskning och prostitution.

Kvarteret Köpmannen bör nämnas då det utan tvekan är det finaste i östra Arno. Det är här de flesta handelshus har sina kontor. Det är mycket dyrt att bosätta sig i kvarteret, som för övrigt har den största befolkningen ankor i staden. Här finns också det ökända ank-värdshuset "Näbbar och klor".

Västra Arno

1. Udden
2. Sjömannen
3. Viken
4. Örtagården
5. Klostret
6. Skriftställaren
7. Landsvakten
8. Rådsmannen
9. Hugger
10. Sändebudet
11. Krukmakaren
12. Solen
13. Riarken

Östra Arno

14. Hantverkaren
15. Tunnbindaren
16. Notarien
17. Köpmannen
18. Hamnen (hamnkvarteret)
19. Fiskaren
20. Snickaren
21. Glasblåsaren
22. Rustmästaren
23. Smeden
24. Kopparslagaren
25. Stadsvakten
26. Riddaren
27. Väpnaren
28. Slaktaren
29. Stallmästaren
30. Gårdsägaren

Särskilda platser

- A. Palatstadosen
- B. Soltorget
- C. Stortorget
- D. Ísetinis Úggo – Solriddarnas högsäte
- E. Rådshuset
- F. Hamnen

Stadsportarna

- G. Strandporten
- H. Västerport
- I. Solporten
- J. Söderport
- K. Österport
- L. Fiskporten

Pallin

Invånarantal: 17 500

Befolkning: 95 % dalker, 3 % ankor, 2 % övriga (främst utländska människor)

Grundad: ca 1 500 fO. Fick namnet "Pallin" år 63 e.O.

Kända platser: S:t Palinstadosen, apidiolen Solhem, härstaden, gamla kungaborgen

Staden Pallin har kallats "Kopparhavets rubin" av en av Erebs främsta poeter, och det är inte undra på. När man seglat in i Pallinviken och närmar sig staden i solnedgång gnistrar den likt en brinnande ädelsten. Pallins begynnelse var, precis som Arnos, väldigt anspråkslös. Troligtvis började staden som en tingsplats för de gamla dalkiska stammarna för runt 2 000 år sedan. Det tidigare namnet på Pallin, Ilémmo, betyder just "plats för rådslag" eller "offerplats" på arkaisk dalkiska. Mycket tyder på att Ilémmo var ett center för den djurcentrerade offerkulten innan Odo introducerade den Lysande Vägen. Troligtvis låg ett gammalt offertempel ungefär på den plats där idag S:t Palinstadosen är belägen. Ilémmo var redan på Odos tid nästan lika stor som Arno. Flera av Caddos gamla kungar tillbringade mycket av sin tid i det strategiskt belägna Ilémmo och uppförde ett slott i stadens dåvarande utkant. Slottet är mycket välbyggt och trots att det inte

används annat än till militära övningar idag skulle det utgöra en stark bas om Pallin någonsin skulle bli belägrad.

Med tiden började dock Ilémmo att förfalla, dels på grund av dåligt underhåll, dels för att kungarna fokuserade mer av sin uppmärksamhet på Arno och dels på grund av de många attackerna från morëlviska sjörövare. År 15 e.O. kom därför S:t Palin (*dalkiska* káso Pallin), driven av en gudomlig syn, till staden och påbörjade en omfattande uppbyggnad och renovering. Stadsmuren byggdes om helt och Palin lät riva ner gamla offerplatser och uppföra ett tempel till Etins ära. Detta är templet som så småningom byggdes om till det som idag är S:t Palinstadosen. Hela stadsdelar byggdes om och S:t Palin såg till att de fattiga i staden fick tak över huvudet och erbjöds jobb med restaureringsarbetet. Ilémmos nya prakt överträffade med råge dess gamla.

Inte många år efter S:t Palins död bytte staden namn till Pallin. Ilémmoviken fick namnet Pallinviken. Snart byggdes det oansenliga soltemplet om till en magnifik tados, och S:t Palins kvarlevor fördes ned i katakomberna under helgedomen och lades till ro. Dagens Pallin är som sagt en storartad syn. Ännu idag har staden färre fattiga än någon annan stad runt Kopparhavet och folket i Pallin ger S:t Palin all ära för det. S:t Palinstadosen reser sig i stadens östra ände som en gnistrande juvel och när de enorma klocktornen klämtar slutar stadens invånare med vad de sysslar med, böjer sig till marken och tackar Etin för S:t Palin.

Härstaden

Pallin är huvudbas för Caddos rikshär. Det är här som de flesta av landets nya rekryter tränas. Riksflottan däremot har ingen bas i Pallin, utan har på sydsidan förlagts i Valli, och på nordsidan i Tammino utanför Arno. Anledningen till detta är att Pallin ligger för långt in i viken, medan Valli har bättre tillträde till det öppna havet.

Om viken stängdes av skulle flottan sitta fast i Pallin. Hären övar dels i fält utanför staden och dels i den gamla kungaborgen innanför stadsmuren. Den så kallade "Härstaden" innanför muren hyser de flesta officerrarnas hem, flera tavernor för soldaterna, samt smedjor och rustmakare som betjänar rikshären.

Solstaden

"Solstaden" är den finaste stadsdelen och här finns både diplomatkvarteren, prästerskapets boningar, samt rådets lokala representanter. Många av de stora handelshusens lokala företrädare bor också här, medan deras kontor ligger i "Köpmannastaden". Solstaden är påfallande ren och välskött. Gatorna är oklanderligt rena och man har ett utvecklat kloaksystem som håller avskrädet utanför luksinnets räckvidd. Kloakerna började byggas redan på S:t Palins tid, och ingen tycks veta exakt hur de är anordnade.

Rådhuset

Här huserar rådsmanen Herevus Voralliö, borgmästare och Pallins representant i riksrådet. Själva rådhuset är förvisso större än de flesta byggnader i Pallin, men är annars inte särskilt anmärkningsvärt. Herevus är en besticklig man med många mörka hemligheter i sitt bagage.

Folket i Pallin känner inte till mycket om honom, men de politiker och handelsmän som har att göra med honom är inte särskilt beundrande. Efter en audiens med borgmästare Voralliö känner man sig lätt smutsig och olustig till mods utan att direkt kunna sätta fingret på varför.

Solhemsklostret

En mycket vacker apidiol uppfördes i staden till Etins ära och Odos påminnelse år 165 e.O. Apidiolen fick namnet Tados ollo – Solhem. Solhem inhyser för tillfället 27 solmunkar och 15 noviser, vilket gör det till ett av södra Caddos största kloster.

Att förlägga en apidiol i en stad är mycket ovanligt på Caddo, men grundaren dédo Oveo Gannon ansåg att det var precis vad en stad behövde. Han ansåg att klostret

borde fungera som ett "stadens samvete". Nuvarande dédo, Engmund Starke, instämmer i grundarens vision. Engmund är ursprungligen från Zorakin, men omvände sig till den dalkiska vägen i tjugooårsåldern.

Han flyttade till Caddo där han tränades som novis söder om Arno och blev solmunk fem år senare. Han har varit dédo i Pallin i över femton år och älskar att få besök till klostret från fastlandet. Apidiolen Solhem har också en stor ortagård i "Klosterstaden" där solmunkarna tillbringar mycket av sin tid. Många sällsynta växter står att finna i trädgården, men solmunkarna säljer dem inte till vem som helst.

Hamnområdet

1. Norra hamnen
2. Lillhamnen
3. Södra hamnen

Innerstadens stadsdelar

4. Norra hamnstaden
5. Södra hamnstaden
6. Norra hantverksstaden
7. Köpmannastaden
8. Södra hantverksstaden
9. Härstaden
10. Klosterstaden
11. Solstaden

Utanför staden

12. Fiskebyn
13. Åkrar och gårdar
14. Rikshärens militärläger
15. Åkrar och gårdar

Stadsportarna

- a. Söderport
- b. Bondporten
- c. Klosterport
- d. Solporten
- e. Svärdsporten
- f. Norrport

Övriga platser

- g. S:t Palinstadosen
- h. Rådshuset
- i. Solhem
- j. Gamla kungaborgen

Byn Lóma

Byn Lóma ligger fyra timmars vandring utanför staden Pabiö. Det är en mycket liten by med endast sextio invånare, men trots sin ringa storlek är byn känd för sina många vingårdar och sitt utsökta vin. I spridda gårdar utanför byn bor ytterligare ungefär åttio personer. Många av dessa är dock inhyrda arbetare från kringliggande byar.

Lóma styrs i teorin av äldsten Tavalus, som dock får mycket hjälp av sina två söner. I verkligheten har många personer formellt eller informellt inflytande över byns affärer. Handelsmannen Ussus, riarken Ellea och landsfiskalen Bobbio är några av dem.

Norr om Lóma ligger vinodlingarna på fyra kullar. Vid skördetider hjälper hela byn till att plocka och trampa druvorna. Sydöst om byn ligger veteåkrarna. Lóma odlar inte tillräckligt mycket vete för att sälja det i städerna, men det räcker för att föda byn och för att ta med färska limpor till områdets marknadsdagar.

Platser i Lóma

1. Bytemplet

En liten ociott som är stor nog att hysa alla byns invånare och ett dussin övriga gäster. Templet sköts av den kvinnliga riarken Ellea, som växt upp i en by inte långt från Lóma. Ellea är 52 år gammal och har tjänstgjort i Lóma i över 25 år. Hon är mycket omtyckt av folket i byn och trivs med sin roll som Lómas helarina och vägvisare.

2. Vinhuset

Vinhuset ägs av köpmannen Ussus, men tas omhand av familjen Cimmo som också bor i vinhuset. Pogio Cimmo och hans fru är mycket kunniga i vinframställning och vinprovning och Pogio håller på att träna upp sin äldste son Udo – kallad "lill-Udo" för att skilja honom från mjölnaren i byn – i verksamheten.

3. Väderkvarn

Den stora väderkvarnen på klinten i norra utkanten av byn mal det lokala vetet och sköts om av mjölnaren Udo och bagaren Tammo.

4. Mjölnare Udos hus

Udo är en äldre herre med långt vitt skägg. Han är änkeman och hans två döttrar är bortgifta sedan många år. Därför är Udo ensam och har ingen som kommer att ta över kvarnen när han sänds in i Etins ljus. Hans närmste vän i byn är bagaren Tammo.

5. Riarken Elleas hus

Detta är riarken Elleas hus. Det är ingen större byggnad, men den innehåller en del värdefulla och heliga föremål som tillhör templet. Ellea tar hand om dem i sin bostad då templet alltid är öppet för allmänheten.

6. Bagaren Tammos hus

Här bor bagaren Tammo med sin hustru Olenna. Tammo är 32 år gammal och mycket duktig på att baka, både bröd och lokala bakverk.

7. Elus löpmusgård

Elus är ingen vidare trevlig person. 57-åringen är ofta sur och vresig och tycker inte om att tala med folk om han inte är berusad, viket händer flera gånger varje fortdag. Han är gift med Ammivo – en bastant kvinna som är ett par år yngre än Elus. De har en son som gav sig av från byn för sju år sedan för att pröva lyckan i Pabiö.

Det surrar av rykten i byn om pojken. Vissa menar att han sitter i fängelse, medan andra säger att han skämt ut stadsvakten genom att gå med och sedan missbruka sin befattning. Elus och Ammivo föder upp löpmöss, en syssla som skulle kunna ha gett dem en ordentlig slant om de inte varit så snåla. De ger inte löpmössen tillräckligt med mat eller utrymme för att de ska bli riktigt goda, och får således inte så mycket silver för dem som de annars skulle.

8. Assas hus

Assa och hans fru har tio barn, och en "tam" enhornad klippget med ett rysligt humör. Assa äger en betydande bit av vinodlingarna norr om Lóma. Assa funderade en gång på att bli solriddare då hans far var den tidigare riarken i byn, men då han misslyckats att ens bli novis vid Justinerorden i Arno återvände han hem till Lóma och gifte sig med sin ungdomskärlek.

9. Bobbios hus

Bobbio är landsfiskal i byn och landsvaktens enda representant i området. En dalkisk landsfiskal är en rättsvårdande tjänsteman i riksrådets tjänst, som bland annat fungerar som åklagare, landsvaktmästare och utmättningsman. Bobbio är inte ursprungligen från byn utan från en köping utanför Pabiö.

Bobbio tog sig en temporär befattning i Lóma, men då han förälskade sig i Assas dotter Ímma ansökte han om att få stanna i byn. Bobbio uppvaktar fortfarande Ímma och hoppas på att snart få upp modet att tala med Assa och trolova sig med flickan. I Bobbios källare finns för övrigt byns enda "fängelse" en jordhåla försedd med trägallerdörr.

10. Tavalus hus

Tavalus är äldste i byn, vilket i praktiken inte betyder lika mycket som det brukade göra. Han kallas in till kantonförsamlingen för att representera Lóma och han är byns domare i tvistefrågor. Dessutom åtnjuter han stor respekt av byns invånare och hans ord väger tungt. Tavalus är 70 år gammal, men klar i huvudet och mycket vis. Där hans kropp är svag hjälper hans båda söner Tavalus den yngre och Mogio till.

11. Laros hus

Laro är en man i övre medelåldern som håller hårt på principer. Han är mycket glad att byn äntligen har en ordentlig representant från öns ledning, landsfiskalen Bobbio, som knappast skulle hålla med om den beskrivningen. Laro är gift med Ullea, och tillsammans har de tre vuxna barn. Laros yngsta son Igo är något av Lómas byfåne. Han är inte speciellt klipsk och stammar kraftigt. Barnen i byn tycker dock mycket om honom då han älskar att leka med dem.

12. Taros fårahage

Taro och hans familj föder upp får och tillverkar sin egen fårost. Dessutom äger familjen en biodling i byns västra utkant. Taro tar också hand om både sina och sin hustrus föräldrar som bor med dem i deras hem.

13. Handelsmannen Ussus hus

Detta är Ussus Vidbüks hus. Ussus är en korpulent herre i 40-årsåldern med tjockt, lockigt och blont hår. Han äger personligen inga bitar av byns vinodlingar, men framställer i hemlighet vin i sin källare. Ussus har synnerligen goda kontakter med handelshuset Calvado, mycket på grund av att hans bror har en hög befattning inom handelshuset.

Ussus säljer därför det mesta av byns viner till Calvado som sedan exporterar det över hela Kopparrhavet. Ussus är ogift men tar hand om sin gamle och gaggige far som bor med honom. Ussus är en finsmakare av både mat och dryck och är förmögen nog att åtnjuta det bästa av det dalkiska köket.

14. Arios hus

Ario och hans söner är bönder och äger de flesta av byns veteåkrar.

15. Ilotummus gästhus

Byns enda gästhus används framför allt för att inhysa resande vinhandlare och representanter för handelshuset Calvado. Gästhuset drivs av Ilotummus och hans familj och är enkelt men trivsamt. Rollpersoner på besök i byn är mer än välkomna att bo här för en mindre summa pengar.

Händelser i Lóma

16. Änkan Accas hus

Acca är bara 29 år fyllda, men förlorade sin man för ett par år sedan. Under en resa genom Appobergen kom han för nära ett svartörnsbo och under sin flykt föll han ned för bergskanten och omkom. Acca hjälper till i templet och funderar på att viga sitt liv till Etin som tadornea, soljungfru.

17. Serioccos hus

Seriocco är 37 år gammal och säger sig komma från Casso. Han talar norddalkiska, så ingen har haft anledning att misstro honom. Han äger en liten plätt av vinodlingen utanför byn, men tillbringar det mesta av sin dag med att hjälpa Ilotummus och hans familj vid gästhuset.

Sanningen om Seriocco är det ingen som till fullo känner till. Han var i sina yngre dagar en begynnande besvärjare i Arno vid namn Oggus, som i lönnedom upptäckte sina krafter. När hans föräldrar upptäckte honom varnade de honom, men han fortsatte att utveckla sina trolldomskrafter.

Efter att än en gång blivit påkommen så anmälde slutligen hans egen far honom till riksrådet och gossen (endast 12 år gammal) ställdes inför rätta. Han fick sig en sträng varning och för stunden verkade det som om han slutat med sitt besvärjande.

Men när pojken hade fyllt 17 snedtände en av hans besvärjelser och familjens hus fattade eld. Endast Oggus och hans far överlevde. Fadern var förkrossad och ursinnig och lämnade ännu en gång över pojken till riksrådet.

Denna gång utvisades han från Caddo och bannlystes från kyrkans gemenskap. I tre år bodde han i Zorakin och livnärde sig på att springa tjänster i hamnstäderna. Som dalk blev han ofta misshandlad och utskrattad.

Oggus hade mycket svårt att lära sig det joriska tungomålet, och beslutade sig som 21-åring att återvända till Caddo under ett nytt namn: Seriocco. Han undvek alla större hamnar och sökte sig till den stilla landsorten Lóma för att här leva ett lugnt liv.

Men fortfarande experimenterar Seriocco med sina dolda krafter och har skrivit en egen formelsamling som ligger gömd under en bräda i golvet. Ingen i byn känner till Serioccos förflutna, men en person har börjat fatta misstankar.

En kväll när Elus var på väg hem från att ha utträttat sina behov i byns utkant, fick han se märkliga ljusspel från Serioccos hus. Han smög fram till fönstret och fick se Seriocco tända sin eldstad men en enkel gest. Elus har inte talat med någon om detta, men har sedan den dagen undvikit att tala med Seriocco.

Vinet börjar plötsligt smaka surt och otäckt i Lóma. Ussus är först bedrövad men upptäcker snart att de flaskor han i hemlighet tappat upp i sin egen källare smakar utmärkt trots att samma druvor använts. Eftersom Ussus inte vill att byn ska veta att han tagit en del av skörden för sitt eget nöjes skull anlitar han rollpersonerna till att undersöka vad som hänt med vintillverkningen. Ledtrådarna leder snart rollpersonerna till grannbyn Icco, som aldrig lyckats lika bra med sina viner som Lóma – men vem i Lóma arbetar med sabotörerna från Icco? Det måste vara någon med tillgång till vinhuset.

En ung kvinnlig tempeltjänare från Pabiö har kommit till byn för att hjälpa riarken Ellea i soltemplet. Efter ungefär en vecka omkommer den unga tempeltjänarinnan i en eldsvåda i templets förråd. Elus, som misstänker att Seriocco är trollkunnig anklagar honom inför landsvakten Bobbio. Seriocco slängs i fängelse (i Bobbios källare) och man upptäcker dennes förflutna. Man ser att Seriocco inte bara hade makten att mörda tempeltjänarinnan utan också bitterhet mot den Lysande Vägen som motiv. Sanningen är dock den att det var Elus som mördade den unga kvinnan. En kväll då Elus var berusad försökte han uppvakta henne. När tempeltjänarinnan så småningom försökte dra sig undan våldförde Elus sig på henne. Två dagar senare hotade hon med att berätta allt för Ellea varvid Elus fick panik och mördade henne i templet – ett budbrott med enorma konsekvenser. Han skyllde senare på Seriocco och nu ser det ut som att han kan komma undan... Om inte rollpersonerna blandar sig i.

Någon har brutit sig in i riarken Elleas hus och stulit guld och silverföremål tillhörande templet. Till att börja med verkar alla vara mycket förvånade då byn inte haft några besökare på senare tid (utom möjligtvis rollpersonerna). Men om rollpersonerna, som beroende av bakgrund och uppträdande kanske blir beskyllda, snokar runt får de veta att Assa sett Elus son hemma hos Elus kvällen innan inbrottet. Det lät som om de grälade om något. Om rollpersonerna lyckas vinna Elus förtroende, eller supa honom berusad kan de få reda på att Elus son Hogo faktiskt kom till byn för första gången på sju år kvällen innan inbrottet.

Han berättade för Elus att han behövde pengar för att han hamnat i trångmål i staden, men Elus vägrade att ge honom någonting. Hogo stormade då ut och Elus har inte sett honom sedan dess. Skulle rollpersonerna fråga runt i grannbyarna får de reda på att Hogo verkar rest tillbaka till Pabiö med ett stort bylte på sin caddopponny. Det blir inte lätt för rollpersonerna att spåra upp honom i Pabiö, där den unge Hogo gett sig i lag med stadens undre värld...

Platser

Caddo har trots sin ringa storlek många väldigt intressanta platser. Då Caddo är den store profeten Odos hemland finns här naturligtvis flera heliga platser som flitigt besöks av pilgrimer från hela Ereb. Många vittnar om helbrägdagörelse, uppenbarelser och välsignelser vid dessa helgedomar. Men Caddo har även andra sevärdheter, som Haddios vapenskola och Ísetinis Úggo - solriddarnas högsäte.

Seiggiongrottorna

Vid Caddos östra kust stupar klipporna hundratals meter ned mot havet och under årtusenden har Kopparhavets vågor gröpat ur berget vilket gett upphov till ett massivt grottkomplex som kallas Seiggiongrottorna (*dalkiska* seiggionis essiddoi). I havet utanför grottorna skjuter enorma raukar upp som oformliga statyer från en bortglömd tid. Det sägs att klippornas håligheter användes som skattgömmor av morέλviska sjörövare för många hundra år sedan, men ingen tycks veta med säkerhet om det är riktigt sant. Oavsett vilket så var Seiggiongrottorna av föga intresse för Caddos invånare till för ungefär 500 år sedan.

Då den Lysande Vägens kyrka började växa i storlek blev den också rikare. Med rikedomen var det många som tyckte att kyrkan hade förvärldsligats och övergivit de ideal som Odo predikat. Några av dessa svor att helt ge sina liv till Etin och blev de första solmunkarna, den Lysande Vägens heliga män. På Caddo sökte sig många av dessa heliga mystiker till avlägsna platser som Appobergen och små obebodda öar utanför Caddos kust.

Många munkar upptäckte då Seiggiongrottorna och hur idealiska dessa var för ett enkelt liv i kontemplation och stillhet. Ännu idag bor ett par dussin munkar i grottorna. De lever på fisk, havsfåglar och vatten. Under vissa religiösa högtider skänker de kringliggande byarna mjöl till munkarna så att de kan baka bröd i sina grottor.

Det är svårt att ta sig till Seiggiongrottorna då man måste ro genom vassa rev och våldsamma vågor som slår mot klippväggarna. Man kan också försöka klättra nedför klipporna på munkarnas slitna rep. Själva grottorna är många, vindlande och djupa. Inte ens munkarna tycks veta med säkerhet hur djupa Seiggiongrottorna är. De beger sig sällan längre in i klippan än de måste för att få tag på sötvatten från någon underjordisk sjö. Det händer att folk reser hit för att rådfråga munkarna, men då det är relativt svårt att nå dem får de knappast fler besökare än en handfull varje år.

Exarkens palats i Arno

Staden Arno ligger på en sluttning ner mot havet, vilket gör att man på flera sjömils avstånd kan urskilja hur den gigantiska palatsstaden reser sig över staden. Palatsstaden består egentligen av två byggnader, vilket inte är lätt att urskilja på avstånd. Exarkens palats och stortadosen (*dalkiska* tallotadoso) är förvisso hopbyggda, men då tadosen är öppen för allmänheten är exarkens palats noga bevakad av ett kompani med solriddare.

Stortadosen är en av den Lysande Vägens största helgedomar och kan rymma nästan 10 000 personer. Ytterligare 20 000 får plats på torget utanför tadosen, vilket inte är ovanligt på stora högtidsdagar. Stortadosens inre är oerhört vackert med taddomålningar och vackert snidad träornamentik. Gigantiska oljelyktor ger helgedomen ett behagligt ljus och det finns alltid körer av tempeltjänare på plats som sjunger hymner till Etins och Odos ära.

Exarkens palats är inte lika stort som den intelligenta tadosen, men är ändå av imponerande mått. Det är en oerhört vacker byggnad, vitkalkad med blå och guldfärgade inslag, pelare och statyer. Det är bara möjligt att komma in om man har en särskild inbjudan och säkerheten är stenhård. Det är många ofördragsamma

fastlänningar som skulle se det som en gudstjänst att göra sig av med den "kätterske" exarken i Arno. I exarkens palats förvaras också originalet av den Gyllene Boken, som används vid bönestunderna i stortadosen vid mycket speciella ceremonier, som till exempel tados délo - sommarsolståndet.

Under palatstadosen ligger de flesta av Odos lärjungar begravna, och deras relikier vördas högt av alla Lysande Vägens anhängare även utanför Caddo. Därför tillåter exarken fastlandstroende att komma och be vid relikerna när som helst, men det finns alltid vakter och solriddare på plats om bråk skulle utbryta mellan aidniska och dalkiska troende, vilket dessvärre inte är alltför ovanligt.

Den nuvarande exarken (610 e.O.) är den äransvärde Umóvangelio II, en mild man av ödmjuk bakgrund. Han växte upp som son till en skattebonde i kantonen Ovi men blev novis i en apidiol redan vid 7 års ålder, eftersom hans föräldrar inte hade råd att försörja alla sina barn längre. Som 16-åring blev han solmunk och tillbringade mycket tid i bergen i bön. Han är idag 62 år gammal, mycket lärd, vis och ödmjuk. Har Umóvangelio II någon svaghet så är det en oförmåga att ta till hårdhandskarna när det väl behövs. Dock är han mycket älskad av folket, som ser honom som en fadersgestalt.

S:t Amunds klosterö

S:t Amund (*dalkiska* káso Amondo, 88-167 e.O.) var en dalkisk munk som ingick i den ursprungliga hierarkiska ledningen för Orden till Odos minne. Han verkade som missionärsmunk i både Zorakin och Jorpagna, men ägnade slutet av sitt liv åt studier och bokskrivande. År 154 e.O. färdigställde han tillsammans med tretton andra solmunkar en apidiol på en ö i sjön Abo, som gränsar de fyra kantonerna Addo, Adamio, Immo och Ovi. Till en början kallades apidiolen helt enkelt "Abo kloster" men efter att Amund dött och blivit gudomligförklarad bytte det namn till S:t Amundsklostret. Samtliga munkar i apidiolen tillhörde Orden till Odos minne, så när orden 199 e.O. lämnade kyrkans gemenskap tillföll klosterbyggnaden orden som nu tog namnet "2:a Orden till Odos minne".

Platsen där apidiolen ligger anses mycket helig. Fyra heliga källor rinner ner i Abosjön och fem helgons relikier (inklusive S:t Amunds) förvaltas av munkarna på ön. Dessutom finns Odos egen vandringsstav bevarad i apidiolen. Föreståndare för komuniteten är idag dédo Benidio Acco, en stovuxen man som inte räds att stöta sig med folk.

För ett par år sedan tog man in en solmunk som inte tillhörde orden, nämligen broder Uddio Orneabagus. Uddio tillhörde en gång i tiden en apidiol utanför Casso, men han fick sin bontisåls välsignelse att bli eremit. Under nästan tjugo år var det ingen som hörde av Uddio som höll till i en grotta i Appobergen. Men för sju år sedan dök broder Uddio upp igen och började predika i byarna. Han talade så att folket förstod och hans visdom uppskattades av alla, inklusive exarken i Arno som gjorde klart för alla att kyrkan stod bakom denne munk. Med tiden ökade Uddios folkgunst och snart hade han ett imponerande följe som vandrade med honom från by till by.

Det var då som Uddio började få märkliga uppenbarelser och visioner som han hävdade kom från Etin. Han började profetera undergång och förödelse och hänvisade till flera profetiska röster från fastlandskyrkan, något som på Caddo naturligtvis är oacceptabelt. Samtidigt som folket började hylla Uddio som ett orakel fanns det flera i hans följe som förstod att munkens liv nu var i fara. Man förde honom därför till S:t Amundsklostret där han nu ägnar mycket av sin tid till bön och skriverier. Ofta får han besök av folk som önskar hans vägledning.

Odomunkarna uppskattar broder Uddios närvaro och engagerar sig ofta i långa samtal med denne. Exarken i Arno har ännu inte gjort något åt honom, och han har inte bannlysts från kyrkan då detta skulle uppreta folket. Det hela börjar utvecklas till en riktigt obekvämt situation och det blir inte bättre av att "oraklet" Uddios uppenbarelser börjar bli både fler och mer detaljerade...

Odos grav

Då den gudomlige Odo sagt dessa saker lade han sig ned på sin bädd och gav upp andan. Envar av profetens lärjungar sörjde och klagade, ty de var försäkrade om att de aldrig mer skulle se sin käre mästare. De gjorde en bår av ekstavar och blått lintyg och bar sedan den insomnade profeten genom Arnos gator till Adetoberget utanför staden. Fler och fler anslöt sig till sorgetåget, och när de var redo att begrava den gudomlige Odo hade över tvåtusen män och kvinnor samlat sig. Även den gode kung Åsa vad bland de sörjande. Múnedi och Verido grävde en djup grav. Laro ville kasta sig i graven och begravas med sin mästare, men hans vänner hindrade honom. Efter att den gudomlige Odo lagt sig till vila sörjde hela staden i fyra dagar i svarta klädnader.

Så beskriver den Gyllene Boken Odos insomnande. Berättelsen fortsätter med att Odo stiger upp ur sin grav efter fyra dagar för att berätta för sina följeslagare om sina upplevelser på andra sidan döden. Efter en tid återvände Odo till sin grav och lade sig åter till rätta och lät sin själ återförenas med Etin. På platsen för Odos grav på Adetoberget byggdes först en enkel ociott, men år 310 e.O. uppfördes en liten men vacker tados på platsen. Man kan fortfarande gå ner under tadosen och stå på den jord under vilken den store profeten vilar.

För att få beträda tadosen vid Odos grav måste man genomgå en utdragen ceremoni av rituell rening och tvagning, innehållande bland annat en fem dagars fasta. Själva rummet under tadosen är upplyst av en flamma i ett eldfat som sägs vara tänd av Etin själv. Oljan brinner inte ut och dess eld slocknar aldrig. Odos grav anses som den allra heligaste platsen i världen av den Lysande Vägen – även av den aidiska grenen – och är det främsta målet för vallfärder. Utanför tadosen hålls varje sommarsolstånd den vackra solandeceremonin då dalkiska riarker, munkar och solriddare åkallar Etins solandar. Det sägs att de solandar som frammanas vid Odos grav är de starkaste och kraftfulla som finns.

Ísetinis Úggo

I östra Arno, inte alltför långt från palatstadosen, ligger Ísetinis Úggo, den dalkiska solriddarordens högsäte. Byggnaden känns lätt igen på sin höga kringgårdande mur, sin storlek och sin gyllene kupol. Ísetinis Úggo, vilket på dalkiska betyder "Justins hus" är vackert beläget intill Addofloden. Det är här alla dalkiska solriddare tränas och utbildas. Undantaget exarkpalatsets bibliotek har huset det näst största biblioteket på Caddo och det är öns mest framstående munkar som undervisar solriddarnoviserna. Trots att den dalkiska solriddarorden, eller "S:t Justinsor-

den" som den också kallas, har över 1000 solriddare till sitt förfogande finns det sällan mer än 150-200 riddare på plats i Ísetinis Úggo. Ytterligare omkring 100 solriddare håller till vid palatstadosen, och i genomsnitt har Arno ungefär 400 solriddare vid varje given tidpunkt. Övriga ordensmedlemmar är utspridda på ön, eller är i tjänst på fastlandet eller i sydländerna. En liten skara dalkiska solriddare är också permanent stationerade i Nya Arno i Klomellien.

Vid Ísetinis Úggos akademi tränas ungefär 40 nya solriddare varje år av 60 sökande. Trots att man inte behöver vara av någon speciell social status för att bli solriddare är det få som klarar de hårda inträdesproven. Man måste bevisa inte bara styrka och uthållighet, utan även andlig skärpa och stark moralkänsla. Solriddarträningen tar mellan tre och fem år, beroende på eleven, och är mycket krävande. Under Ísetinis Úggo finns ett omfattande källarsystem med ett imponerande vinförråd med egetproducerat vin och en stor gravkammare vari självaste káso Ísetin (S:t Justin) vilar med det heliga svärdet Gávalat i sin famn. Det finns ständigt åtminstone två solriddare som håller vaka vid graven, och ofta några bedjande munkar.

Nuvarande stormästare av solriddarorden är Gannin Hasö (se bild ovan), en mycket storvuxen man med ärrat anlete och långt skägg. Han hår är mycket ljusst blont, nästan vitt, trots att Gannin bara är 45 år gammal.

Byggnaden

Ísetinis Úggo ligger som sagt invid Addofloden som är ungefär tio meter bred och fungerar därför som ett bra skydd mot oinbudna gäster på husets sydvästra sida. Övriga sidor av Ísetinis Úggo omgärdas av en ungefär fem meter hög mur med två ingångar, en mot norr och en mot öster. På husets baksida finns en stor trädgård med grönsaker, örter och flera fruktträd. Där finns också en bostad för många av husets tjänstefolk, även om de inte finns utmärkta på de kartor som finns på de följande sidorna.

Ísistinis Úggo består av en stor huvudbyggnad och flera små byggnader runt om. Huvudbyggnaden är nästan trehundra meter lång, och på sina håll tre våningar hög. Den utmärks av sina tre torn och stora gyllene kupol över den så kallade "riddarociotten". Bortsett från de residenta solriddarna, noviserna och väpnarna bor här också flera munkar, tjänare, kockar, smeder, administratörer och ett par riarker.

Lägg märke till att varje avdelning på följande sidor inte nödvändigtvis avbildar ett rum, utan en sektion. Dormitoriet (Huvudbyggnaden, punkt 11), ser ut som ett enda rum på kartan men består egentligen av nästan femtio separata kammare.

Utanför huvudbyggnaden

1. Stall och lada

Här sköts justinerriddarnas hästar om. Endast en liten del av den dalkiska solriddarorden är beriden, med de hästar som finns är vältränade och imponerande. De flesta är importerade från Zorakin, men några få har inhandlats från sydländerna och från norra Erebs vildmarker. I byggnadens nordsida finns ladan där får, getter och oxar föds upp och bidrar med mjölk och kött.

2. Vattenkvarnen

I vattenkvarnen maler riddarhuset majs och vete som odlas i byarna utanför Arno. Kvarnen består av ett par stora bröstfallshjul som sätts i rörelse av Addoflodens strömmar. Byggnaden har två delar, varav den större används för säden, och den andra nyttjas av smedjan för att forma vapen och rustningar, samt slipa svärd, spjut och pilspetsar.

3. Vakthuset

I vakthuset befinner sig alltid ett halvduzin vakter som turas om att patrullera längs Addofloden. De är beväpnade med spjut och runda sköldar och är ovanligt disciplinerade; det måste man vara för att bli väktare åt S:t Justins orden.

Här finns också en liten klocka som rings varje timme, samt en större som klämtar då man upptäckt inkräktare på husets område.

4. Tvättstugan

Här sköts dagligen husets byk om av ett tiotal kvinnor. Då Ísetinis Úggo har över 350 invånare finns det en hel del tvätt att ta hand om.

5. Smedjehuset

Smedjehuset har fem smeder och dess självklara överhuvud är dvärgen och mästersedden Gjorodin från Aidnebergen. Riddarhuset betalade Gjorodin mycket rikligt för att få honom att lämna bergens trygga barm och bege sig till Arno. Han är högt respekterad av de dalker som känner till honom och åtnjuter många förmåner i husets tjänst.

I smedjehuset tillverkas och repareras många av de vapen och rustningar som skadas i träning och tjänst. Smederna är några av Caddos bästa, men Gjorodin klagar ofta på att han tvingas arbeta med dessa "klenarmade amatörer som inte kan se skillnad på en vit och en gul glöd".

24. Gårdsplanen

Gårdsplanen utanför huvudbyggnaden är dagtid full av liv. Bönder och fiskare kommer hit för att sälja sina varor, noviser tillåts stundom träffa sina familjer, smederna springer mellan smedjorna och vattenkvarnen och besökare väntar på att bli eskorterade in i byggnaden.

Huvudbyggnaden

6. Entréhallen

Hallen är imponerande med sin enorma takhöjd och rika utsmyckning. Taket bärs upp av enorma pelare med texter ur den Gyllene Boken ingraverade från bas till kapital. Mellan varje pelare står blankpolerade rustningar med S:t Justins vapen på sina sköldar. En enorm blå matta pryder stengolvet, emedan väggarna är totalt vitkalkade.

7. Audienssalarna

Denna avdelning består av tre audienssalar där riddarhusets överhuvuden och representanter möter utomstående dignitärer. Ett av rummen är särskilt stort och vackert och det är ofta här som stormästaren träffar exarken när officiella beslut skall fattas angående ordens agerande.

8. Gästrum

I denna del av Justins hus finns 40 gästrum i varierande storlek och klass. Väpnare till besökande solriddare inkvarteras här, liksom andra vänner till orden. Besökande solriddare härbärgeras istället i dormitoriet.

9. Skriptorium

Det är här som blivande solriddare studerar teologi, solmunkskrifter, geografi, taktik, historia och andra viktiga ämnen. Skriptoriet består av fem studierum.

10. Armarium

Detta är riddarhusets rustkammare och det är här som vapen och rustningar förvaras och sköts om. Armariet sköts om av ett dussin tjänare som varje dag ser över varje svärd, spjut, brynja och hjälm. Skulle någonting saknas är det tjänarna som bestraffas, eftersom de är ansvariga för inventarier samt att armariets dörr är låst.

11. Dormitorium

Här ligger solriddarnas och novisernas sovkammare. De dubbade solriddarnas rum är relativt stora och bekväma, medan novisernas rum är mindre och torftigare. En noviskammare har sällan mer än ett litet skrivbord, en enkel halmsäng, ett vaxljus och en kista.

Nämnas bör att noviser inte tillåts äga mer än vad som ryms i just "noviskistan". Riddarkammarna är betydligt större och behagligare, med fårullsbädd, bokhyllor och skrivbord. Många solriddare bor med sina familjer i egna hus i staden, men flera av ordens ogifta och besökande solriddare härbärgeras här.

12. Lavatorium

Solriddarnas och novisernas avträden och tvättrum.

13. Riarkkammare

När en riark av hög dignitet eller en bontisål besöker riddarhuset får de residera i dessa lyxiga kammare, vilka även förser den andlige ledaren med ett halvdussin personliga tjänare och ulepper.

14. Riddarociotten

Detta är ett soltempel där riddarna och noviserna träffas för att ära Etin och höra Odos visdomsord. Bortsett från husets egna ulepper så har inget tjänstefolk tillträde till templet. Varje dag hålls det bönestunder vid soluppgång, middagstid och solnedgång, och S:t Justin hålls i påminnelse vid varje samling. Två riarker är bosatta i Ísetinis Úggo, men det är inte ovanligt att besökande riarker och bontisåler leder bönestunderna. Ociotten rymmer utan problem 800 besökare.

15. Riddarsalen

Här håller solriddarna rådslag och samlingar. Dagliga rapporter från när och fjärran läses upp här efter frukosten och dagliga uppgifter fördelas bland noviserna, som också har tillträde till morgonsamlingen.

16. Tjänstefolkets kammare

Här bor husets många tjänare, alltifrån sömmerskor till trädgårdsmästare. Avdelningen består av ett flertal rum och sovsalar. De lägre tjänstefolken bor i gemensamma salar, medan de högre, som köksmästaren, trädgårdsmästaren och stallmästaren, har egna små kammare.

17. Innergården

På denna stora innegård tränas noviser i väpnad strid av mer erfarna solriddare. Stormästare Gannin Hasō själv kommer stundom hit för att fåktas med de mest lovande bland noviserna. Vapenträning äger rum nästan varje dag hela eftermiddagarna, när solen är som hetast.

18. Köket

Här arbetar omkring tjugo män och kvinnor på att förbereda frukost, middagsmål och kvällsvard till samtliga riddare, noviser och gäster. Grönsaker och kött köps från landsbygden och fraktas in i huset genom bakdörren.

19. Refektorium

Solriddarnas, novisernas och gästernas matsal. Frukosten serveras efter morgonbönen, middagsmålet efter middagsbönen, och kvällswarden strax innan aftonbönen. Under måltiderna hålls absolut tystnad, och om någon skulle tala eller skratta på olämpligt vis förvisas denne till sitt rum för att fasta till nästa dag.

20. Stormästarens gemak

Detta är stormästare Gannin Hasōs sov-kammare och arbetsrum, men han tillbringar väldigt lite tid här. För det mesta sitter han i taktiska råd, tränar noviser i strid eller reser till andra solriddarborgar på Caddo.

21. Infermatorium

Sjuksalen används för att vårda de solriddare, noviser och även visst tjänstefolk som skadats eller insjuknat. En av husets riarker har blivit given helandekraft av Etin och arbetar tillsammans med två livmedici och örtekännare.

22. Bibliotek

Första våningen av riddarhusets bibliotek, vilket är det näst största på Caddo (exarkens är det största). Här finner man allsköns böcker från hela Erebe, men också vissa rariteter från Akrogal och sydländerna. Biblioteket får endast beträdas av solriddare, prästerskapet och invigda noviser.

23. Vaktstuga och norra ingången

Detta är vaktstugan för de vakter som tjänstgör inne i själva huvudbyggnaden. Ofta vandrar ett tjugotal vakter runt i huset, medan åtminstone sex är stationerade här. Man bevakar både norra ingången till byggnaden och den breda trappa som leder ner till källarvåningarna.

Andra våningen**1. Administratorium**

Här håller den dalkiska solriddarordens förvaltare, administratörer och strateger till i ett flertal arbetsrum. Krigsråd och stridsplaner förs här i tider av konflikt.

2. Luminorium

Detta är kupolrummet ovanför ociotten. Vid varje bönestund finns här en handfull ulepper som öppnar och stänger solluckor, samt slår i klockor.

3. Vakternas matsal

Andra våningen i "vaktornet", där husets vakter äter sina måltider. Vakterna äter samma mat som riddarna äter i refektoriet, men mindre portioner och en timme senare.

4. Bibliotek

Andra våningen av biblioteket.

5. Vaktstuga och vapenkammare

Det "västra tornet" har ytterligare ett vaktrum. Denna vaktstyrka om åtta man ansvarar för säkerheten vid husets huvudport. Man förvarar också husets vaktstyrkas vapen och rustningar här.

6. Portvakthuset

Detta rum ligger direkt ovanför byggnadens huvudport. Härifrån kan man angripa eventuella inkräktare genom öppningar både för bågskyttar och kokande olja.

Tredje våningen**1. Vakternas sovsalar**

Sovplatserna består av enkla halmmadrasser på golvet.

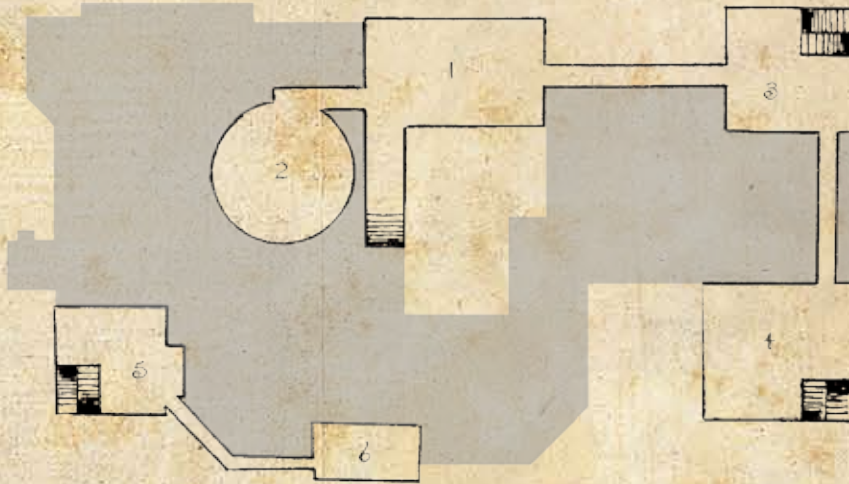
2. Bibliotek

Bibliotekets tredje våning. Här bevaras många originalskrifter av tidigare stormästare samt Justins egen dagbok.

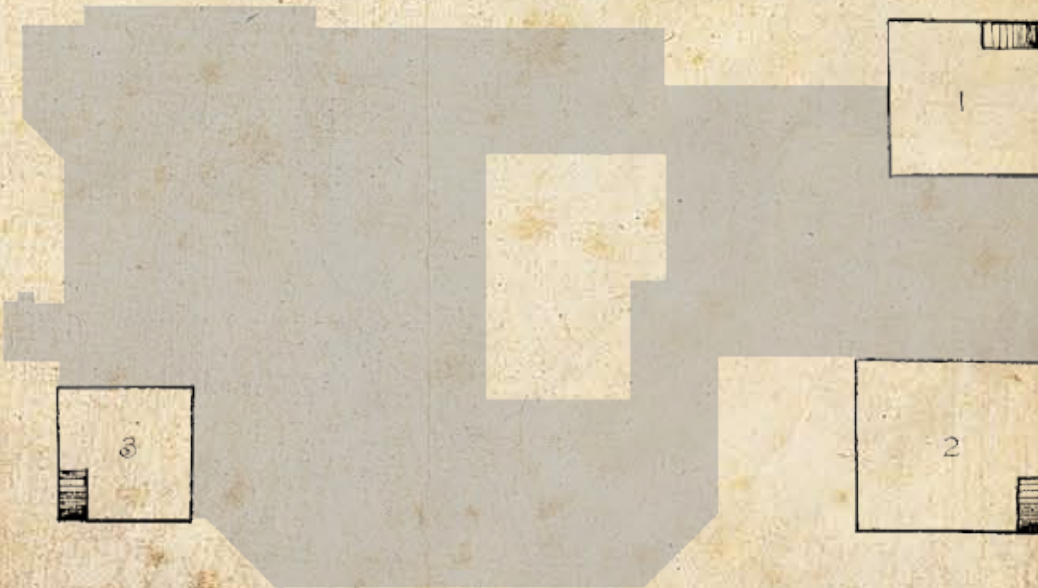
3. Vindsförråd

På vinden förvaras allsköns bråte och ting som glömts med tidens gång.

andra våningen

tredje våningen

Källarvåningen och katakomberna

1. Vaktrum

I vaktrummet sitter oftast mellan fyra och sex vakter som noga iakttar alla som kommer ner för marmortrappan. Endast solriddare, munkar, riarker och två kökstjänare (vinnmästarna) har tillträde till källarvåningen. Noviser får endast komma ner i en solriddares sällskap.

2. Sanctorium

Här förvaras heliga tempelföremål, samt vissa relikier och heliga artefakter från när och fjärran. Ett litet tvagningskar står utanför sanctoriet då ingen får gå in utan att först rena sig genom bön och tvagning.

3. Vinkällare

Här förvaras alla färdiga viner. Inte bara caddiska viner står att finna, utan även importerade viner från fjärran länder. Även andra starkare drycker förvaras här tillsammans med öl- och mjödbrygder.

4. Vinmakarkammare

Här tillverkas riddarhusets viner av de två vinnmästarna Onno och Gebbio. Vinet anses som något av Caddos bästa, men det är svårt att få tag på om man inte har person-

lig anknytning till Ísetinis Úggo. Däremot används dessa viner ofta som gåvor vid diplomatiska förhandlingar.

5. Solmunkarnas kammare

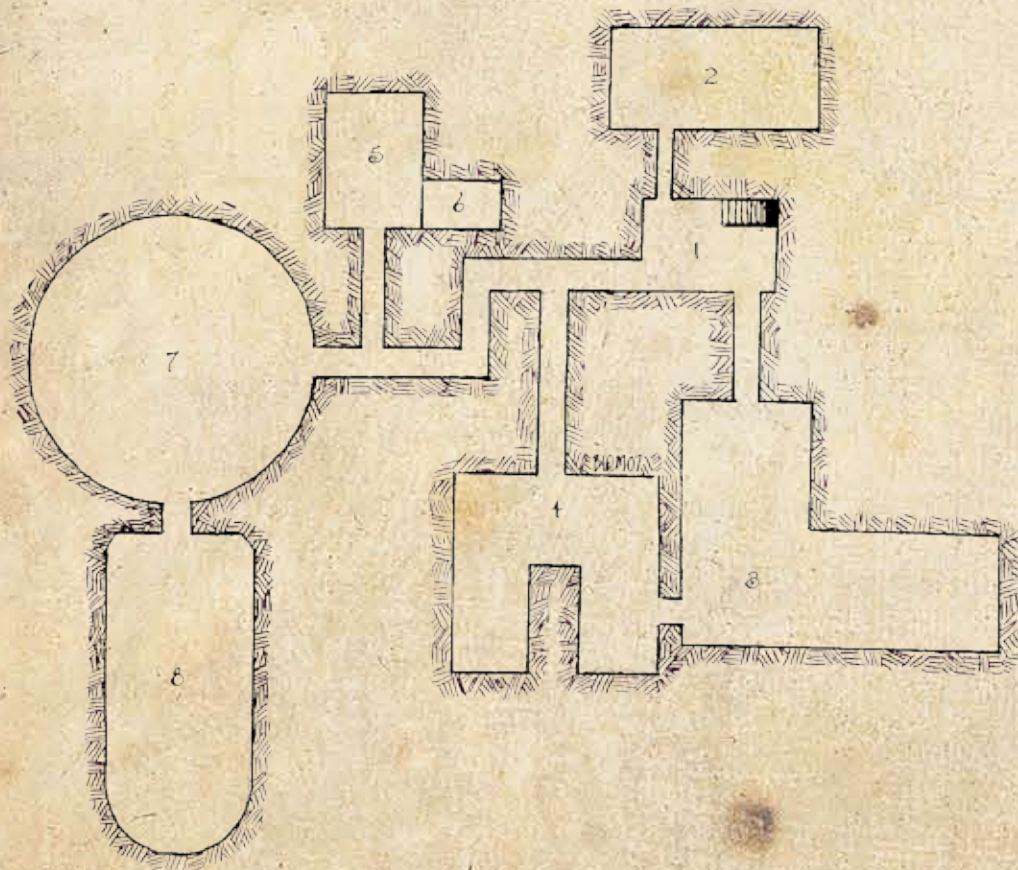
En grupp om tio munkar har fått exarkens välsignelse att bosätta sig här och sätta upp en primitiv apidiol. Deras kall är att vaka i bön runt S:t Justins grav, och bedja för de dalkiska solriddarna. Denna avdelning av källarvåningen är munkarnas sovrum och skrivarstuga. Tre av munkarna undervisar även noviserna i diverse kunskapsämnen.

6. Inclosurium

Solmunkarnas privata böneceller.

7. S:t Justinsalen

Detta enorma rum bärs upp av tio marmorpelare och i dess mitt ligger sarkofagen med S:t Justins relikier. Sarkofagen öppnas varje Ísetinis délo (Justinsdag) då samtliga solriddare samlas runt den fallne hjälten för att tillbedja Etin och hedra sitt skyddshelgon. I famnen håller den förtorkade kroppen det skinande svärdet Gawalot (*dalkiska* Gávalat). I taket finns en liten sollucka som släpper in solljusets strålar rakt över S:t Justins sarkofag. Annars är rummet dunkelt upplyst av vaxljus. Luckan är alldeles för liten för att en person skulle kunna komma

in den vägen, och det är 25 meter mellan golv och tak. Det finns alltid minst två solriddare och ett antal munkar här som håller vaka vid den heliga graven.

8. Riddarkatakomberna

Här vilar alla de solriddare som fallit i strid för den Lysande Vägen och Caddos försvar. Riddarna har begravts med sina rustningar och vapen, men också med andra dyrbara personliga ägodelar. Då många solriddare rest land och rike runt skulle detta vara en formidabel skattkammare för en tjuv att plundra, men det är näst intill omöjligt att ta sig in och ut obemärkt. Dessutom är kryptan inte vida känd. På kryptans väggar står alla riddarnas namn, samt deras bedrifter för Etin och orden.

Odos udde

Nordost om Arno, längst ut på den norra spetsen av kantonen Dolco, ligger Odos udde. Det var här som krukmakarsonen Odo fick sin livsförvandlande uppenbarelse från Etin för ungefär 600 år sedan. Innan den dagen hade Odo förvisso utmärkt sig som en andlig och något märklig person, men ingen hade kunnat ana att han skulle bli en av Erebs största profeter. Odo hade alltid varit omtyckt, ödmjuk och vänlig mot alla och han älskade naturen. Ett utdrag ur Den Gyllene Boken:

När den gudomlige Odo var tjugosju år gammal vandrade han till kusten för att betrakta havet och himlen. Då öppnade sig själva himlavalvet och Etins ljus omslöt honom. Strålar som av solen genomlyste den gudomlige Odo och fann honom värdig. Kustklipporna skakade när Etins stämma talade och sade: "Fall ner, älskade Odo, min tjänare, och kyss marken, ty den är helgad." Den gudomlige Odo fruktade Etin och lydde. Etin talade och sade, "Du skall bli mitt sändebud till Altors alla folk. Mina ord skall komma ur din mun, och du skall tala vishet till folken. Du skall vara mitt språkrör, så skriv nu ner alla de ord jag talar till dig, ty de skall giva liv åt dig och åt alla som hörsammar dem."

Eftersom Etin förklarade marken helig är Odos udde idag ett mycket omtyckt mål för resande pilgrimer. Längst ut på udden finns en liten och mycket gammal ociott uppförd som håller middagsbön varje dag. En äldre munk vid namn fader Adalco har blivit anförtrodd av exarken i Arno att vaka över den heliga platsen och hålla i bönestunderna. Till sin hjälp har han sin ivrige novis Íta, en ung man från Arno som nyligen påbörjat sin vandring mot solmunkslivet. Adalco håller av novisen Íta, men ser honom också som en prövning från Etin. Íta är otålig och

hetsig och frestar många gånger den gamle till ilska. Trots att det finns en liten ociott på platsen hålls de flesta större bönestunder utomhus, på själva udden. Marken anses så helig och ren att man inte vågat bygga ociotter och tadoser. I stället tar man av sig skorna och knäböjer direkt på marken under solens värmande strålar. Då Odos udde ses som en av de sex mest heliga platserna på Caddo hålls här vid varje sommarsolstånd ceremonin för att åkalla solandar. Det är ett oerhört mäktigt skådespel som ofta bevittnas av besökare från både Caddo och fastlandet.

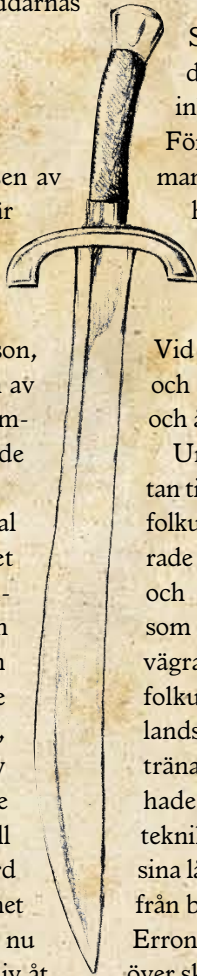
Fäktskolan i Haddio

Som alla andra städer på Caddo har staden Haddio flera träningsplatser för folkuppbådet. Varje år inkallas varje duglig man för mönstring och träning. För 130 år sedan förestods den största av dessa av en man vid namn Erron Igelus. Erron blev solmunk när han var tjugo år gammal, men efter sju år insåg både Erron och hans dedo att hans kall låg någon annanstans, så han frigjordes från sina munklöften och började sin träning som solriddare.

Vid en manöver i Morälvidyn blev Erron svårt skadad och förlorade ena benet. Han lämnade solriddarorden och återvände bedrövad till sin hemstad Haddio.

Under ett år drack sig den avdankade riddaren nästan till döds, men när han tillfrågades om han ville träna folkuppbådet fick hans liv ny mening. Han kombinerade sina kunskaper i tanno-tekniken och svärdskonst och snart stod det klart att de bönder och borgare som tränats av Erron var landets främsta. Då Erron vägrade att enbart träna folk i spjutstrid (standard i folkuppbådet) blev han erbjuden att träna den lokala landsvakten. Han fick då idén att mer systematiskt träna dem som ville mot en mindre avgift och snart hade Erron öppnat en fäktskola. Errons fäktnings-teknik har en mycket speciell stil som lätt känns igen på sina låga startpositioner och virvlande anfall. Den utgår från bruket av en liten rund träsköld och ett bredsvärd. Erron tränade upp flera elever som vid hans död tog över skolan och förde vidare svärdskonsten.

Idag är föreståndaren för fäktskolan en kvinna vid namn Ídda. På senare tid har ett särskilt slags bredsvärd utvecklats som är idealiskt för stridskonsten. Det kallas igelussvärd och är något smalare än ett vanligt bredsvärd och påminner lite om en huggare. Stridskonsten har i folkmun fått namnet igelusfäktning. Fäktskolan fungerar fortfarande som en öppen träningsbas för folkuppbådet en gång om året men för den som vill fördjupa sig i igelusfäktning gäller det att betala för träningen och det är inte billigt idag. Dessutom kräver träningen att man är kunnig i dalkiska, vilket sätter hinder för fastlandsfolk.

Samhälle

Folkslag

Dalker

På jori kallas Caddos urbefolkning för dalker, vilket är en förvanskning av deras namn på sig själva, dalcoi, vilket helt enkelt betyder "ö-folk". Dalkerna är resliga och solbrända, ofta med blondt eller ljusbrunt hår och blå eller grå ögon. Var dalkerna ursprungligen kommer ifrån är höljt i dunkel. Dalkernas egna legender talar om hur de kom på skepp över havet efter att deras gamla hem i nordväst ödelagts av ett barbariskt nordfolk. Dalkerna är ett mycket stolt folk och de som inte lämnar Caddo lär sig ogärna främmande språk. Det gör det naturligtvis problematiskt för besökare som kan få det svårt att hitta någon som talar joriska språk på Caddo.

Dalkerna är generellt sett oerhört strävsamma och ambitiösa, vilket har lett till en oerhörd effektivitet hos bland annat handelsmän och hantverkare. De älskar sin ö och sitt samhälle och anser sig leva mycket friare och mer självstyrande än sina grannländer. Det faktum att de också bor på den heliga ö där Odo verkade har gett upphov till viss stolthet. Närhelst ett yttre hot mot Caddo har manifesterat sig har dalkerna omedelbart enats mot sin fiende. Dalkernas effektivitet och enhet har bidragit till att Caddo är ett av de mest välutvecklade länderna i Kopparhavsområdet. Dalkernas skeppsbyggnadskonst, jordbruk, vindkvarnar och handelshus är omtalade i hela södra Ereb.

Utseende

Den typiska dalken är högvuxen och blond, med grå eller ljusblå ögon. Kopparhavsklimatet har gjort dalkernas hud solbränd och brun. Alla fullblodiga dalker är totalt färgblinda, med ett märkligt undantag – de kan se blått. Detta har fått konsekvenser på dalkernas klädsel vilken ofta är färglös och blek. När dalkerna däremot klär sig i importerade kläder, vilket är vanligt i städerna, kan mycket märkliga färgkombinationer uppstå. Det dalkerna förlorat i färgseende har de dock med råge kompenserat med skarpsynthet och gott luktsinne.

Dalkerna skarpsyn är en av orsakerna till att de har ryktet att vara fantastiska bågskyttar, något som inte alls är osant. Det är mycket ovanligt att dalker blir närsynta eller översynta, även på ålderns höst. Deras goda luktsinne har gjort att dalkerna är mycket duktiga på att tillverka extrakt och parfym. Just parfymkonsten har under det senaste århundradet blivit mycket populärt

på Caddo och dalkisk parfym exporteras till bland annat Zorakin, Magilre och Trakorien. Dalker har sålunda fått ryktet av att inte bara klä sig underligt utan även dofta egendomligt.

Det dalkiska språket

Det dalkiska språkets ursprung är okänt. Vissa hävdar att dalkerna tog med sig sitt språk från den fjärran norren i forntiden. En annan vanlig, och trolig, teori är att den är en utveckling av forntungan erdir, vilken talades i västra Ereb innan kejsardömet Jorpagna introducerade jori som dåtidens lingua franca. Svårigheterna att avgöra endera påståendets giltighet handlar främst om det faktum att de första kända dalkiska texterna är nästan tusen år yngre än de yngsta erdirska.

Denna äldsta dalkiska, som i huvudsak återfinns ristad med joriska runor på åldriga gravstenar på Caddos landsbygd liknar visserligen erdir, men har också många unika drag. Ironiskt nog har flera lärda magiker märkt språkliga likheter mellan erdirska trollformler och dalkiska böner. En synpunkt som framförts av den lärde broder Ebodae från Entika är att dalkiska mähända kan vara en blandning av urdalkernas norröna tungomål och den erdir som talades på Aidne vid tiden för deras invandring till Caddo

1800 f.O.. Dalkiska är ett tonspråk, som av utomstående beskrivs som mycket melodiskt och vackert. Det har däremot visat sig mycket svårt för joritalande folk att lära sig dalkiska, även om vissa, särskilt inom den Lysande Vägens kyrka på fastlandet, lyckats.

Dalkiska kan delas in i fyra huvudsakliga dialekter: den nordcaddiska eller arnoiska och den sydcaddiska på ömse sidor om Appobergen på Caddo, den nyarnoiska i nya Arno och den pandariska på Pandarealia. Den sydcaddiska dialekten utmärker sig genom att c-ljudet i det närmaste uttalas som t, den nyarnoiska genom att den förlorat tonerna som finns i de andra dialekterna och ersatt dessa med tryckaccent. Den pandariska dialekten slutligen är såpass annorlunda jämfört med de andra dialekterna att vissa velat kalla den ett eget språk.

Om dalkiskan någonsin hade ett eget skriftspråk så har det försvunnit för länge sedan. Idag använder sig dalkerna av den joriska runraden, men de har tagit sig friheten att lägga till vissa runor och ta bort andra som de bedömt onödiga. Då dalkerna inte karvar runor i trä eller sten utan använder modernare skrivdon har de klassiska joriska runorna, precis som på fastlandet, fått ett mer flödande och kalligrafiskt utseende. Eftersom den Gyllene Boken, den Lysande Vägens heliga skrift, var författad på dalkiska är det alltid sed att riarker och solmunkar på kontinenten lär sig dalkiska, åtminstone hjälpligt. Vissa ceremonier och böner beds alltid på dalkiska och översätts av tradition inte till lokala tungomål. Ett exempel på detta är ljusbönen. Den översätts endast till andra språk i utbildningssyfte.

Om någon nedskrivna litteratur på dalkiska har funnits innan den Gyllene Boken skrevs är oklart. En del hävdar dock att folksagan Povégo (den långa färden), som handlar om dalkernas invandring från nord till Caddo, skrevs ner redan på 100-talet f.O. trots att de äldsta manuskripten av sagda verk knappast är äldre än 100 e.O. Den Gyllene Boken blev genom sin stora spridning på under det första århundradet e.O. stilbildande för nästan all litteratur som skrivits sedan dess. Både det berömda historiska verket om ödesfejden - Róvos Nilcei av Cadiö från Sinto och Denno Áttios kärleksdikter präglas av samma enkla och folkliga stil som den Gyllene Boken. Se mer om språket i Appendix A och B.

Ankor

Det finns över 70 000 ankor på Caddo och de flesta av dessa lever ett integrerat liv med dalkerna. På Caddos västkust finns ett antal byar som nästan uteslutande består av ankor, men det är en relativt ovanlig förekomst. I Casso finns en stadsdel som till största delen utgörs av ankor och i Arno finns värdshuset "Näbbar och klor"

som endast serverar och huserar ankor. I övrigt lever ankorna sida vid sida med dalkerna och är accepterade som en del av samhället.

De flesta av ankorna på Caddo är av den ljusare sorten. Det finns enstaka svarta ankor som bosatt sig i städerna, men på grund av att mörk fjäderskrud associeras med de sydländska piratankorna från Morëlvindyn är de allt annat än populära. Ankorna på Caddo har visat sig väldigt skickliga som handelsmän, och två av de största handelshusen på Caddo, husen Sigiös och Hugger, drivs av ankor. Hugger är en av de ledande bankfamiljerna i hela Ereby, och har enormt inflytande över kopparhavshandeln.

Ankorna på Caddo är leda på hur färgglöst och grådaskigt de färgblinda dalkerna klär sig och har utvecklat ett mycket färgrikt mode. Det är inte ovanligt att se en förmögen handelsanka gå klädd i en skrikande rosa kaftan, grön sidenbasker med färggranna efariska fjädrar i samt en överdriven mängd smycken i form av färgade glaskulor. De absolut flesta av ankorna har anammat den Lysande Vägen, men några få följer fortfarande sina förfäders religion. Det finns ingenting som hindrar en anka från att bli solmunk, riark eller till och med bontisäl. Hittills har ingen anka blivit utkorad exark, men det finns tekniskt sett ingenting som hindrar detta.

S:t Gommo Ljusdun

En av Odos lärjungar som det sällan talas om bland människor på fastlandet var ankmannen Gommo från Lassiö. Gommo var av en fattig ankfamilj och fiskare till yrket. Han hade inte råd med nya kläder utan klädde sig i säckväv. Inte heller var Gommo en särskilt lyckad fiskare och hans grannar gjorde ofta narr av honom. Till råga på allt hade Gommo svårt att tala, och det sägs att han både stammade och läspade.

En dag kom Odo vandrande igenom Gommos by och folket trängdes kring honom för att få en välsignelse och höra den store profetens visdomsord. Gommo ville naturligtvis också komma nära Odo, men skämdes för sin enkla och fiskdoftande klädsel, så han vandrade bort i motsatt riktning. Men Odo såg honom och kallade honom till sig. Medan Gommo med nedsänkt huvud närmade sig gudsmannen fnissade byborna och drev gäck med ankmannen.

Odo vände sig om med ilska i blicken och näpste byns invånare med orden: "Om ni inte visar barmhärtighet mot de enkla och fattiga skall ni heller inte motta barmhärtighet från Etin! Alla tänkande varelser är skapade till att tjäna den Högste och glädjas i Etins ljus. Håll dem icke borta från mig med ert spe." Därpå omfamnade Odo den förstummade ankan, vars ögon fylldes med tårar.

Efter den dagen var Gommo en Odos lärjunge, och han lämnade aldrig dennes sida, inte ens på ålderns höst. "Káso Gommo" blev ingen stor förkunnare, och hans lära finns inte nedtecknad i några rullar. Men han är ändå hågkommen för sitt stora medlidande och sin vänlighet mot de fattiga. Gommo spred hopp till Caddos utstötta och visade kärlek mot alla. Han gudomligförklarades tillsammans med Odos alla andra lärjungar och är idag ankornas skyddshelgon."

Klasser

Caddo har inget starkt utpräglat klassystem som så många av sina feodala grannländer. Visst finns det en överklass i landet, men den består till största del av förmögna handelsmän, diplomater, rådsherrar och religiösa ämbetsmän. Få av dessa har ärvt sin sociala rang. Tvärtom började många av dem som enkla medborgare. Den nuvarande exarken, den äransvärde Umóvavelio II, är uppväxt i en bondfamilj.

Ämbete och uppträdande betyder mer för en dalk än social status. Enligt S:t Dericus, som varit formgivande inte bara för klosterrörelsen utan för caddisk mentalitet, är det viktigt att följa traditionella förordningar för relationen mellan över- och underordnade. Men den respekt som skall visas måste vara förtjänad.

S:t Dericus skrev ett tjockt verk som i detalj beskrev hur en undersåte skall förhålla sig till sin herre, en hustru till sin man, en värd till sin gäst, ett barn till sin förälder, en munk till sin dédo samt en vän till sin vän - och vice versa. Denna hederskod fastställer mycket av hur man bör bete sig inför varandra på Caddo. Odos lära om alla tänkande varelsers lika värde i Etins ögon spelar också en stor roll.

- Överklass - 7 %
- Handelsmän - 23 %
- Hantverkare - 20 %
- Bönder - 45 %
- Egendomslösa - 5 %

Notera att överklass alltså inte innebär adel, utan handelshusfamilj, respekterad prästsläkt, rådsmedlem, osv.

Styre

Caddo har ett unikt styrelseskick som mest kan liknas vid ett slags folkstyre. Jämlikheten är stor mellan medborgarna och systemet har visat sig vara både stabilt och populärt. Det är djupt rotat i dalken att alla tänkande varelser är lika värda, något som är ett arv från den dalkiska grenen av den Lysande Vägen. Man bemöter sina medmänniskor utifrån beteende, karaktär och ämbete, inte social status. Detta har retat gallfeber på många besökande adelsmän som uppfattar dalkerna som respektlösa och vanvördiga.

Caddos nuvarande politiska system föddes ur ett omfattande inbördeskrig som kommit att kallas ödesfejden. Detta krig rasade mellan 104-111 e.O. och hade en förödande effekt på landet. Innan ödesfejden hade Caddo nämligen haft en kung som regerade över öns fem stammar, men då den sista i den regerande ätten dog ut fanns det minst sagt delade meningar om vad som skulle ske.

Till sist lyckades Gerlo den länge att ena stammarna och införa ett helt nytt styresskick. Caddo delades in i 37 kantoner (*dalkiska éki*). I varje sådan kanton finns en kantonförsamling (*dalkiska hekidio*) vilken består av alla skattebetalande medborgare, både män och kvinnor. Gossar blir medlemmar i kantonförsamlingen först när de fyllt fjorton år, och flickor efter sin första blödnings.

Skattebetalare är alla självägande bönder och fiskare och de flesta handelsmän i städerna. Dessa utgör totalt ungefär 35 % av befolkningen. Skatt betalas både till den lokala kantonförsamlingen och till riksrådet. Den dalkiska kyrkan kräver inte tempelskatt som man gör på fastlandet, men det är en sed att man ger frivilligoffer till soltemplet.

Riksrådet

Caddos nationella styre består av riksrådet, som utgörs av företrädare för samtliga 37 kantoner. Riksrådet beslutar i alla frågor rörande utrikespolitik, militärmakt – bortsett från solriddarna, som lyder under kyrkan – och större byggnadsprojekt, om till exempel landsvägarna mellan städerna. Rådet är också ansvarigt för kurirväsendet och för att medla då kantoner hamnat i osämja. Riksrådet skriver också lagar som gäller hela landet. Dessa lagar måste godkännas av två tredjedelar av kantonförsamlingarna för att gå igenom. När det gäller lokala frågor beslutar alltid kantonförsamlingarna själva.

Caddos lag och styre har stort stöd bland folket. Under de senaste hundra åren har inga krav på större förändringar förekommit. Den unika militära organisationen, med en smal yrkeskår och ett rikstäckande folkuppbud, gör det praktiskt taget omöjligt för en militärkupp att lyckas.

Lag och rätt

Caddos lag är skriven och reviderad av riksrådet, men det mesta av lagen har bestått i oförändrat skick sedan dess författning år 111 e.O. Det är riksrådets uppgift att se över lagen och om nödvändigt justera den. Dalkerna hyser stor respekt för lagen eftersom den bidragit att forma deras kära fosterland. Det betyder givetvis inte att alla dalker är laglydiga.

När brott begås är det vanligtvis upp till kantonförsamlingen och dess domare att döma. Om brottet drabbat flera kantoner kan en samlingsrätt kallas, där flera kantoner är representerade. Är brottet mycket allvarligt kan det tas till riksrätten i Arno. Sådana brott kan till exempel vara landsförräderi, bruk av magi, helgerån eller sabotage mot handelshusen.

Enligt Caddos lag är det strängeligen förbjudet att praktisera någon form av magi i landet. Denna lag beror naturligtvis på att den dalkiska grenen av den Lysande Vägen redan hade ett starkt inflytande på riksrådet då lagen först skrevs. Magibrott förs alltid inför riksrätten och kantonförsamlingen dömer som regel inte i ett sådant fall. Första gången en besvärjare kommer inför rätten får han en sträng varning och måste skriftligen försäkra att han inte skall upprepa sin överträdelse.

Skulle denne ändå bruka magi en andra gång bannlyses han från kyrkan, om han skulle vara medlem där, och förvisas för all framtid från Caddo. Nekromanti, demonbesvärjande och mord med hjälp av magi straffas med döden. Dödsstraff på Caddo sker vanligtvis genom spjutstickning.

En annan ovanlig lag på Caddo är att utlänningar inte får bosätta sig på ön om man inte har ett giltigt skäl och fått kantonförsamlingens godkännande. Giltiga skäl är till exempel långvarig affärsverksamhet på ön eller giftermål med en caddisk medborgare. Besök, till och med mycket långvariga sådana, är tillåtna. Däremot får en främling inte köpa mark utan tillstånd.

Spänningar

Caddos politiska system är stabilt men knappast fritt från konflikter och spänningar. Tolv av kantonerna domineras helt av de tolv städerna och deras högljudda handelsmän. Resterande kantoner består till stor del av landsortsbefolkning. Bönder och köpmän har hel olika politiska prioriteringar. Bondbefolkningen förespråkar en politik som undviker utrikes konflikter och som skyddar Caddos näringsliv från konkurrens utifrån.

Köpmännen i Caddos tolv städer tenderar däremot att vilja föra en aktiv handelspolitik med utrikes makter och skydda sina ekonomiska intressen i kopparhavsområdet. Numerärt dominerar bondebefolkningen i riksrådet, men eftersom kantonerna är autonoma i lokala beslut för handelsstäderna den politik de önskar. Stora spänningar existerar också i städerna där de inflytelserika handelshusen konkurrerar med varandra.

Utrikespolitik

Kopparhavet är en region som alltid sjudit av konflikter och det senaste årtusendet har Caddo ständigt varit en av nyckelspelarna. Konflikter med de andra handelsstaterna, inte minst Erebos, har funnits där så länge handeln existerat. Samtliga kopparhavsländer försöker få kontroll över så stor bit av handeln med både det kontinentala Ereb och sydländerna som möjligt.

Flera konflikter ligger för närvarande och grov. Felicien har bedrivit en illa dold piratverksamhet som kapar fler och fler caddiska handelskonvojer varje år. Detta har fått Caddo att ingå i en militär allians med Berendien och, mer motvilligt, med öriket Erebos. Zorakin erövrade av Fristaden kapade av Caddos handel med dvärgarna för en tid och dalkerna har ännu svårt att förlåta dem för det.

Zorakin

Relationen mellan Caddo och Zorakin är minst sagt komplicerad. Historiskt sett har man alltid haft mycket med varandra att göra, både på gott och ont. De båda länderna idkar flitig handel och har mer eller mindre blivit beroende av varandra. Bland annat får Caddo hälften

av sin spannmål från Zorakin, som kallats "Caddos kornbod". Stora delar av Caddos metallimport kommer från dvärgarna i Aidnebergen, med vilka dalkerna upprättat en stadig handelsrelation i den nybyggda staden Ereno norr om Fristaden.

I och med den stora schismen komplicerades ländernas relation ytterligare. Det finns fortfarande idag flera sympatisörer till den dalkiska vägen i Zorakin och ett antal caddiska munkar missionerar i det fördolda. Starkast är de caddiska sympatierna i hertigdömet Luksilo, som består av 20 % utvandrade dalker. Andra hertigdömen (inte minst Salamora) ser på detta med stor misstro och en viss inbördes konflikt kokar under ytan. Den zorakiske kungen vill absolut inte stöta sig med Caddo om inte Caddo skulle visa sig vara ett hot mot kronan, då detta skulle störa dennes intäkter. Exarken i Ekeborg är inte imponerad av den zorakiske kungens velighet, och skulle hellre se honom ta i med hårdhandskarna mot de dalker som hånar fastlandskyrkans auktoritet.

Kardien

Caddo och Kardien är arvfjender. Detta har sin upprinnelse i den stora schismen 272 e.O. Kardierna har sedan dess känt sig bestulna på "sina" heliga platser. Konflik-

ten har lett till ett krig då Kardien 292 e.O. invaderade Caddo. Sedan dess har relationerna varit oavbrutet fientliga. Framförallt echterna ser med förakt ner på de kätterska dalkerna som har avfallit från den rätta tron, mördat sin kung (en vanlig missuppfattning) och stulit den Lysande Vägens mest heliga platser.

Idag är relationen mellan de båda länderna fortfarande fientlig, men något mindre frostig, mycket tack vare den moderate kardiske kungen. Fri handel råder, men dalkiska köpmän är systematiskt missgynnade och betalar högre tullar än andra. Då Caddo producerar många varor som efterfrågas i Kardien (örter, marmor, vin, parfym) och säljer ännu mer är handeln ganska omfattande, men vin säljs under stort hyckleri med beteckningen "hynsolgiskt" då de arroganta adelsmännen inte nedlåter sig till att dricka dalkiskt vin. Kardier har åter börjat besöka de heliga platserna på Caddo i större skaror.

Felicien

Caddo och Felicien har aldrig varit goda vänner och just nu ligger det värre till än vanligt. Felicien har på senare år, ekiperade som pirater, anfallit och plundrat flera av Caddos handelskepp. Då Caddo fått reda på att det är

Felicien som ligger bakom attackerna har de brutit de få diplomatiska kontakter som fanns och förbereder sig nu på en rejäl väpnad konflikt. Caddo har ingått militärallians med Berendien och (med viss ovilja) sin ärkekonkurrent Erebos och det tycks vara en tidsfråga innan Kopparhavet blir skådeplatsen för ett kolossalt sjöslag.

Erebos

Erebos har varit det land som Caddo oftast hamnat i käbbel med. De båda länderna konkurrerar om handeln på Kopparhavet och exporterar dessutom liknande varor. Ständigt försöker man överträffa varandras kontrakt med fastlandet och när inte det fungerar, har man ibland tagit till andra mindre eftersträvansvärda metoder. För tillfället har Caddo och Erebos motvilligt ingått en allians med varandra, då Feliciens råder mot handels skepp på Kopparhavet drabbat båda länderna. Det betyder inte på något sätt att relationerna blivit varmare och både dalker och erebosier är mycket fördomsfulla mot varandra.

Morëlvidyn

Relationen till Morëlvidyn har alltid varit allt annat än god. Trots att riksrådet i Arno många gånger försökt förhandla med Morëlvidyns många härskare har det varit svårt då man aldrig riktigt vetat vem man ska vända sig till. En hövding avlöser en annan och förhandlingarna är tillbaka där de började. Trots att man försöker idka handel med vissa morëlviska städer har det visat sig mycket besvärligt då många transporter blir kapade innan de ens når målet. Värst är Caddos relation till de morëlviska piratankorna som härjar i Kopparhavet. Inte sällan har dessa vildsinta och giriga fjäderfän plundrat och bränt byar längs Caddos sydkust och dalkerna både fruktar och hatar dem innerligt.

Berendien

Berendien har alltid varit omtyckt av Caddo. Inte bara har man goda handelsförbindelser, Berendien har också tillåtit dalkiska soltempel i ett antal städer. Dalkiska solmunkar tillåts missionera, men framgången har varit begränsad då de Unga Gudarna är mycket populära. Under hotet från Felicien har Caddo och Berendien ingått en formell militärallians och många dalkiska legosoldater är nu stationerade på Tolanhavön. Dessutom ska sägas att de flesta av Caddos handelshus har kontor i antingen Entika, Kandra eller Lindaros. Dalkerna köper en hel del spannmål och timmer från Berendien och säljer i utbyte vin och ylle. En dalkisk ambassad är belägen i Entika.

Krun

Caddos relation till Krun är mycket, mycket gammal. När dalkerna först kom till Caddo var krunierna de första formella handelspartnerna. Det finns antaganden om att den så typiska dalkiska arkitekturen med kupoltak ursprungligen kom via Krun från Akrogal. Dalkiskan har ett antal kruniska lånord, och detsamma kan sägas om det kruniska språket. Caddo handlar mycket kryddor och metaller (framför allt guld) från Krun. I gengäld säljer man navigationsutrustning, vin och livsmedel. Relationen mellan de båda länderna är, trots kulturella och religiösa olikheter, mycket god. Caddo har både permanenta diplomatiska och kommersiella representanter i Krun, främst i Stabul.

Trakorien

Caddo har både stor respekt och avsky för det trakoriska öriket. Man beundrar dess långt gångna handelsverksamhet och ingenjörskonst, men ser med vämjelse på den dekadens och avgudadyrkan som pågår. De dalkiska handelsmän som är vana vid andra kulturer störs inte mycket av detta, men många präktiga och självgoda dalker förfasar sig över Trakorien livsföring.

Caddo och Trakorien har haft starka handelsförbindelser sedan lång tid tillbaka. Bland annat handlar Caddo salt från Palamux och säljer fartyg och sjöfartsinstrument till Paratorna. Det finns även några få dalkiska münkar som förgäves försöker få paratornerna att ändra sitt leverne och betänka den store profeten Odos ord, men det har hittills varit utan något som helst mätbart resultat.

Klomellien, Nya Arno

Caddo har sedan 340 e.O. haft en fast koloni i det som idag kallas Klomellien. Besittningen grundades av en tillfällighet då ett caddiskt handelsfartyg förläste utanför Klomelliens kust. Dalkerna bosatte sig och grundade en oberoende stadsstat kallad Nya Arno. Idag är kontakterna mellan Caddo och Nya Arno mycket goda. Alla större dalkiska handelshus har representanter i den klomelliska kolonin, och den dalkiska kyrkan har byggt en ståtlig tados och utsett tre bontisåler i Nya Arno.

Man har också förlagt ett mindre kompani justineriddare i området. Dessutom är det inte ovanligt att nya dalkiska solriddare skickas till Nya Arno på exercis. Den dalkiska stadsstaten i Klomellien är inte speciellt involverad i handel, utan livnär sig främst på fiske och jordbruk. Man har ett eget "riksråd", som dock har mycket god kontakt med riksrådet i Arno – där en representant från Nya Arno också är välkommen som "observatör".

Handel

Caddo har flera dussin privata handelshus. Nedan beskrivs de fem största och mest kända, samt sammanslutningen "det dalkiska handelsförbundet".

Sigiös

Handelshuset Sigiös drivs av en förmögen familj ankor med samma namn. Man säljer framför allt marmor och olika hantverksföremål, inte minst navigationsinstrument som kompasser och sextanter, och importerar timmer och spannmål från Aidne-halvön. Sigiös största konkurrenter är handelshuset Döller och det är inte ovanligt att man spionerar på varandra.

Det har hänt, och allt oftare på sistone, att man försökt sabotera varandras frakt och varor. Detta förnekas naturligtvis av båda handelshusen. Nuvarande ägare är den unge och ambitiöse ankan Docco Sigiös. Docco har sedan han kom ur ägget blivit uppfostrad i affärsvärlden och är känd för sina djärva och riskfyllda handelsinitiativ. Han tycks dock alltid veta precis när en riskfylld investering är lämplig och under Docco har handelshuset Sigiös fått erfa en anmärkningsvärd tillväxt.

Döller

Huset Döller är ett av de äldsta dalkiska handelshusen. Det grundades av den närmast legendariske Vorecus Döller år 240 e.O. och har alltid haft ett gott rykte. Idag är det döllerska huset mest känt för sin handel med fartyg och navigations- och precisionsinstrument.

Döller förvaltar en gammal och anrik tradition av dalkisk skeppsbyggnad och äger elva skeppsvarv på Caddo och sex andra i övriga kopparhavsområdet. Man behöver därför handla mycket timmer, vilket sker från bland annat Zorakin, Kardien och Berendien.

För huset Döller handlar inte fartygsbygge bara om ekonomisk förtjänst, utan om att upprätthålla en urgammal tradition på Caddo. Dalker har alltid varit kända för sitt fenomenala skeppsbyggande, och familjen Döller ser sig själva som de främsta förvaltarna av denna konst, även om det finns andra.

Ledare för handelshuset är Dimus Döller, en gammal och principfast man som tar sitt arbete på högsta allvar. Så mån om att bevara familjens yrkeskunskaper och prestige är han att han ofta vänt sig till skumraskare i hamn kvarteren för att sabotera konkurrenter som inte tar traditionen på samma allvar, men det är ingenting som är allmänt känt.

Hugger och den "huggerska hansan"

Ankfamiljen Hugger är en av Caddos rikaste och leder Erebs största hansa av köpmän med kontor från Tricilve i norr till Stabul i öster. Huggerska huset var tidigt framgångsrika handlare på Caddo och hade affärer runt om i Kopparhavet. Expansionen från ett framgångsrikt hus till dagens handelsimperium inleddes då man började finansiera andra handelsmäns handelsprojekt. Man ingick samriskprojekt med andra där familjen Hugger stod för inköpskapitalet och motparten för fartyg och arbetsinsats. Dessa avtal slöts ursprungligen endast med ankiska köpmän. Så byggdes ett nätverk av handelsmän nära knutna till huset Hugger. Så småningom ingick man mer långtgående kompanjonskap med en del handlare och huset Hugger fick lokalkontor runt om i Kopparhavet och längs koppartraden.

Idag har man bortemot hundra handelskontor i hansan. Många som drivs av lokala handlare har slutit avtal med huset Hugger. Några drivs av familjen Hugger personligen och andra drivs genom kompanjonskap mellan Hugger och något annat hus. Alla handelskontor drivs av ankor eftersom familjen Hugger inte vågar lita fullt på människor. Den typen av samarbete man har med icke ankiska handlare inskränker sig till samriskprojekt. Dessa är dock nog så vanliga. Huset Hugger finansierar många köpmäns handelsresor mot en stor andel i vinsten.

På senare tid har man även börjat förmedla andra personers investeringar i handelsprojekt. Detta blev början till vad som kommit att utvecklas till Erebs kanske mest utvecklade och definitivt mest vittomspännande bankverksamhet. Verksamhetens omfattning varierar från kontor till kontor. Själva grunden utgörs av växlar och Huggersk bokföring. Växlarna är dokument som bevisar att en insättning gjorts hos Huggerska hansan och tillåter att uttag görs på annan plats. På så vis kan stora summor pengar fraktas långa sträckor bekvämt och utan risk. Växlarna är omsorgsfullt tillverkade dokument med ett dussin stämplor och sigill och signeras med kodmeddelanden skrivna på dalkiska.

Familjen Hugger bevakar svartsjukt hemligheten bakom sina stämplor och det verkar vara mycket svårt att lyckas med förfalskningar. Den Huggerska bokföringen är en så kallad dubbel bokföring där alla transaktioner bokförs dubbelt, som kredit på ett konto och som debet på ett annat. Om en kund gör en insättning krediteras dennes konto och banken debiteras. Bokföringen har numera kopierats av andra handlare, men familjen Hugger var först. På de flesta kontor inskränker sig bankverksamheten till att lösa växlar och till samriskprojekt, vilka kan ses som en form av lån. Men på Caddo och några andra platser har den vuxit i omfattning.

I första hand lånar man ut pengar till handelsprojekt och investeringar i jordbruk och handel. Ofta sker det fortfarande genom kompanjonskap, men det blir alltmer vanligt att man lånar ut mot ränta (runt 15 %). Huggerska banken förmedlar även investeringar från tredje part i handelsprojekt och tar emot insättningar. Huruvida man ger ränta på insatt kapital eller ej är en förhandlingsfråga. I städer som Arno, Valli och Pendon har Hugger kommit att bli så dominerande vad gäller bankverksamhet att andra handelshus vänder sig till dem för transfereringar sinsemellan. För långväga handel är Hugger även förstahandsvalet för de flesta då man är pålitlig och har ett oslagbart nätverk av filialer.

Att beskriva vad Huggerska hansan handlar med låter sig inte göras enkelt. Då man består av ett otal handlare är spännvidden stor vad gäller varor och skepp. Själva handelshuset Hugger har stora och välbeväpnade skepp som man lastar till bristningsgränsen. Huggers handlar med allt utom slavar under devisen "hellre en liten och bra affär än en stor och dålig". Skeppen lastas med vadhelst man kan komma över till bra pris och man gör gärna många stopp vid hansans kontor för att kunna få ut maximalt pris för sina varor. Att frakta korn från Zorakin till Caddo och sedan vin från Caddo till Zorakin på vägen tillbaka överlåter man åt andra.

Calvado

Handelshuset Calvado sysslar till största delen med vinoxport. På Caddo växer mer än tjugo olika sorters druvor som alla ger vin av olika karaktär. Calvado exporterar både dagligviner och viner av kunglig kvalitet. Framför allt handlar Calvado med Berendien, där man också har en station, men också med Zorakin, Kardien och Jorpagna.

Huset Calvado har goda relationer med handelshuset Hugger, då de ofta gör bruk av Huggers bankverksamhet. Det händer även att Calvado sköter värdetransporter åt Hugger. Bortsett från sina 12 handelskepp har Calvado även fyra krigsfartyg som skyddar de mest värdefulla transporterna längs kopparkonvojen.

Medicini

Medicini är namnet på det handelshus som framför allt sysslar med handel av metaller och bankaffärer. Det är Medicini som sköter det mesta av handeln med dvärgarna i Aidnebergen, även om det är riksrådet som slutit kontrakt med dem. Man handlar också en hel del med Krun och Trakorien. På grund av banktransporter och handeln med ädelmetaller från framför allt Krun har huset Medicini en hel del fullt bestyckade krigsskepp som eskorterar frakterna över Kopparhavet och i viss mån Västerhavet.

Medicinis högkvarter ligger i Casso, men man har också ett stort kontor och mycket verksamhet i Arno. Dessutom har man utlandskontor med representanter i bland annat Ereno (Zorakin), Erebos, Trakorien, Krun, Berendien, Faltrax (Kardien) och Nya Arno (Klomellien).

Huset Medicini bedriver också en ganska väl utvecklad bankverksamhet, dock inte i riktigt samma utsträckning som huset Hugger. Medicinis banker anlitas flitigt i regionen och släkten Medicini har ett mycket stort inflytande i kopparkhavshandeln. Föreståndare för handelshuset är en kompetent kvinna vid namn Annea Velcö. Hennes mor var innan giftermålet en Medicini, så handelshuset drivs fortfarande av familjen Medicini, Anneas efternamn till trots.

Dalkiska handelsförbundet

Det dalkiska handelsförbundet är inte ett handelshus i sig, utan en sammanslutning av runt tjugo olika privatägda handelshus som arbetar för gemensamma intressen. Samtliga ovanstående handelshus, bortsett från Hugger och Sigiös, ingår i handelsförbundet. Man köper allehanda varor i Soluna och Samkarna och betalar framför allt med vin och hantverk. Det dalkiska handelsförbundet har sitt högkvarter i Arno.

Import

Timmer. Importeras främst från Zorakin, används främst till fartygsbygge. Hus på Caddo är generellt byggda i sten.

Metaller. Från Trakorien, dvärgarna i Ereno och Krun. Främst till vapen, men också fartygsbygge och tempelkupoler. Det mesta av ädelmetallerna importeras från Krun.

Kryddor. Salt importeras från Trakorien. Andra, mer exotiska kryddor importeras från Krun och Efarö för att förgylla den dalkiska kokkonsten.

Spannmål. Korn, havre, vete och råg importeras från Zorakin, som av vissa kallas "Caddos kornbod". En del spannmål kommer också från Berendien. Caddo odlar en begränsad mängd vete, hirs och majs själva, men knappast tillräckligt för att försörja hela ön. Caddo är numera beroende av sin handel för att inte lida hungersnöd.

Export

Fartyg. Caddos fartyg är kända över hela Ereb som mycket dugliga och välbyggda skepp.

Navigationsinstrument. Caddo är mycket utvecklade

på området navigationsinstrument och var de första att tillverka den så kallade béllus (sextanten).

Marmor. Caddos vulkaniska geologi är idealisk för marmor.

Vin. Caddiskt vin ses som något mycket fint i många länder. Öns klimat är utmärkt för druvodlingar och vingårdar.

Örter. Caddos torra och soliga väder gör att många ovanliga örter växer både längs kusterna och i bergen.

Hantverk. Caddo exporterar mycket glas och dalkiska glasblåsare anses vara bland Erebs främsta, träsnideri (inte minst helgonstatyetter) och mönstrade och ofärgade tyger. Även läder- och juvelarbeten exporteras.

Parfym. Dessa märkliga caddiska "doftextrakt" börjar bli mycket populära bland överklassen i bland annat Trakorien, Zorakin, Magilre och Krun.

Valuta

Som på andra platser i Ereb idkas naturligtvis byteshandel, men Caddo präglar även sina egna mynt.

1 kopparskilling (ks) = 0,8 km

1 caddodaler (cd) = 12 ks = 1 sm

1 gulddaler (gd) = 12 cd = 1,2 gm

Militärmakt

Caddos militärmakt är indelad i tre delar: folkuppbådet, landsvakten och nationalstyrkan. Nationalstyrkan består i sin tur av riksfloTTan och rikshären.

Folkuppbådet

Varje manlig dalk i vuxen ålder är skyldig att äga vapen och rustning, men det är också möjligt för dugliga kvinnor att gå med i folkuppbådet och bli utrustad. Varje år inställer sig alla vuxna män och frivilliga kvinnor till träning för sin kantons folkuppbåd. Skulle Caddo angripas är var man redo att ta till vapen och försvara sitt hemland. De enda medborgare som inte är tvungna att ingå i uppådet är kyrkans ämbetsmän. Inte ens utkorade tempeltjänare (*dalkiska* ulepper) måste infinna sig, då man värderar ett bemannat och fungerande soltempel högt, inte minst i krigstider. Inte heller de svårt sjuka, gamla och skröpliga måste ta till vapen, men envar måste befrias från sin plikt av kantonens domare (*dalkiska* hídido).

Trots att lagen reglerar hur folkuppbådet utrustning skall se ut varierar detta kraftigt beroende på vad folket har råd med. Om kantonen har råd händer det att den hjälper till att utrusta folkuppbådet. Enligt lag skall var man bära antingen två kast- och ett enhandsspjut, eller pilbåge och yxa. Det är också lag på att äga en sköld. Den typiska caddiska skölden är medelstor och rund. Däremot är det inte reglerat vilken typ av rustning man skall bära. De flesta bär dock endast ett läderharnesk och en hjälm.

Landsvakten

De yrkesmän som upprätthåller ordningen i städerna och på landsbygden kallas landsvakten. Dessa utgörs av små förband, upprättade av kantonerna, vars uppgift är att bekämpa banditer och pirater, samt att upprätthålla lag och ordning. Landsvakten består av professionella krigare som är helt överlättna sin uppgift. De lyder under sin dottiosso (kapten) som i sin tur lyder direkt under kantonförsamlingen. Landsvakten kan ses som en blandning mellan ordningsväsende och milis. Vakterna är utrustade med stridsyxa, caddobåge, sköld och ringbrynja eller fjällpansar. Det händer att delar av landsvakten skickas på utrikesuppdrag, antingen som livvakter eller soldater.

RiksfloTTan

RiksfloTTan är ingen egentlig krigsfloTTa, utan på många vis en del av folkuppbådet. I händelse av krig och pirat-

angrepp förser man de många bestyckade handelsfartygen med arbalest och ballistor som alltid förvaras nära till hands i hamnarna. RiksfloTTan består framför allt av koggar, karacker och karaveller. Caddiska handelskapten har generellt sett också blivit tränade i marin krigsföring och kan i händelse av krig ta snabbt kommando.

FloTTans marinsoldater består till stor del av dalkiska matrosar som i händelse av krig tvångsrekryteras i hamnarna, tränas, beväpnas och skickas ut i sjöslag. Man bör komma ihåg att de flesta dalker älskar sin ö och ser det som en ära att få strida för dess frihet och säkerhet. Samtidigt har Caddo naturligtvis ett skapligt antal renodlade krigsfartyg som ständigt patrullerar öns kuster. Den dalkiska solriddarorden har också en handfull skepp till sitt förfogande. Tillsammans utgör dessa en gedigen floTTa och man skall inte göra sig misstaget att tro att den är brokig eller odisciplinerad. Tvärtom är det en av de starkaste floTTorna på Kopparhavet.

Rikshären

Rikshärens uppgift, precis som riksfloTTans, är att försvara Caddo och dess kolonier. Hären består av hårdföra krigare som ofta arbetar tillsammans med de dalkiska solriddarna och lyder direkt under riksrådet. Härens största svaghet är att den lider brist på beridna trupper, inte minst ett tungt kavalleri. Å andra sidan vägs detta nästan upp av dess fenomenala bågskyttar. Caddiska bågskyttar är beryktade över hela Ereb och anlitas gärna av utomstående som legosoldater.

Solriddarna

Den dalkiska solriddarorden (Justinerorden, se nedan) har också svurit en helig ed att beskydda både Caddo och den Lysande Vägens kyrka. Dessa heliga riddare känns igen på sin blå klädnad med en gyllene vågskål. Deras utrustning varierar men de bär normalt slagsvärd, medelstor sköld och en relativt lätt rustning eftersom få av dem är beridna. Det är vanligt med ringbrynja och tunnhjälm. De flesta dalkiska solriddare har solandar i sin tjänst, vilket gör dem än mer fruktade i striden.

Solriddarna har vid ett flertal tillfällen stått sida vid sida med rikshären och de har kämpat tillsammans utan större problem. Man kan fråga sig hur solriddarna skulle agera om en konflikt utbröt mellan kyrkan och riksrådet, då de svurit att beskydda båda, men tack och lov har det aldrig hänt. Med största sannolikhet skulle de stå på kyrkans sida då deras främsta plikt är till Etin och riksrådet är inte särskilt pigga på att ha Etins eget elitgarde emot sig.

Kultur

Tideräkning och högtider

Under åren 200-218 e.O. var Arcivallö den lärde (Arcival) exark i Arno. Baserat på den äldre Kejslerliga Jorpagniska Tideräkningen utvecklade han ett nytt sätt att mäta tidens gång, ett system som kom att kallas Arcivaliska Tideräkningen och har anammats i alla de länder där den Lysande Vägen är dominant. Bland annat döpte Arcivallö om alla månader eftersom de tidigare burit namn från kejsardömet Jorpagnas gamla gudar.

Arcivallö delade upp året i tolv månader, varav varje månad hade i snitt 29 dagar. Han lade sedan till ytterligare tolv festdagar utanför månaderna. Varje månad är indelade i två fjortondagarsperioder, så kallade "fortdagar" med en ledig "Odosdag" i mitten. Veckobegreppet används om de två festperioderna varje halvår, vinterveckan och sommarveckan.

ÉTINIS DÉLO (Etinsdag) - Vintersolstånd.
Kuddio (Förstadag) - Den gudomlige Odos födelse.
Botsdag

Étinoro (Etinne) 14 dagar
Ántioro (Öppne) 29 dagar
Ílioro (Kallte) 28 dagar
Giópporo (Töe) 29 dagar
Pótioro (Spire) 29 dagar
Ossiuro (Grodde) 31 dagar - Två extra dagar i slutet av månaden för att sådden skall ta sig ordentligt.
Hékionoro (Halve) 14 dagar

Múnedis délo (Mundes dag)
Teiris délo (Tyrs dag)
Ísetinis délo (Justins dag)
TADOS DÉLO (Soldagen) - Sommarsolstånd.
Tures délo (Tars dag)
Veridos délo (Frids dag)
Laros délo (Lars dag)

Hékionoro (Halve) 14 dagar
Agionoro (Växte) 29 dagar
Oleironoro (Mogne) 29 dagar
Varnoro (Skörde) 29 dagar
Ibattinoro (Vile) 29 dagar
Iddearo (Mörke) 30 dagar
Étinoro (Etinne) 14 dagar

Ångerdag
Sistadag

I mitten av varje månad (mellan fortdagarna) kommer en så kallad Odosdag (Odos délo), då ingen rättroende arbetar, utan tar en vilodag för att hedra Odos minne och tillbe Etin. På Caddo betyder det att man en timme före middagstid går till närmsta soltempel för att närvara vid soltimmen och middagsbönen.

Av tradition skall man inte arbeta i onödan på Odos délo, utan vila och tillbringa tid med familj och vänner. Det kan tyckas lite med en vilodag varje månad, men man ska inte glömma alla andra festdagar och högtider som firas under året, både lokalt och nationellt. I genomsnitt har dalker ungefär sex vilodagar varje månad.

Förklaring av festdagarna

Étinis délo (Etinsdag) - Vintersolståndet

Denna dag är inledningen på det nya året. Den kallas Etinsdag, då Etin var före allt annat. Man minns denna dag hur Etin skapade Altör ur det rådande mörkret och sedan besjälade världen med sig själv. Innan solen ännu gått upp samlas man i byns utkant (eller vid stadsportharna i städerna) och går sedan i en solprocession genom samhället till närmsta óciotto eller tadóso. Längst fram går en riark (eller bontisål) med en lång stör på vars topp en enorm gyllene sol ler mot folket.

Bakom denne går fyra läsare som mässar böner. Efter dem går tio fackelbärande jungfrur vilka symboliserar de tio solseraferna. I städerna kan dessa processioner vara mycket längre och involvera hundratals personer. Tåget avslutas med en andaktsfull bönestund i helgedomen. Etinsdag är en vilodag och inget arbete tillåts de rättrogna om det inte är absolut nödvändigt.

Kuddio (Förstadag) - Den gudomlige Odos födelse

Det sägs att solen inte ville gå ner den dagen då Odo föddes, utan stannade uppe för att vaka över den nyfödde gossen även under natten. Odos födelse firas med att äta en mängd sötsaker, såsom honungsdoppade fikon, kanderade dadlar och sockerrörssaft. Det är därför en uppskattad högtid bland barnen.

Detta är också en dag då barnlösa par för med sig honungskakor som ett offer till soltemplet för att be om Etins livgivande välsignelse. Honungskakorna läggs i en stor skål med varm klippgetsmjolk, en symbol för fertilitet. Riarker ber också denna vilodag för alla barn i församlingen och välsignar dem.

Botsdag

Botsdag är den helgdag då man försonas med rivaler och ovänner. Om man legat i osämja med sin granne är detta dagen att bjuda in dem till sitt hus och ödmjuka sig. Det anses som en synd mot Etin att vägra en sådan inbjudan. Stora försoningsmåltider hålls i hemmen runtom Caddo och det har till och med hänt att konflikter på riksrådsnivå lösts denna dag.

Sommarveckan

Under sommarveckan minns man alla Odos lärjungar, i synnerhet dem som dagarna är uppkallade efter. I byarna är det vanligt att äldre män och kvinnor sitter utanför soltemplet och berättar historier om Odos alla följeslagare. Dessa berättarstunder är mycket populära bland barnen på Caddo, som ofta sitter vid de äldstes fötter större delen av dagen.

Det är också vanligt att barn denna dag får ta emot sötsaker från de gamla, en symbol för att den äldre generationen för vidare den lära som de mottagit från den store profeten och dennes följeslagare.

Tados délo (Soldagen) - Sommarsolståndet

Detta är utan tvekan den största årliga högtiden på Caddo. Man firar denna dag den första uppenbarelsen Odo mottog från Etin på Odos udde. Det sägs att Odo efter sin uppenbarelse dansade i glädje och hänförelse och därför kallas också den här högtiden för Soldansen. Soldagen är också sommarsolståndet, den längsta dagen på året. Den firas genom att man i gryningen möts vid närmsta soltempel för att äta en rejäl frukost. Även fattiga och tiggare är välkomna till borden, då man av tradition tar med mat till dem också. När solen sedan går upp dansar man långdanser och ringdanser utanför helgedomen till dalkisk folkmusik tills solen står mitt på himlen. Av tradition dricker man vitt vin denna dag, vilket alltid bidrar till folkets glädje.

Om det mot förmodan skulle vara mulet på Caddo denna dag betraktas det som att Etin är missnöjd över sitt folks gärningar. Folket leds då av sin riark i en botbön som pågår ända tills Etins vrede bedarrat och solen åter kikar fram genom molntäcket. Botbönen, som alltid ackompanjeras av fast, kan med andra ord pågå i många dagar, med endast korta avbrott för vatten och vila. Det har dock inte hänt på över trettio år att Etin visat ett sådant missnöje mot det dalkiska folket.

Vid timmen före solnedgången på Tados délo samlas alltid präster, solmunkar och solriddare vid särskilda heliga platser för att tillbe Etin. Det är vid dessa samlingar som tadokanei, "solandar", frammanas av Etins tjänare.

Det är en vacker och kraftfull ritual som tar många timmar. Runt midnattstid brukar solandarna manifesteras sig i fantastiska ljusspel som påminner om brinnande norrsken. Är gudsmännen då tillräckligt starka kan de binda dessa solandar till olika föremål. Skulle man försöka göra detta av orena motiv slutar det sällan lyckligt.

Vid Tados délo år 608 e.O. sägs det att en ung solriddare från Arno fattade eld och dog under ceremonin. Det framkom snart att han velat bruka solanden för att hämnas på sin bror, som trolovat sig med hans ungdomskärlek. Skulle det vara en mulen kväll ställs naturligtvis solande-ceremonin in, och återupptas inte igen förrän nästa år.

Ångerdag

Detta är solserafen Aggardiös dag. Då Aggardiö är domaren som alla tänkande varelser en gång kommer att stå inför är detta en dag att ångra sina synder. Det är en strikt fastedag och det anses oansvarigt att roa sig med spel, vin, sång eller dans. Riktigt svåra försyndelser och budbrott skall tas upp med riarken, som föreskriver rätt botgöring för den ångerfyllda.

Sistadag

Under årets sista dag tackar man Etin för året som gått. Man för med sig symboliska tacksägelsegåvor till soltemplet och mottar en välsignelse från riarken för det nya året.

Av gammal sedvänja tömmer riarken en slev varm honung över varje församlingsmedlems huvud, vilket symboliserar Etins varma och livgivande ljus för det kommande året.

Man äter av tradition fet mat och dricker varm grädde med mynta som en förebild på att det kommande året skall medföra välgång.

Andra högtidsdagar (ett urval)

- 1 Giópporo - Heliga Källors Dag
- 17 Giópporo - Díddepio (Vårdagjämningen)
- 12 Pótioro - Násus (Odos insomnande)
- 16 Pótioro - Hássat (Odos tillbakavärande till de levande)
- 10 Héktionoro - Sittat (Odos återförening med världsjälen)
- 18 Héktionoro - Kásó Dericös dag (S:t Dericusdagen)
- 1 Varnoro - Skördefesten
- 3 Iddearo - Oxfesten
- 13 Iddearo - Mörkerdagen (Hemakiös dag)
- 14 Étinoro - Den Lysande Vägens rena Lära

Nästan varje dag under året tillägnas en helig plats, händelse eller ett helgon, som kan beskriva som män och kvinnor som gudomligförklarats för sin helighets skull. De är för många för att nämnas här, och dessutom finns det många lokala variationer. Helgonet, platsen eller händelsen är alltid temat under middagsbönen varje dag i varje tempel och kloster.

Heliga Källors Dag

Ända sedan tiden före Odo har källor ansetts heliga av dalkerna. I den gamla tron var vattnet och himlen sammanlänkade genom Earôs och Tahamanis äktenskap. I den dalkiska grenen av den Lysande Vägen ses vattnet som Etins livsblod som flödar genom skapelsen. Solens ljus och källornas vatten är vad som ger Altor liv. På de Heliga Källornas Dag vallfärdar man till någon av Caddos många heliga källor. En riark eller bontisäl välsignar källan genom en kort ceremoni. Man dricker sedan ur källorna, då det sägs att vattnet har en helande och livgivande kraft. Det finns många historier om mirakulösa tillfrisknanden just denna dag.

Vårdagjämningen (Díddepio)

På denna dag firar man med stora festligheter att mörkret blivit övervunnet av Ljuset. Det är en marknadsdag då många byar kommer samman för att sälja sina respektive varor till varandra och äta god mat. I städerna samlas man på torg och gator för att handla, äta och dricka. Det är vanligt att diverse tävlingar hålls, och mest populär bland dessa är naturligtvis bågskyttetävlingen. Det är populärt att gifta sig denna dag då det sägs att Etin välsignar med nytt liv. Få människor arbetar under Díddepio utan tar ledigt för att fira i goda vänners lag.

Odos insomnande (Násus)

Denna dag firas i påminnelse av den store profetens död. Det är en sorgedag och man klär sig på Caddo av sedvänja alltid i svart från soluppgången. Det är också en fastedag och det enda som är tillåtet att dricka är vatten med en nypa salt i. Inget som helst arbete får utföras, utan dagen skall tillbringas i självrannsakan och bön för de avlidna. Vid solnedgången hålls en lång bönestund bland de avlidnas gravar.

De följande två dagarna är också dämpade, men soppa och getmjölk tillåts. Denna fasta bryts vid middagstid den fjärde dagen då man firar att Odo sändes tillbaka en tid för att undervisa sina lärjungar om Etins härlighet. Återstoden av den fjärde dagen firas med stora måltider

och traditionella dalkiska folksånger om Etins härlighet och solserafernas rättrådighet.

Odos återförening med världssjälens (Sittat)

54 dagar efter Odos återkomst till sina följeslagare firas hans återförening med världssjälens. Det var på denna dag som Odo hade fullbordat sin undervisning och sina profetior. Han återvände till sin grav tillsammans med sina följeslagare, lade sig ner och gav upp andan. Av tradition skall man denna dag föra med sig en gåva till templet. För handelsmän betyder detta en gåva i silver, men många ger bröd, säd, fisk, vin eller till och med boskap.

Skördefesten

Den första dagen i Varno månad är skördedagen. Det innebär dock inte att man arbetar på sin skörd, tvärtom. Det är en vilodag som kännetecknas av en stor höstmärknad och mycket mat och dryck. Det är en folkfest utan like, med mycket sång och dans. Man tackar Etin för skörden och tar med sig lite av förstlingsfrukten till soltemplet i form av antingen säd, grönsaker, frukt eller bröd. Detta offer fördelas följande dag bland de fattiga.

Oxfesten

Oxfesten är en urgammal tradition bland dalkerna och går tillbaka till tiden före Odo. Då det nämns i den Gyl-lene Boken att den store profeten själv en gång firade oxfesten anses det helt i sin ordning att behålla högtiden. Denna dag hänger man girlanger av blommor och växter på sina oxar och smörjer dem med parfym som tack för deras tunga arbete på fälten. Man ger dem god mat att äta och tvättar dem noggrant. Dalkerna själva äter aldrig kött på denna dag utan håller sig till grönsaker och mjölkprodukter. Det är också vanligt under oxfestdagen att byarnas och städernas riarker vandrar runt för att välsigna boskap och gårdsdjur.

Mörkerdagen (Hemakiös dag)

Under natten som leder till Mörkerdagen låter man inte elden, vaxljusen och lyktorna slockna i husen på Caddo. Det sägs att om man slumrar i mörker denna natt kan den svarte frestaren Hemakiö (på fastlandet kallad Hemaquiel) komma och stjäla ens ande från Etin. Under själva Mörkerdagen håller man sig gärna inomhus och det anses osäkert att resa och färdas på vägar och hav. Om man är på vandring brukar en troende slå läger för dagen och sedan fortsätta resan följande dag. Munkar

håller sig av tradition alldeles ensamma hela denna dag för att kasta ut mörkret ur sin egen själ genom rannsakan och bön. Vanligt folk brukar av sed storstäda sina hus på Mörkerdagen och vid solnedgången hålls måltider i varje nystädat hus där familjens överhuvud leder hushållet i bön. Man tackar Etin för att man inte längre behöver frukta mörkret, eftersom Etins ljus nu lyser inom dem.

Den Lysande Vägens rena Läras dag

Under denna dag tackar dalkerna Etin för att han uppenbarat den Lysande Vägen genom Odos uppenbarelse. Soltemplen fylls med stora brinnande vaxljus tidigt på morgonen och dessa brinner sedan ända tills solnedgången. Mitt på dagen firas soltimmen och man lovprisar Etin för att han genom profeten spridit sitt ljus till världens alla folk.

Solserafernas dagar

Efter sitt insomnande tog Etin Odo till sitt rike bortom världarna och visade honom vad som väntade de som troget tjänat honom. Bland annat fick Odo se tio enorma andeväsen som stod närmast Etin och som sken med samma ljus. Dessa var solseraferna, som till Etin är vad solstrålar är till solen. Solseraferna var tio till antalet och har fått sin plats i den dalkiska kalendern. Dessutom firas ljusanđarna (heliga andeväsen), solandarna (som står närmast Altor) och själen (den troendes själ är kallad att var i samma närhet till Etin som övriga andeväsen).

- (Odosdagen i Étinoro) - (Solandarnas dag)
- Odosdagen i Ántioro - Reigómin, Visheten
- (Odosdagen i Ílioro) - (Ljusandarnas dag)
- Odosdagen i Giópporo - Úro, Budbäraren
- Odosdagen i Pótioro - Halio, Sångaren
- Odosdagen i Ossioro - Érravalo, Livgivaren
- Odosdagen i Héktionoro - Gavadiö, Krigaren
- Odosdagen i Agionoro - Tilámenin, Vägvisaren
- (Odosdagen i Oleironoro) - (Själens dag)
- Odosdagen i Varnoro - Timeráddei, Vandraren
- Odosdagen i Ibattinoro - Irómea, Beskyddaren
- Odosdagen i Iddoearo - Civiariö, Dödsbringaren
- Ångerdag - Aggardió, Domaren

Solserafernas dagar firas ofta med stor högtidlighet. Som exempel kan nämnas att man på Halios dag ofta har stora festligheter med folksång och dans, på Civiariös dag minns man de avlidna och för med sig matoffer och bränner mynta vid deras gravar, och Aggardió's dag är en fastedag då man ber och rannsakar sin själ.

Mat

Palne Ingvarssons kulinariska observationer

Ack, Caddo. Odos och den Lysande Vägens vagg. Att andas samma luft som Odo, att med mina fötter beträda de klippor som Odos fötter beträtt före mig. Den tid jag tillbringade på solens ö är sannolikt ett av mina käraste minnen. Kulinariskt finnes mycket av intresse i landet. De hava god tillgång på bra fisk, såsom den rödnäbbade papegojfisken, den randiga stor-spiggen och den ack så delikata revrockan.

Den välsmakliga smörsjöborren som här går under namnet solboll plockas också i rikliga mängder. Det främsta kött som dalkerna kunna uppbringa är det möra och välsmakande köttet från löpmusen. Dessa uppföds hordvis i stora hägn på Caddos slätter. Köttet kunna nyttjas på alla upptänkliga sätt, men det som föll mig mest på läppen var detta: Pinjenötter och hackade oliver fräses med lök och kryddor. Den urtagna löpmusen fylles med olivhacket, uppfästes på spett och helstokes över eldhärd. Under stekningen öses köttet med en blandning av olivolja och vin. Rätten avnjutes lämpligen med stora bitar vitt bröd och ett kylt vin.

En av de mer ovanliga delikatesserna är äggen från den stora svartörnen. Dessa plockas sällan och då med risk för liv och lem, men är den ursprungliga huvudingrediensen i solpannkakan. Detta är en rätt som tillagas för festveckan i årets döende och pånyttfödande. Getmjölk, de ovan nämnda äggen om möjligt, i annat fall andra typer och mjöl vispas ihop. Till smeten tillföres ansenliga mängder honung från timjansbin, en nypa bergssalt och krossade valnötter. Smeten hålles därefter i särskilda "solformar", runda formar av koppar med solens ansikte pressat i metallen och gräddas.

Dessa läckra bakverk serveras sedan med mer honung och en liten klick dakfruktsmarmelad. Dakfrukten, honungen och getmjölken är också viktiga ingredienser i Caddovinet. Detta är ett surt vitt vin som kräver en viss träning för att avnjutas. Det har dock den märkvärdiga effekten att oavsett vilka mängder man bälgar i sig så lämnar det inget ont dagen efter. En annan känd dryck är den sprit som bränns i Terrat som Kopparhavet runt kallas för den gröna juvelen. Den har en stark och frisk myntasmak, men bör drickas med försiktighet då den är mycket alkoholstark.

Vid ett tillfälle hade undertecknad nöjet och äran att få iordningställa menyen åt handelshuset Döller. Som en hyllning till solen spenderades mycket silver åt att färga rätterna med saffran och bladguld. På en bädd av passerade langocker, färgade himmelsblå med bläck från pilgrimbläckfisken lade jag en solboll av ofantliga propor-

tioner med solens drag av bladguld. Som strålar utifrån denna placerade jag filéer i perfekta proportioner från storspiggen bräserade i vin och färgade med saffran.

Och så fortsatte det. Paradrätt efter paradrätt. Jag strålade ikapp med solen när rätterna presenterades, men mycket av den väntade reaktionen uteblev. De prisade smak och upplägg, men sade intet om mina fantastiska färgkompositioner som självaste regnbågen skulle avundats. Det var först senare som jag förstod att nästan samtliga dalker saknar färgseende. Ack, mitt arbete hade varit likt margeritas ante porcas.

Dalkisk matlagning

Den dalkiska kokkonsten har blivit känd över hela Kopparhavet som en mycket smakfull blandning av de erebiska och de sydländska köken. Dalkerna har ett utmärkt smaksinne och har utvecklat en mycket spännande kulinarisk tradition. När man bjuder gäster på festmåltid på Caddo är det sed att ha åtminstone en rätt som tilltalat varje typ av smak; söt, besk, sur, kryddstark, salt och smaklös. Konsten är att balansera dessa smaker så att inte smakförnimmelsen av själva råvarorna försvinner.

Dalkerna har en stor förkärlek till exotiska smakupplevelser och importerar därför ovanliga kryddor från Krun, Trakorien, Magilre, Efaro och till och med Niferland. Några av Caddos typiska drycker och maträtter är:

- Caddovin - Caddovinet exporteras sällan då det är både surt och bittert för den ovane. Vinet är inte gjort av druvor, utan av den beska dakfrukten. Utmärkande för caddovinet är att dess konsumtion inte leder till baksmälla i form av huvudvärk och illamående.
- Klippgetsost - Den caddiska klippgetsosten är känd över hela Kopparhavet för sin något syrliga men omtäckta smak. Trots att denna färskost luktar starkt är den mycket vanlig i dalkisk matlagning och äts även direkt med bröd och rökt korv. En vanlig caddisk frukost består ofta av vitt bröd och ett fat klippgetsost, tomat, lök och kikärter. Vissa har för vana att pressa en halv citron över rätten.
- Riolco - En mycket populär och folkjär fiskrätt som serveras på många av Caddos högtidsdagar. Den innehåller den ovanliga svärdsvalen, dalkermussla och krossade nötter. Allting får sjuda i en söt honungssås med saffran och serveras traditionellt med färsk mynta, oliver, dadlar samt nudlar av pärlhirs.
- Fyllt löpmus - Serveras med pinjenötter och hackade oliver som fräses med lök och kryddor. Den urtagna löpmusen fylles med olivhacket, uppfästes på spett och helstokes över en eldhärd. Under stekningen öses köttet med en blandning av olivolja och vin. Rätten avnjuts oftast med stora bitar vitt bröd och ett kylt vin.

Utrustning

- Helgonstatyetter - Det är gammal sed på Caddo att snida trästatyetter av Odo, hans lärjungar och andra helgon och sedan använda dessa vid privata bönestunder och husandakter. Denna sed har sedermera spridit sig till fastlandet, men fortfarande anses Caddos helgonstatyetter som något extra heligt och vackert. Statyetterna är gjorda av olivträ, caddo-ek eller rödek, och doppas alltid i en helig källa efter de är färdigsnidade.
- Taddomålningar - Den dalkiska religiösa målningskonsten har många säregna drag och är lätt att känna igen. Personer avbildas ofta med stora vidöppna ögon och bilder omgärdas av komplicerade mönster och vacker linjeornamentik. Taddomålning sker alltid direkt på väggen, är svartvit med inslag av guld- eller silverfärg.

Vapen/Rustningar

- Caddobågen - Den dalkiska långbågen är något kortare än den typiska långbågen på fastlandet. Den är gjord av den sega appogranen och är utan tvekan det mest populära avståndsvapnet på Caddo.
- Tannostaven - En bronsfotad strids- och vandringsstav, vanlig bland dalkiska munkar. Staven är vanligtvis ungefär lika lång som munken och det är också gammal sedvänja att karva in citat från den Gyllene Boken och från Odos heliga följeslagare i staven. Staven anses helig och ges till munken under en lång ceremoni då denne genomgått hela tannoträningen som ny munk. Det är inte ovanligt för solmunkar som är djupt andliga att binda en tadokanei, solande, till sin tannostav. Tannostaven är av tradition gjord av olivträ eller caddo-ek.
- Igelussvärd - Ett svärd som används vid så kallad igelusfäktning. Denna stridskonst lärs ut på fäktskolan i Haddio och det är också där som dessa svärd kan köpas. De är något lättare och snabbare att svinga än ett bredsvärd. Sitt namn har de fått av Erron Igelus, grundaren av fäktskolan. På sidan 25 så finns det mer information om fäktskolan i Haggio.

Klädesplagg

- Occo - Ett slags sandaler som passar utmärkt för både bergsvandring och långa resor. Dessa sandaler har rikt mönstrade remmar som ofta berättar något om ägaren och dennes släkt. Occo går ofta i arv och slängs aldrig. Skulle de vara helt utslitna bränns de av tradition i hemmets eldstad.

- Vänni - Fårullsväst som enbart bärs av män, särskilt i kantonerna runt Appobergen.
- Emmin - En huvudsjal som bärs av ogifta kvinnor och änkor. Den är oftast svart och anses symbolisera dygd och ödmjukhet. Sjalen bärs av tradition alltid i offentliga sammanhang, men är inte obligatorisk i hemmet. Gifta kvinnor bär ibland en vit emmin, men det är inte tvunget. Soljungfrur ("nunnor") bär en särskild typ av emmin vilken kallas "edoivemin". Ogifta kvinnliga solriddare bär alltid en emmin under hjälmen.

Smycken

- Meimo - Pärlörhänge som bärs av gifta kvinnor. För varje år man varit gift läggs ytterligare en pärla till, vilket resulterar i att äldre kvinnor ofta har mycket långa örhängen som ibland viras runt halsen eller sammanlänkas under hakan. Dessa går ofta i arv från mormor till dottersdotter, som vid sin bröllopsdag börjar om med en pärla i varje öra. Pärlor är också på grund av denna tradition vanliga bröllopsgåvor.
- Kåttoladdi - Armband av olivträkulor, vilket används likt ett radband i bön av religiösa dalker.

Religion

Den gamla tron

När dalkerna först anlände till Caddo för över 2 000 år sedan förde de med sig en polyteistisk tro med en stark betoning på djurandar. Främst bland gudarna stod tjurguden Earô, vilken också sågs som himmelens och solens gudom. I vissa äldre myter bär Earô vissa likheter med Etin, men det är oklart om Odo uppfattade tjurguden som en avgud eller en förvanskad bild av Etin.

Havet var Earôs hustru, vilket var personifierat i bläckfiskgudinnan Tahamani. Tillsammans fick de hundratals barn som befolkade landen, och de alla tog djurform. Djuren sågs som dessa gudars tjänare. Den gamla tron hade en utvecklad offerkult, som vid flera högtider under året paradoxalt nog offrade djur till gudarna. Dessa djur ansågs inte dö, utan deras andar steg som väldoftande rökelse inför Earô. De förenades med honom och blev till mäktiga djurandar vilka dalkernas präster kunde kalla på i trångmål.

Som regel skedde inte människooffer, men det nämns i legenderna att Caddo en gång hotades av ett hiskeligt sjödjur, och det enda sättet att besegra det var genom att offra sju unga jungfrur till Tahamani. Allt tyder på att detta var ett undantag.

Den gamla tron var väldigt naturbejakande, något som den senare dalkiska grenen av den Lysande Vägen behållit. Dalkerna är ännu idag ett naturälskande folk som gärna skriver sånger och poem om bergens stillhet, vindens röster och trädens livgivande frukter.

På Caddo är det idag nästan ingen som fortfarande håller fast vid den gamla tron, och det är svårt att ens hitta spår efter dess kult. Däremot finns den kvar, om än i omvandlad form, på ögruppen Pandarealia. Pandarealia koloniserades på 100-talet e.O. av dalker som till stor del fortfarande höll sig till den gamla tron. Tjurguden Earô kallas där Eá, och Tahamani kallas Tachami, men i övrigt finns mycket av den gamla folktron kvar.

Den lysande vägen

År 0 enligt den Arcivaliska Tideräkningen fick krukmararsonen Odo från Arno en uppenbarelse från den store solguden Etin som skulle komma att förändra allt runt Kopparhavet. Odo började predika den Lysande Vägen och manade alla folk oavsett ras och ursprung att vända sig till den store Etin. Den Lysande Vägen fick snabbt många anhängare på Caddo och tio år efter Odos uppenbarelse omvände sig Caddos dåvarande kung Aasaa Bruushane (*dalkiska* Åsa Velomiö) till den

nya läran. Inom ett par generationer hade samtliga tempel tillägnade den gamla panteonen antingen rivits eller byggts om till soltempel. Trots detta förbjöds aldrig dyrkan av de gamla gudarna, men med tiden har den äldre tron nästan helt försvunnit på Caddo. Däremot har den gamla tron som sagt överlevt i ny form i den caddiska kolonin Pandarealia. Den Lysande Vägen spreds under det följande århundradet till fastlandet där den växte snabbt. Vid tiden för den stora schismen var fastlandskyrkan redan fem gånger större än den dalkiska kyrkan.

På fastlandet hänvisar man ofta till den dalkiska grenen som anhängare av caddism, vilket förklarats som en heresi av exarken i Ekeborg. Den dalkiska grenen, med dess syn på magi, är därför inte tillåten på fastlandet. Från Caddos perspektiv är det naturligtvis fastlandskyrkan som är avfällig, emedan den dalkiska grenen förvaltar den sunda tron och troget bevarat Odos lära och levnadsideal.

På Caddo är man av gammal sedvänja mer tolerant till andra trosinriktningar än man är på fastlandet. Stundom har det förekommit dalkiska seloter som velat göra den Lysande Vägen till den enda tillåtna religionen på ön, men det har aldrig varit genomförbart av både politiska och praktiska orsaker. Caddo är alldeles för beroende av sina handelskontakter med länder som inte följer den Lysande Vägen och en minoritet av Caddos befolkning följer också andra läror.

Det finns mycket som skiljer den dalkiska grenen från den aidniska grenen, trots att kärnan i tron är densamma. För det första är den dalkiska kyrkan inte lika starkt hierarkisk som den aidniska blivit. Förvisso har den dalkiska kyrkan en exark (*dalkiska* ecáricus) med ett råd (*dalkiska* ateissólci) som ungefär motsvarar fastlandets tots-kerigasser. De sex rådsmedlemmarna representerar samtliga bontisåler (*dalkiska* bonotocaliö) och deras riarker (*dalkiska* riacciö), det vill säga församlingspräster. Däremot har den dalkiska grenen inga kerigasser utomlands, utan tillsätter istället respekterade bontisåler. På Caddo fungerar kyrkans ämbetsmän mer som herdar för folket än kyrkliga regenter. Riarkens ämbete fungerar som folkets helare och själavårdare. Detta innebär inte att de alla är fria från korruption och maktlystnad, men överlag är den dalkiska hierarkin mer folklig och jordnära.

På Caddo talar man ofta om Etin som "världssjäl", den som genomsyrar alla ting. Etins ansikte är som mest synlig i solen, men man kan också förnimma honom i vinden, träden, klipporna, djuren och vågorna. Genom att meditera över skapelsens skönhet lär man känna skaparen. Faktum är att dalkerna inte gör speciellt stor skillnad på skaparen och skapelsen. På

fastlandet är Etin skarpt skild från skapelsen. Allt skapat är enligt den aidniska skolan Etin underställt och denne råder över skapelsen som en allsmäktig konung.

Den dalkiska grenen accepterar ingen form av magi, inte ens alkemi. Man menar att magi är farlig och destruktiv och hänvisar till Odos brev till ereberna där han skrev, "I skall icke vränga Etins skapelse, ty då skall den bli ett bländverk blott". Detta har dock hittills aldrig orsakat någon storskalig häxbränning, även om enstaka nekromantiker och demonbesvärjare avrättats i enlighet med riksrådets dom. Om man praktiserar övrig magi på Caddo får man en sträng varning. Fortsätter man är straffet bannlysning, både från kyrkan och från Caddo.

Om en magiker vill ansluta sig till den Lysande Vägen på Caddo måste denne avsvärja sig all sin besvärjelsekonst. Den teologiska orsaken till detta har mycket att göra med dalkernas och fastlänningarnas syn på Etin. På fastlandet vidhåller man att magi är en del av skapelsen och kan därför underställas Etins lagar och således brukas rätt. På Caddo ses magi som en förvrängning av skapelsen och inte som en naturlig del av Etin, världssjälén.

Munkväsendet är inte indelat i ordnar som på fastlandet, utan munkarna är mer en integrerad del av kyrkan.

Dessutom är eremiter och solvandrare vanligare på Caddo än på fastlandet. Caddiska munkar följer ofta stränga asketiska regler och är respekterade av folket som visa vägledare och mystiker. Caddos munkar är inte pacifister utan lär sig ofta att försvara sig med sin trästav i enlighet med den så kallade tanno-tekniken. Det bör också noteras att solmunkar på Caddo aldrig vigs till riarker utan förblir utanför prästerskapet.

Helgedomarnas arkitektur skiljer sig också något åt, även om det förekommer blandningar av stilar både på Caddo och på fastlandet. Dalkiska soltempel tenderar att vara låga och försedda med en kupol, vilken symboliserar solen. På fastlandet är soltempel ofta högtsträvande med tinnar och torn, vilket förmedlar känslan av folket som sträcker sig mot Etin.

Solandar (*dalkiska* tadokanei) intar också en stor plats i den dalkiska grenen. Solandar är ett slags änglaväsen i Etins tjänst, som vid varje sommarsolstånd kan åkallas av caddiska riarker, munkar och solriddare. Dessa solandar kan bindas till heliga föremål eller i sällsynta fall manifesteras som föremål och träda i tjänst hos solriddare och solmunkar. Av någon anledning har solandar aldrig lyckats åkallas bortom Caddo, vilket retat gallfeber på fastlandskyrkan.

Vissa lärde menar att det har att göra med närheten till Odos grav, medan andra menar att de dalkiska gudstjänarna sitter inne med hemlig kunskap. Ingen vet riktigt vad det beror på, men dalkerna själva är övertygade om att Etins välsignelse vilar över den dalkiska kyrkan, och inte över den aidniska. På Caddo menar man att man måste lita helt och fullt till Etin för att vara värdig en solande. Fastlandets förtröstan på magi står enligt dem helt i vägen för Etins barmhärtighetsverk.

Tempel och kloster

Det var första gången jag besökte Caddo, och hittills hade min vistelse varit gemytlig. Jag hade äntligen funnit ett litet värdshus i byn Bollo utanför Higa och trots att jag inte förstod ett ord av vad byborna sade till mig behandlade de mig med stor vänlighet och gästfrihet. De enda som talade så att jag förstod var värdshusvärden Véno och hans son. När Odosdag kom bjöd Véno med mig upp till byns ociott, bytemplet, för att tillbe Etin. Eftersom jag själv är uppvuxen i en familj som följer den Lysande Vägen tackade jag naturligtvis ja till inbjudan.

Vi gick upp till templet på kullen i byns mitt ungefär en timme innan middagssolen. Redan på långt håll hörde vi hur två tempeltjänare mässade lovprisningar till Etin i växelsång. Deras djupa röster ekade

mot templets väggar och fyllde hela helgedomen på ett helt annat sätt än de körer jag är van vid från Berendiens soltempel. Det fanns inga bänkar eller stolar i ociotten, utan vi satte oss ner på det nysopade stengolvet. Från riarkens förberedelserum kändes doften av rökelse och Véno förklarade att han nu ikläddes sin ämbetsdräkt av unga tempeltjänare och förberedde sig i bön för soltimmen.

Jag såg mig om i bytemplet och lade märke till hur annorlunda denna byggnad var de Etinstempel jag besökt under mina resor på fastlandet. Mötessalen var helt rund och väggarna vitkalkade. Högt upp på väggarna, runt hela salen, var bilder målade. De flesta motiv föreställde scener ur Odos liv, men några var porträtt på heliga män och kvinnor ur Caddos historia. Mötessalen var mitt under kupolen vilket gav det lilla bytemplet en imponerande takhöjd. Salens form förstärkte också alla ljud och minsta viskning kunde höras på andra sidan salen. Kupoltaketets insida var guldmålad vilket gav intrycket av att hela bönestunden skedde under solens ansikte. Som på fastlandet fanns mitt i taket en öppen lucka som släppte in solljuset, och mitt under kupolen fanns en upphöjning i golvet.

Detta var riarkens plats, varifrån han skulle läsa ur den Gyllene Boken och framföra ljusbönen. Jag lade också märke till att caddiska soltempel, precis som fastlandets helgedomar och katedraler, var byggda med solens bana över himlen i åtanke: takgluggarna var formade för att släppa in mycket ljus, speciellt vid vissa tider på dygnet och vid sommarsolståndet. Solljuset lyste upp de målade bilderna på väggarna och fungerade likt ett solur. Vid den västra väggen stod ett tvagningsfat som används då någon beslutar sig att omvända sig till Etin och följa den Lysande Vägen. På östsidan såg jag en draperitäckta öppning, bakom vilken riarken just nu avslutade sina förberedelseböner.

Snart började de många klockorna utanför templet att ringa, och de som var sena skyndade sig nu upp till helgedomen. Riarken, en förvånansvärt ung man, steg mässande ut från sin kammare och fyllde salen med sina böner. Han steg upp på podiet i templets mitt och svängde sitt rökelsekar tills hela salen var fylld av väldoft till den grad att några barn i samlingsen började hosta. Jag önskar att jag förstod dalkiska, men trots min okunskap blev jag berörd av den unga riarkens öppenhjärtiga böner. Efter en stund kom en tempeltjänarinna fram till riarken med en stor inbunden bok - den Gyllene Boken.

Riarken lyfte upp boken och tackade Etin för att han uppenbarat sin vilja genom profeten Odo. Riarken

steg sedan in i solljuset som lyste in genom takgluggen, och började läsa ur den Gyllene Boken. Véno upplyste mig om att han läste ur Odos brev till de trogna i Casso. Efter att han läst det långa stycket slog klockorna igen och alla samlade tackade Etin för hans ord genom Odo. Riarken frågade sedan de församlade om vilka besvär de hade, och vad de önskade att Etin skulle göra för dem. Vissa berättade om sina sjukdomar, andra om sina söner som var legosoldater i fjärran länder. Riarken lyssnade noggrant till allas behov. Därefter var det middagstid, och solen stod nu som högst på himlen, så precis som seden är på fastlandet lyfte riarken sin blick mot solen och bad ljusbönen:

Étin, vïllea áko
bigúnea Odúni
ver udois iraho
uviö dúdean
Étin, kás ossá
kékea ságonois
id ontugeipos kásiö
uviö dúdean
Étin, vïllea áko
ivén mónoiman
uviö dúdean

Därefter bad riarken för alla som gjort sina behov kända inför församlingen vid namn. Det sägs att när solen står som högst på himlen är Etins öga vänt till dem som åkallar honom och därför lyftes nu riarkens böner inför Etins anlete såsom rökelsen steg mot himlen genom öppningen i takkupolen. Därefter sjöng de båda tempeltjänarna en välsignelsebön, och soltimmen var över.

När vi lämnade helgedomen väntade mig en överraskning. Utanför bytemplet stod dukade bord med allsköns läckerheter. Det verkade som om alla i byn tagit med sig något att bjuda på, för borden var fulla med fikon, honungsmarinerad klipplet, ostar, oliver, vin och timjansbröd. Under sång och dans deltog hela byn i måltiden som tydligen är något man gör efter soltimmen varje Odosdag. Vi har sannerligen mycket att lära av dalkerna!

- Fagrim Drunge, handelresande från Greveryd, Zorakin

Det finns tre huvudtyper av heliga byggnader på Caddo; ociotter, tadoser och apidioler. Utöver dessa händer det också att man samlas till religiösa högtider på platser utan byggnader, såsom vid heliga källor och på Odos udde.

Ociotter

Ociotter (*dalkiska* óciotto) är lokala församlingars små bytempel, eller kvarterstempel i de större städerna. Ociottens arkitektur varierar, men vissa drag är så vanliga att de bör nämnas. Nästan alla ociotter har ett kupoltak i mitten av helgedomen. Kupoltaket symboliserar solens uppgång och målas ofta i guldfärg (för solen) eller blått (för himlen). I vissa välmående byar är kupolen klädd i koppar. Man bygger mycket sällan ociotter i trä, utan hellre av sten och lera. Templet är alltid vitkalkat, vilket symboliserar att man träder in i Etins obefläckade ljus när man går in i templet. En ociott kan rymma allt från ett par dussin till flera hundra besökare. Det är sed att män sitter på den västra sidan och kvinnor på den östra. Anledningen till detta är att precis som solen reser sig i öster börjar livet hos kvinnan i moderlivet. Kvinnan ses över huvudet som en symbol för ny begynnelse och liv på Caddo. Dalkiska ociotter har aldrig stolar eller bänkrader, utan man sitter på mattor på golvet. I vissa fattiga församlingar sitter man bara på det kalla stengolvet, men äldre folk brukar då ta med sig något mjukt att sitta på.

Mitt i ociotten finns en upphöjning som kallas pemö på dalkiska. De enda möblerna på denna upphöjning är ett rökelseställe och ett litet podium från vilket riarken läser ur de heliga skrifterna. På den västra sidan

av mötessalen finns en stor alkov med ett tvagningskar som används vid solceremonin, då nya konvertiter mottas in i församlingen. På den östra sidan finns en öppning täckt av ett draperi som bara riarken och tempeltjänarna (*dalkiska* úlepo) får röra vid. Bakom öppningen finns ett litet rum vari riarken klär sig och förbereder sig för bönestunderna.

Längst upp i ociottens kupoltak finns ett flertal solluckor som öppnas för att låta solljuset komma in under bönestunderna. De ljusstrålar som kommer in i templet anses heliga och används på flera olika sätt under olika ceremonier. Vid solceremonin ska den nyomvända efter den rituella tvagningen stå iklädd blå fotsid klädnad på pemö och träffas av solljuset. Det är vid det ögonblicket som den omvända anses upplyst och fullvärdig medvandrare på den Lysande Vägen. Skulle det vara en mulen dag ställs solceremonin in på Caddo, men det är mycket ovanligt. På fastlandet har man däremot kommit på många kreativa sätt att ersätta det riktiga solljuset med rituella substitut. Längs väggarna i mötessalen finns bilder målade av både helgon och scener ur den Gyllene Boken. Dessa bilder lysas upp genom solluckorna under olika tider på året och dagen. Dessa bilder är på Caddo alltid svartvita, och målas traditionellt av en blandning av tjära, olja och aska från helig rökelse.

Utanför ociotten finns en ställning med tio klockor i olika storlekar. Dessa spelas i en speciell ordning av en särskild ulepp vid väl valda tillfällen under soltimmen och andra bönestunder. Klockspelet används också för att kalla byns invånare till bön. Det bör kanske nämnas att just användandet av klockspel är något som är typiskt för Caddo. På fastlandet använder man istället ett solbäcken för att kalla ortens befolkning till bön.

Tadoser

Tadoser (*dalkiska* tadóso) är den dalkiska motsvarigheten till fastlandets katedraler. Tadoser är egentligen bara enorma ociotter och övervakar hela områden av församlingar (*dalkiska* tadohekiö). Det finns sexton tadoser på Caddo, varav tre ligger i Arno. Bortsett från exarkens palatstados är tadosen i Pallin den mest imponerande. Tadoser betjänas inte av en riark, utan en bontisål, som däremot ofta är flankerad av flera riarker och dussintalet tempeltjänare. Bontisålen åtnjuter mycket respekt eftersom endast de mest andliga och dugliga riarker blir upphöjda till detta ämbete.

I jämförelse med ociotter är tadoser mycket imponerande. Det första man ser när man kommer in i tadosen är hur pemön är rikt utsmyckad och försedd med snirkliga träornament. Bilderna som är målade på väggarna är inte längre enkla och svartvita, utan gigantiska guld-målade reliefer. I ociotten är det framför allt riarken som är synlig under bönestunden, i tadosen är bontisålen omgiven av mängder av riarker och tjänare. Här finns körer av mässande munkar och ljusbärande jungfrur. Meningen är att ingen skall lämna tadosen oberörd av Etins storhet.

Apidioler

Apidioler (*dalkiska* apidiollo - "ljushem") är Caddos kloster. Det var munken káso Dericö som på 200-talet noga skrev ner hur apidioler skulle byggas, och dennes riktlinjer följs än idag på Caddo. Först och främst skall en apidiol helst inte byggas i en stad eller by, utan en bra bit utanför ett existerande samhälle. Däremot händer det ofta att samhällen senare växer upp runt apidiolen, men det är en annan sak. I mitten står bönehuset, vilket på många sätt liknar en ociott, men är i regel högre. Kupolen är inte sfärisk, utan påminner till formen om en bikupa. Solluckor brukas naturligtvis i bönehuset på samma sätt som i ociotter och tadoser.

I anknytning till bönehuset ligger tre andra byggnader: läshuset, matsalen och tvagningshuset. De flesta apidioler har dessutom en örtagård eller trädgård som munkarna noga sköter om. En bit från de centrala

byggnaderna finns munkarnas boplatser. Munkar delar aldrig rum utan har sina egna celler i form av antingen enkla träskjul eller grottor i närheten av apidiolen. Varje dag samlas man till bön under soluppgång, middag, solnedgång och midnatt och välkomnar besökare att delta i bönestunderna. En apidiol styrs av en dédo eller áma som är ansvarig för sina bröders eller systrars andliga utveckling.

St. Justinsordern

217 e.O. föddes en gosse till ett fattigt skomakarpar i byn Metera utanför Arno. Pojken fick namnet Ísetin och hade en hunsad och anspråklös barndom. Namnet Ísetin kommer från det dalkiska ísea och Étin och betyder "Étin är rättvis". När han var 16 år gammal fick den unge Ísetin en dröm som skulle förändra allting. I drömmen talade Etin till honom och visade att Odos eget svärd, Gávalat (eller Gawalot som det kallas på de joriska språken), låg gömt i en krypta under tadosen i Arno. Ísetin kände en oemotståndlig dragning till kryptan och bara några nätter senare leddes han som i hänryckning till kryptan, där han bröt sig in för att finna svärdet. Ísetin visste att straffet för helgerån var döden, men kunde ändå inte stå emot den starka kallel-

sen. Hela tiden hörde han en röst inom sig som manade på honom: "Etin är med dig!"

Exarkens egna vakter fann unge Ísetin i katakomberna under tadosen, och han kallades genast upp till exarken i Arno för att dömas för sitt oförsonliga brott. Men då den skräckslagne Ísetin berättade om sin uppenbarelse och exarken fick se det heliga svärdet, släpptes den unge skomakarlärlingen genast fri. Ísetin blev omedelbart mottagen i kyrkans tjänst genom en pampig solceremoni som självaste exarken ledde. I samma ceremoni dubbades Ísetin med Odos eget svärd till härförare över solriddarorden. Snart blev det uppenbart för alla att Etin sannerligen var med Ísetin.

Ísetin blev redan under sin livstid något av en folkhjärte. Det sades att han näst intill på egen hand avvärt ett piratangrepp mot Arno, lett en framgångsrik räd mot svartfolken på fastlandet och visat barmhärtighet mot de fattiga och sjuka. Ísetin studerade under munkar och växte upp till att bli en mycket gudfruktig man. Under hela sitt liv bar han svärdet Gávalat vid sin sida. Ísetin dog av ålder år 274 e.O. och begravdes tillsammans med det heliga svärdet i Arno. Det dröjde inte många månader innan han helgonförklarades. På fastlandet är han känd som S:t Justin, men på Caddo kallas han káso Ísetin, Ísetin den gudomlige. Året efter hans död avgick det andra soltåget och flera dalker följde med bara för att hedra Ísetins minne. Ísetin hade visat sig vara en hård men rättvis solriddare, barmhärtig och gudfruktig. Både riddare, präster och lekmän såg honom som ett sant föredöme.

Då den stora schismen begynte år 278 e.O. delades den caddiska grenen av solriddarna av från fastlandsgrenen. De dalkiska solriddarna kallade därefter sin orden för káso Ísetinis kásido – den gudomlige Ísetins orden (Justinerorden eller S:t Justins Orden, som den kallas på fastlandet), och tog káso Ísetin som sitt skyddshelgon. Detta namn gjorde kardierna och zorkerna rasande. Enligt dem hade den Lysande Vägens främsta helgon själv använt sig av ett magiskt svärd, och skulle därmed utan tvekan ha stått på fastlandets sida i schismen. Exarken i Arno menade att Odos svärd knappast varit magiskt, utan snarare heligt, helgat och skapat av Etin själv. Detta var ytterligare en orsak till att schismen vidgades.

S:t Justins orden har väldigt mycket gemensamt med fastlandets solriddare, men man har behållit Ísetins ideal i betydligt större utsträckning. Disciplinen är oerhört sträng och minsta avsteg från ordensreglerna och Ísetins levnadsregler bestraffas ovillkorligen. De dalkiska solriddarna är fruktade i strid över nästan hela Erebo och har ryktet att kunna krossa allt motstånd. Denna styrka tillskriver dalkerna själva

Etins välsignelse och de mäktiga solandar som strider vid riddarnas sida.

S:t Justinsriddarna är inte solfarare, utan fungerar istället som kyrkans skydd mot invasion och yttre hot. Det har hänt vid ett fåtal tillfällen att riddarna kallats in i krigen mot Erebos. Varje riddare i S:t Justins orden skickas dessutom på en ett eller två år lång mission till fastlandet. Denna expedition är till för att härda de nya riddarna och ge dem erfarenhet. Missionen tillbringas ofta i området kring Fristaden i Zorakin, Nya Arno i Klomellien, eller till och med i Aidnebergen och vid ett fåtal tillfällen i Grynnerbergen. Morälvidyn i Samkarna och Efarö i Soluna är också vanliga färdmål. Det har även hänt att man skickat unga solriddare till Inmark i Kardien. Väl där har man anslutit sig med Tornriddarna för att bekämpa illvilligt svartfolk.

Solriddarna i Justinerorden bär blå vapenrockar och mantlar med en gyllene vägskål och ett gyllene svärd på. Ridderskapet (*dalkiska* nilceino) kompletterar sin utstyrsel med vita bälten och sporrar, kaptenerna (*dalkiska* dottiosso) bär en guldkedja runt halsen, och priorerna (*dalkiska* pudin) bär helvita mantlar med ordensvapnet på högra sidan. För en dalkisk solriddare är alla vapen och rustningar tillåtna, men lätta rustningar favoriseras då endast ett fåtal riddare är beridna. Till Ísetins påminnelse är svärdet naturligtvis det vanligaste vapnet, särskilt det dalkiska slagsvärdet vilket är långt och smäckert. Orden är känd för att effektivt slå tillbaka kavalleriangrepp och man hyser ingen större kärlek för de heretiska så kallade "solriddarna" från fastlandet. Justinerorden består av drygt 1 000 mycket stridsdugliga och disciplinerade riddare med en eller ett par vapnare vardera. Justinerordens högsäte ligger i Arno, inte långt ifrån exarkens palatstados. Högsätet kallas Ísetinis Úggo, "Ísetins Hus", under vilket Ísetin själv ligger begravd tillsammans med Gávalat, Odos Heliga Svärd.

Legenden om svärdet Gávalat

Det står skrivet i den Gyllene Boken, i avsnittet om Odos Liv, det sjunde kapitlet:

Och det hände vid den tiden att den gudomlige Odo vandrade tillsammans med sin ödmjuka lärjunge Múnedi högt upp i bergen för att tillbedja Etin. När de hade vandrat i tio dagar sänkte sig ett mörker över dem. Múnedi darrade i fruktan, men Odo böjde sina knän i bön. En kall vind kylde dem och en ond röst talade i stormen. Det var Frestaren som kallade på sina undersåtar mot Etins språkrör och dennes följeslagare. Ur skuggorna närmade sig demoner och mörkerväsen som sade med en och samma stämma, "Vem

är du som vågar utmana oss?”. Odo svarade, ”Jag är ingen, men den jag tjänar och lyder är Etin, Ljusets Skapare.” När Odo talade dessa ord sken ett ljus genom mörkret, och ljuset blev till ett svärd i Odos hand. Med Etins kraft nedgjordes demonerna, och mörkret skingrades. Múnedi låg gömd bakom klipporna och skändes, men Odo sade till honom, ”Var vid gott mod, mitt barn, och frukta ej. Etin är med dig.” Därpå gav han Múnedi svärdet som Etin hade skänkt honom.

Den Gyllene Boken säger inte mer om svärdet som i traditionen fått namnet Gávalat (på fastlandet kallat Gawalot). Det sägs att káso Múnedi (S:t Munde) bar med sig svärdet under resten av sitt långa liv, men att han bara vid ett fåtal tillfällen nödgades bruka det. Det sägs att han med svärdet förgjorde hundra odöda krigare i Aidnebergen, och att det lyste upp vägen för honom under natten. Det finns också en historia om hur han tvingade tillbaka tjugo rövare som ville bränna ner byn Hoi utanför Casso. Enligt traditionen begravdes sedan Múnedi med svärdet i katakomberna under det som idag är exarkens palats i Arno.

Det var inte förrän Etin manade den unge skomarkarlärningen Ísetin som det heliga svärdet åter dök upp på historiens malättna sidor. Ísetin fann slagsvärdet och mottog det snart officiellt från exarkens egna händer. Med Gávalats hjälp utförde káso Ísetin stordåd och underverk. Vid slutet av sitt liv begravdes Ísetin med Gávalat i sina händer under Solriddarnas Högsäte i Arno. Där vilar det heliga svärdet än idag.

Munkväsendet

Munkväsendet på Caddo har mycket gamla anor. Redan innan Odos födelse fanns det på Caddo män och kvinnor som avskärmade sig från andra för att ägna sig åt andliga övningar. Dessa shamaner är på ett sett urtypen av de munkar som idag finns på Caddo. Själva munkrörelsen började på 100-talet då flera andliga individer ansåg att den Lysande Vägens ideal snabbt hade förvärldsligats och kompromissats efter Odos bortgång. Dessa män och kvinnor sökte sig till avlägsna platser för att be och meditera.

En av dessa var káso Dericö (S:t Dericus) som var en framgångsrik handelsman, men som efter en fruktansvärd storm till havs omvände sig till Etin. Han sålde allt han ägde och bosatte sig, endast iklädd en sliten tunika, på en obebodd klippö söder om Caddo. Efter att ha bott där i fjorton år återvände han till fastlandet med en tjock samling texter som han skrivit under sin tid i ensamhet. Dessa skrifter blev grunden till det som idag är S:t Dericusregeln, den levnadsregel som de flesta av Caddos solmunkar och soljungfrur lyder under.

Caddo har inte munkordnar på samma sätt som fastlandet (med ett undantag, se nedan), utan munkarna är istället del av själva kyrkan. De är underställda bontisälerna och respekterar prästerskapet. Det dalkiska ordet för solmunk är tadocímmio. Ordet är egentligen väldigt svåröversatt. Tados betyder ”sol” medan ordet címmio syftar till en person som är målmedveten, skärpt och fokuserad. Man kan säga att det finns fyra typer av solmunkar (och även tadornei, ”soljungfrur”) på Caddo: vanliga solmunkar, solvandrare, eremiter och Odosmunkar.

De vanliga solmunkarna bor i kommuniteter bundna till en apidiol. De lyder under S:t Dericusregeln som kräver fasta bönestunder, strikt disciplin och tider av tystnad, fasta och ensamhet. Regeln uppmuntrar däremot att man sammansluter sig i en klostergemenskap då káso Dericö av egen erfarenhet visste hur svår ensamhet kunde vara. Han menade att man behövde bröders och systrars stöd i bön och kontemplation. Vanliga solmunkar håller sig till sin apidiol, men är inte förbjudna att resa under kortare tider.

Det krävs endast att man får sin dédos eller ámas (”fader” eller ”moder”, apidiolens överhuvud) välsignelse. Vanliga solmunkar tränas ofta i en speciell stavkampskonst som kallas tanno-tekniken. Det är en del av S:t Dericusregeln, som menar att andlig övning utan kroppslig övning är farlig och osund. Precis som solvandrare klär sig solmunkar i en enkel mörkblå fotsid klädnad med huva. Man har ett flärdfritt repbälte och en solamulett i trä, för att skilja sig från riarkerna, som bär en solamulett i guld eller silver. Många solmunkar bär också alltid med sig sin tannostav.

Solvandrare är munkar och jungfrur som fått sin dédos eller ámas välsignelse att lämna apidiolen och återvända till världen. De kan vara ensamma missionärer som reser land och rike runt, eller så bosätter de sig i någon by och hjälper den lokale riarken i dennes verk. Ibland bosätter sig en solvandrare i en by som inte har någon ociott för att ge folket andlig vägledning och praktisk hjälp.

Eremiter är enstöringar som helt lämnat världens bekymmer bakom sig för att helt fokusera på bön och självrannsakan. Caddo har ovanligt många eremiter, och trots sin mycket märkliga framtoning är eremiterna mycket respekterade av dalkerna. Eremiterna är mystiker som genom meditation och sträng askes fått insikt i saker som vanliga dödliga sällan kan förnimma. Därför är det inte ovanligt att man vallfärdar till dessa eremiter för att, om man lyckas finna dem, rådfråga dem och be om vägledning. Den mest extrema varianten av eremiter är de så kallade klipphelgonen som då och då dyker upp i Appobergen. Dessa munkar (och i

sällsynta fall, jungfrur) finner en hög och svårtillgänglig klippa där de tar sin boning. Nakna och till synes utan mat och dryck lever de sina liv under mycket stränga förhållanden. Nästan alla dessa eremiter har gudomlig-förklarats, vilket är anledningen till att de redan i detta livet kallas "klipphelgon".

Den fjärde kategorin munkar är de så kallade Odosmunkarna. Odosmunkarna tillhör "2:a Orden till Odos minne" vilket från början var menat att vara ett missionsinitiativ, men då munkarna inte lyckades åstadkomma de resultat man väntat sig tog man istället på sig samma roll som Mandelorden på fastlandet, det vill säga man lade sin energi på forskning och undervisning istället för mission och man kallade sig "Orden till Odos minne". Skillnaden från Mandelorden är att man behöll klosterlöftena för att kunna fortsätta hedra och ära den gudomlige Odo. Trots att exarken i Arno flera gånger förbjöd munkarna tog dessa kontakt med Mandelorden på fastlandet, och man lärde sig mycket av varandra. Exarken kunde inte längre välsigna munkarna utan drog år 199 e.O. sin hand från dem. Munkarna organiserade sig då, med förebilder från fastlandet, som en ny orden och kallade sig "2:a Orden till Odos minne". De blev helt självständiga och lever idag utanför den dalkiska kyrkans gemenskap. Däremot

håller man fortfarande hårt på sina klosterlöften om fattigdom, lydnad och celibat.

Det är solmunkarna och soljungfrurna som är den dalkiska kyrkans missionärer. Riarkerna är endast församlingsföreståndare och helare för sin hjord, och därför finns inte begreppet missionärsriark som det gör på fastlandet. Nästan alla dalkiska missioner börjar med att ett grupp munkar reser ut och bygger en apidiol. Runt apidiolen växer sedan en infrastruktur upp och utvecklas ofta till små samhällen. I Efaro finns hela städer som vuxit upp kring apidioler. När dessa apidiolkommuniteter blivit etablerade kommer ofta en bontisål resande och utkorar riarker och tempeltjänare från den nyomvända lokalbefolkningen. Den dalkiska grenen av den Lysande Vägen är helt främmande för att använda våld för att tvinga folk till omvändelse. Det anses strida mot Etins fjärde bud: "Begå icke grymma handlingar!". Både solmunkar och soljungfrur lever i celibat.

Tanno-tekniken

I många apidioler tillhörande S:t Dericusregeln på Caddo praktiseras táhos tanus (rörelserregeln), det som i folkmun kommit att kallas för tanno. "Tanno-tekniken" är en enkel men enormt effektiv stavkampkonst som

inte lärs ut till andra än munkar tillhörande den caddiska grenen av den Lysande Vägen. Tanno anses nämligen inte som en stridskonst som existerar i sin egen rätt, utan som en del av den monastiska disciplinen som utövas av Caddos munkar.

Tanno-tekniken kännetecknas av vida svep med staven och snabba oväntade anfall. Som regel använder man motståndarens styrka mot denne istället för att förlita sig på sin egen styrka. Tanno betraktas framför allt som en försvarsteknik och det anses förkastligt att attackera en motståndare först. Däremot kan munkar dräpa sin motståndare i självförsvar. Detta anses som en smärre synd, vilken måste bekännas inför munkens dédo och sedan botgöras för. Botgörelsen för att dräpa någon genom tanno i självförsvar är i regel enkel, ett par dagars fasta och bön är som sed tillräckligt.

Tannostaven är av tradition gjord av olivträ eller caddo-ek. Den används även som vandringsstav av munkarna och har därför en tunn bronsbeklädnad i båda ändarna vilket både skyddar staven från slitage under långa pilgrimsfärder och ger lite extra kraft i striden. Staven är vanligtvis ungefär lika lång som munken och det är också gammal sedvänja att karva in citat från den Gyllene Boken och från Odos heliga följelagare i staven. Staven anses helig och ges till munken under en lång ceremoni då denne genomgått hela tannoträningen som ny munk. Det är inte ovanligt för solmunkar som är djupt andliga att binda en tadokanei, solande, till sin tannostav.

Solandar

Den gudomlige Odo sade att när Etin hade fullbordat sin skapelse såg han att skuggorna fortfarande ruvade över världen och att allt inte var gott. 'Jag skall bistå folken med min kraft. Mitt ljus skall nå även den mörkaste plats. Därför skall jag skänka dem andar från min egen källa, så att de kan växa i vishet, kunskap, styrka och helighet.' Så sände Etin sina solandar för att bistå dem som visat trohet till den Högste.

Solandar är osynliga andeväsen som i lönnedom utför Etins vilja. För det mesta är Altors folk ovetandes om solandarnas gärningar, men ibland låter de sitt ljus bli synligt. Det sägs att den solstråle som träffar varje ny troende vid solceremonin blir till en solande som sedan vakar över denne under resten av dennes liv.

På Caddo har solandarna (*dalkiska* tadokanei) en central plats. Vid varje Tados délo (sommarsolstånd) utförs på sex olika platser på ön en mycket komplicerad rit som åkallar solandar och binder dem till diverse

heliga föremål. Ritualen är inte hemlig, men kan bara utföras av mycket andliga gudstjänare på någon av Caddos helgade platser. Ritualen har aldrig lyckats på fastlandet, vilket är till stort förtret för exarken i Ekeborg. Ritualen kan endast slutföras med framgång av andestarka solmunkar och solriddare, även om riarker eller bontisåler måste medverka i själva ceremonin.

När den långa ceremonin avslutas vid midnatt uppenbarar sig solandarna för ögat i obeskrivligt vackra ljusspel på himlen. De erbjuds sedan att binda sig till en munk eller riddare och ta sin boning i ett föremål. Detta föremål måste tidigare ha blivit helgat genom en särskilt rit ledd av en riark eller bontisål. Olika föremål kan användas men vanliga ting är tannostavar, svärd, solamuletter, rustningar, mantlar och ringar. I skrönorna talas om att solandar också tagit sin boning i djur, men det finns ingen nu levande person som kan bekräfta det. En Etinstjänare kan vanligtvis bara binda sig till en solande åt gången och det naturliga är att de lever tillsammans tills personen dör.

Solanden återvänder då till Etin för att invänta en ny herre. Det händer dock att en solande lämnar sin herre tidigare. Om solmunken eller solriddaren lämnar den Lysande Vägen eller med berätt mod bryter något av de sex buden lämnar solanden denne. Samma sak gäller om solandens herre bannlyses från den Lysande Vägens kyrka. Det finns gudomligförklarade helgon i den Lysande Vägens historia som har haft upp till fem solandar i sin tjänst, men detta är något högst ovanligt.

Ett föremål som förlänats en solande förstärks på ett märkligt vis och det är svårt att ta sönder det. Själva solanden kan inte skadas på naturlig väg, men det talas om mörk magi som kan påverka och till och med förinta en solande. Om detta talas det sällan på Caddo.

"Ägaren" till en solande kallas solherre. Solherren och solanden kan kommunicera i tanken, men ingen annan kan höra deras samtal. Det finns åtskilliga historier om solriddare som i förtvivlans stund uppmuntrats av sin solande att fortsätta kämpa, varpå hjältedåd utförts. Det talas ofta om fyra olika typer av solandar: stridssolandar, skyddssolandar, färdsolandar och kunskapsolandar.

Stridssolandar (*dalkiska* ciossokanei) tar sin boning i vapen av olika typer. Solriddarna på Caddo favoriserar av naturliga skäl svärdet, men även spjut och bågar har blivit välsignade med stridssolandar. Vapen med solandar kan reflektera solljuset även när det är mörkt och är lätta att svinga. Det sägs att ett solandevapen strider till hälften av sin egen kraft och att de praktiskt taget är obrytbara. Det är skarpare än ett vanligt vapen och sägs kunna penetrera den tjockaste echtiska rustning.

Skyddssolandar (*dalkiska tébokanei*) tar ofta sin boning i rustningar och sköldar, men ibland även i en munks enkla klädnad eller en solriddares mantel. Dessa skyddar sedan dess bärare inte bara från svärdshugg och sparkar, utan också från eld och kyla. En av de mest legendariska skyddssolandarna var solriddaren Ádeigos mantel, vilken sades kunna ändra skepnad till en gyllene helrustning på Ádeigos befallning.

Färdsolandar (*dalkiska veirásokanei*) är ovanliga, men åkallas stundom av resande solriddare eller solmunkar som planerar långa pilgrimsfärder. Färdsolandar gör resan lättare och snabbare och kan ta sin boning i till exempel båtar, sandaler eller hästskor.

Kunskapssolandar (*dalkiska títtuccanei*) är solmunkarnas favoriter. De kan ta sin boning i praktiskt taget vad som helst, men solamuletter, trästavar och ringar är vanliga. En kunskapssolande är som ett bärbart uppslagsverk och kan svara på många av solmunkens frågor. Det är en andlig guide och vägvisare i det svåra livet som munk, men kan även bistå med många svar på rent praktiska frågor. En av Caddos andliga giganter káso Hamakei frågade till exempel sin kunskapssolande om hur ofta han borde vattna sin basilika.

Det är ytterst sällsynt, men det händer att en solande kommer att manifesteras sig som ett föremål på Altor. Detta är alltid väldigt oväntat och innebär att en mycket mäktig ande har uppenbarat sig. En sådan ande försvinner inte alltid när dess solherre avlidit. Ett exempel är káso Pomeinos stav som nu har gått i arv i sju generationer från mästare till novis. För närvarande innehas den av en av eremiterna i Seiggiongrottorna, men ingen tycks vara säker på vem.

Även om solandar inte binder sig till dem på samma sätt kan de även ge krafter och gåvor till riarker och bontisåler. Detta är förvisso inte något unikt för Caddo, men dessa förmågor är högt respekterade av folket. Bland annat har riarker blivit givna förmågan att välsigna örter och läkemedel så att deras verkan förstärks mångfalt. Andra har givits makten att fördriva odöda, motstå magi, frammana solljus med sina händer eller fördriva andar och demoner.

Kvinnor i den dalkiska grenen av den Lysande Vägen

Kvinnor är i allmänhet högt uppskattade på Caddo. Exempelvis kan kvinnor bli solriddare i Justinerorden och det är endast kvinnor, ofta äldre kvinnor, som får rengöra heliga artefakter i templen och städa helgedomarna då människens händer anses alltför orena och befleckade.

Kvinnor kan också bli riarker även om detta är ovanligt; endast var tjugonde riark på Caddo är kvinna. Riarkens ämbete ses som en helande tjänst och till denna passar kvinnor enligt dalkerna utmärkt med sin barmhärtiga och omhändertagande natur. Däremot blir kvinnor aldrig bontisåler eller exarker då dessa befattningar ses som "faderskapsämbeten".

Kvinnor kan också bli "nunnor" även om detta ord aldrig används på Caddo. Dessa kvinnor kallas tadornei – "soljungfrur", från dalkiskans tados (sol) och ornea (oskuld, fullbordad). De har avsvurit sig allt köttsligt umgänge med andra och vigt sina liv till att fördriva Hemakiös skugga ur sin själ och tjäna Etin. Soljungfrur bor i egna apidioler underställda en áma, och män får endast besöka dem på bestämda tider.

Det är inte helt ovanligt att familjer ger sina unga döttrar till en apidiol där de får en god uppfostran och utbildning. Man tar som regel inte emot kvinnor som levtt ett sexuellt aktivt liv och sedan omvänt sig, men undantag har gjorts.

Folkets religiositet

Som bland alla folk varierar dalkernas religiositet. Vissa tar sin tro på största allvar och besöker soltemplen vid varje tillfälle som ges. Andra är anhängare av den Lysande Vägen endast till namnet. Ungefär 95 % av Caddos befolkning bekänner sig dock till den Lysande Vägen. Att en sådan överväldigande majoritet har samma tro märks exempelvis på arkitekturen. Nästan samtliga hus har en extra stor fönsteröppning som vetter mot öst för att fånga in morgonsolens strålar.

I fönstret ställer man ofta ett antal små lerstatyetter föreställande Odo och olika helgon. I religiösa hushåll vaknar man innan solen gått upp och knäfaller när de första strålarna lyser in i huset. Man kysser lerstatyetterna och skär sedan upp en apelsin som hela familjen delar på. Detta symboliserar att man tar del av Etins godhet under dagen. Apelsin kallas ofta just "solfrukt" (*dalkiska tadodalciö*) på dalkiska.

De flesta på Caddo går till soltemplet varje månad på Odosdagen, men många går betydligt oftare. Särskilt de stora festdagarna innebär flitig tempelgång. Ociotter och tadoser har öppet för middagsbön varje dag, men det är i regel bara äldre och mycket religiösa människor som närvarar vid dessa, samt människor i desperat behov av gudomligt ingripande naturligtvis.

De 5 % som inte tillhör den Lysande Vägen är en salig blandning. Ungefär hälften av dessa är ankor som hållit fast vid sin traditionella religion. Andra tillber Berendiens "unga gudar", medan ett fåtal böjer sig inför den Ereboiska gudinnan Fraschikel.

Historia

Ca 1800 fO

Dalkerna anländer till Caddo från nordväst efter att ha drivits på flykten av isbarbarer från norr. Vissa menar att dalkerna ursprungligen härstammar från Orghin eller Sanithsid men ingen vet med säkerhet varifrån de från början kommer.

1500-1300 fO

Handel idkas flitigt med köpmän från Krun.

1025-599 fO

Dalkerna på Caddo motstår kejsardömet Jorpagnas styre och förblir självständiga under hela kejsartiden.

599-598 fO

Den tredje konfluxen. Kejsardömet Jorpagna faller och en fjärdedel av Caddos befolkning går under.

312 fO

Den joriske ättlingen Vasker Bruushane enar de dalkiska stammarna och blir kung över Caddo enligt gammalt joriskt mönster.

154 fO

Indarsol i Zorakin grundas genom Caddos påtryckning. Dalker hjälper även till att grunda Luksilo.

69-66 fO

Indarsol och Luksilo bränns och plundras av pharynkerna.

63 fO

Pennerna lovar Caddo Pharynx som koloni om de sänder legotrupper till Pendons hjälp.

56 fO

Pennerna, under Valien Valiensson, vägrar att skänka Pharynx till Caddo.

55 fO

Kungariket Zorakin utropas under kung Valien I. Klaner av svarta ankor allierar sig med Caddo och anfaller det unga kungariket Zorakin.

Caddo besegras efter att ha lyckats plundra och bränna bland annat Pendon.

54 fO

Caddo inleder en handelsblockad mot Zorakin.

46 fO

Zorakin betalar Pharynx lösen i form av tre fulla båtlaster guld till Caddo. Zorakin och Caddo utvecklar en fredfull relation.

27 fO

Odo föds till en krukmakarfamilj i Arno.

År 0

Odo får sin uppenbarelse från Etin och börjar predika den Lysande Vägen.

10 e.O.

Odo har tillbringat mycket tid i Arno och den gode kung Aasaa Bruushane (*dalkiska* Ása Velomiö) har intresserat lyssnat till Etins budskap. Han låter omvända sig och hela sitt hov detta år. Innan det första seklet kommit till ända har dalkerna kastat av sig sina gamla avgudars ok och omfamnat den sanna läran.

12 e.O.

Dalken och sjöfararen Palin (*dalkiska* Pallin) omvänds av Odo och rörd av dennes visdomsord bosätter han sig på en enslig klippa utanför Erebos kust.

15 e.O.

S:t Palin överser ombygget och befästningen av staden Ilémmo på södra Caddo. Efter Palins död byter staden namn till Pallin.

34 e.O.

Slavhandel förbjuds genom Odos förkunnelse och Caddo friger alla sina slavar.

56 e.O.

Odo dör 83 år gammal och återförenas med världsjälen.

60-130 e.O.

Svarta ankor från Morälvidyn härjar upprepat Zorakin och Caddos kuster.

102 e.O.

Ätten Bruushane (*dalkiska* Velomiö) dör ut. Dalkerna börjar tvista om vem som ska ta över tronen.

104-111 e.O.

Ödesfejden utkämpas, ett inbördeskrig efter vilket Caddo får sitt nuvarande styrelseskick, inte minst genom fältherren Gerlo den Långes inflytande. Gerlo framlägger nämligen ett förslag om ett helt nytt styrelseskick på Caddo. Många av de stridande parter-

nas ledare försvann "mystiskt" innan de han anlända till vad som kom att kallas "de långa näsornas råd" där man beslöt att införa ett slags folkstyre, en rådsrepublik. Samtliga närvarande svor Arno-eden vilken innebar att man aldrig mer skulle ta till vapen mot sina landsmän.

112 e.O.

Orden till Odos minne grundas på Caddo. Orden var ursprungligen en missionsorden men fungerar numera som en lärd orden under namnet "2:a Orden till Odos minne" och har inte längre exarkens beskydd eller välsignelse.

107-115 e.O.

12 dalkiska klaner från Caddo, på flykt undan Ödesfejden, koloniserar ögruppen Pandarealia.

165 e.O.

Caddo börjar prägla sina egna mynt.

196 e.O.

Första soltåget avseglar från Kardien till Efarö. Flera dalker åker med och den dåvarande exarken ger sin välsignelse, något som senare caddiska exarker sett som ett misstag.

199 e.O.

Exarken tar sin välsignande hand från Orden till Odos minne och bannlyser munkarna från kyrkans gemenskap. Orden tar namnet "2:a Orden till Odos minne".

200-250 e.O.

Caddo bygger upp sitt handelsimperium, mycket tack vare det första soltågets framgångar och livlig handel med Zorakin.

212 e.O.

Exarken Arcival den lärde instiftar den "arcivalska tideräkningen" vilken baseras på Odos uppenbarelseår, vilket benämns år 0.

275 e.O.

Andra soltåget avgår från Pendon och Ekeborg. Syftet är att ta tillbaka de områden man förlorat i Efarö. Efter många förluster vill vissa falanger använda magi för att bryta igenom. Detta motsätts starkt av andra.

275 e.O.

På Caddo tar solriddarorden S:t Justin som skyddshelgon, och lägger grunden för den så kallade Justinerorden. Orden är densamma som den dalkiska sol-

riddarorden och har som syfte att försvara Caddo och kyrkan från angrepp.

278 e.O.

Den Stora Schismen. Kyrkan delas itu och handelsförbindelserna med fastlandet blir lidande.

281 e.O.

En slutgiltig brytning mellan de dalkiska och aidniska grenarna av den Lysande Vägen sker när exarkerna i Arno och Ekeborg fördömer och bannlyser varandra. Solriddarorden splittras upp på grund av att riddarna tar olika sidor i schismen.

285 e.O.

Caddo sänder trupper till Morälvidyn för att hålla ett brohuvud öppet mot södern. Borgen Osahiln intas och sydhandeln är säkrad.

287 e.O.

Kardien inleder det tredje soltåget, denna gång mot piratklanerna i Morälvidyn. Dalkerna som fortfarande finns på plats, vägrar bistå kardierna i soltåget utan håller sig passiva.

Brand Solfararen stupar med sina riddare för morälvidynernas sablar. Bara några kilometer bort står en talrik dalkisk styrka och ser på.

292 e.O.

Brand IV av Kardien förklarar krig mot Caddo. Efter några små skärmytslingar till sjöss lyckas Kardien med magi att förstöra den dalkiska flottan.

En stor kardisk styrka skickas mot dalkerna och man lyckas inta Sinto och Casso. Caddo tvingas betala ett enormt krigsskadestånd och många dalker flyr till Zorakin.

310 e.O.

Tadoser (katedraler) börjar byggas till Odos och Etins ära. Kardien och Zorakin är snart efter och man börjar tävla om vem som kan bygga vackrast och störst.

Ca 310 e.O.

Erebos och Caddo övertar tillsammans rollerna som Kopparhavets dominanter.

340 e.O.

Ett dalkiskt handelsskepp förliser vid dagens Klomelien. Besättningen bosätter sig och upprättar stadsstaten Nya Arno. Idag har Caddo och Nya Arno mycket god kontakt både vad gäller handel, politik och religion.

511 e.O.

Handel mellan Caddo och dvärgarna i Aidnebergen upprättas i Fristaden på Kopparhavskusten strax nordöst om Zorakin.

518 e.O.

Erebos förbjuder den Lysande Vägen. Caddo, Zorakin och Kardien protesterar och förklarar Erebos krig, men blir tacksamma för de hantverkare som flyr till deras länder, främst Caddo och Zorakin. Därmed upphör all handel.

520 e.O.

Formell fred sluts mellan Zorakin och Kardien å ena sidan och Erebos å den andra efter det att Femhusrådet upphävt sitt förbud mot den Lysande Vägen och betalat ett symboliskt skadestånd.

Handeln återupptas som vanligt och den Lysande Vägen växer sig starkare än någonsin på Erebos. Caddo inbegrips inte i avtalet.

591 e.O.

Den zorakiske hertigen Wilfred av Salamora erövrar Fristaden i förhoppning om att ta över handeln med dvärgarna. Istället avbryter dvärgarna handeln helt och hållet.

597-607 e.O.

Med dvärgarnas hjälp uppför Caddo ett nytt handelsamhälle norr om Fristaden som de kallar Ereno. Förhoppningen är att handeln mellan dvärgarna och dalkerna ska kunna flyta fritt igen.

603 e.O.

För första gången kapas ett erebosiskt handelsfartyg av feliciska pirater och en diplomatisk protestkampanj inleds. Under de kommande åren ökar de feliciska övergreppen i antal och de erebosiska fartygen börjar färdas med eskort, vilket dock hjälper föga.

Allt fler piratdåd utförda av pirater med kaparbrev från Felicien utförs. Caddo och Erebos förblir bittra fiender men tvingas närma sig varandra för att möta det gemensamma hotet från den expansiva fienden Felicien. Röster för krig börjar höjas.

610 e.O.

Nu!

Caddos regentlängd

Caddo är en rådsrepublik, en form av demokrati, sedan Ödesfejden 111 e.O.. Tidigare styrdes landet av kung.

Bruushanekungarna (ätten Velomiö)

- 312-299 fO Vasker Bruushane (på dalkiska Vasekaro I Velomiö), förste kung att ena Caddos stammar under sig själv. Vasker var av jorisk ätt och tros härstamma från dagens Jorpagna. Han äktade en dalkisk kvinna vid namn Veimi, och såvitt man vet var det bortsett från Vasker bara kung Ibesio som inte heller var dalk.
- 299-260 fO – Káto
- 260-238 fO – Issamin I
- 238-232 fO – Ontó d.ä.
- 232-210 fO – Ontó d.y.
- 210-189 fO – Ibesio
- 189-171 fO – Issamin II
- 171-150 fO – Benidiö I
- 150-131 fO – Giontu
- 131-126 fO – Múnedi
- 126-102 fO – Peddus den fagre
- 102-89 fO – Benidiö II
- 89-65 fO – Ottusin
- 65-47 fO – Romiö
- 47-22 fO – Seriocco
- 22-8 fO – Vasekaro II
- 8 fO - 22 eO – Ása (Aasaa Bruushane), förste kung att omvända sig till den Lysande Vägen.
- 22-44 eO – Itá I

- 44-45 eO – Acco den avfällige
- 45-80 eO – Erron
- 80-91 eO – Issamin III
- 91-102 eO – Itá II. Ätten Bruushane dog ut år 102 e.O. År 111 e.O. samlar Gerlo den Långe stammarnas representanter till möte och under "De långa näsornas råd" beslutade att Caddo skall bli en rådsrepublik.

Exarkers regeringslängd

Exarken ses som helig och den främste tolkaren av den heliga Läran. Trots detta kan exarken avsättas av "kyrkorådet" om denne skulle anses bryta mot något av de sex buden eller avvika från den rena Läran. Det är mycket ovanligt och har de senaste sexhundra åren bara inträffat två gånger på fastlandet och en gång på Caddo att en exark avsatts. Exarken är alltid en man och lever alltid i celibat. Allt annat är otänkbart.

Från början hade den Lysande Vägen endast en exark, vilken hade sitt högsäte i Arno, men i och med den Stora Schismen utropades en ny exark i Ekeborg - och det finns idag således två exarker. Den dalkiska kyrkan leds av exarken i Arno, medan fastlandskyrkan är underställd exarken i Ekeborg.

För-schismens exarker

Múnedi I och Bediniö I ses som de två första exarkerna, trots att titeln "exark" inte börjades användas förrän under Gannin I:s exarkskap. Namn inom parentes är de aidniska namnen, om de är annorlunda än de dalkiska.

- 57-66 eO - Káso Múnedi I (S:t Munde)
- 67-93 eO - Bediniö I (Benardo I)
- 94-109 eO - Gannin I
- 110-134 eO - Rannocei I (Ranko I)
- 135-146 eO - Kásaniö I (Carsanius I)
- 147-151 eO - Orro den korte, var halvlängdsman från dagens Jorpagna. Han är hittills den ende icke-människan som på Caddo hållit exarkens ämbete.
- 152-175 eO - Imorollus I (Emorilus I)
- 176-194 eO - Enric I, ursprungligen från Kardien
- 193-194 eO - Káso Nónno I (S:t Nanion)
- 195-199 eO - Segerdiö I (Zegedorn I, på Caddo kallad "den villrådige")
- 200-218 eO - Arcivallö I (Arcival I, "den lärde")
- 218-239 eO - Segerdiö I (Zegedorn II)
- 240-259 eO - Ítallo I
- 260-277 eO - Benidiö II (Benardo II)
- 278-285 eO - Kásaniö II (Carsanius II, på fastlandet "den styvackade", på Caddo "den rättfärdige")
- 278-281 eO - Den Stora Schismen

De caddiska exarkerna

När man på Caddo talar om exarkerna lägger man alltid till prefixet "giro" före namnet. "Giro" betyder ungefär "den vördnadsfulle", eller "den äransvärde". Den nuvarande exarken heter altså i folkmun "giro Umóvangelio II". Enda undantaget är om exarken blivit gudomligförklarad, då han som helgon får prefixet "káso".

- 278-285 eO - Kásaniö II
- 286-298 eO - Eddo I (den rättrådige)
- 299-308 eO - Múnedi II
- 309-330 eO - Hekisei I (tempelbyggaren)
- 331-350 eO - Kásaniö III
- 351-361 eO - Gannin II
- 362-402 eO - Umóvangelio I (den vise)
- 403-420 eO - Laro I
- 421-441 eO - Eddo II
- 442-449 eO - Múnedi III
- 450-487 eO - Ento I
- 488-498 eO - Ireagiö I
- 499-518 eO - Benidiö III
- 519-525 eO - Kásaniö IV
- 526-551 eO - Tonno I
- 552-570 eO - Arcivallö II
- 571-598 eO - Verido I
- 599 eO - framåt - Umóvangelio II

De aidniska exarkerna

- 281-291 eO - S:t Pergon I ("den helige", men på Caddo känd som "Pérogonin förbrytaren")
- 292-295 eO - Falgorius I (på Caddo känd som "Vélogorus schismatikern")
- 296-306 eO - Enricus (Enric) II
- 307-313 eO - Pergon II
- 314-335 eO - Zegedorn III
- 336-351 eO - S:t Gerigel I (den store)
- 352-353 eO - Veremar I (martyren)
- 354-371 eO - Lukar I
- 372-400 eO - Pergon III
- 401-419 eO - Pergon IV
- 420-448 eO - Zegedorn IV
- 449-462 eO - Falgorius II
- 463-485 eO - Andorius I
- 486-498 eO - Gerigel II
- 499-519 eO - S:t Yrban I
- 520-556 eO - Partomus I
- 557-564 eO - Melogrim I
- 565-576 eO - Veremar II
- 577-593 eO - Verolex I
- 594-608 eO - Falgorius II
- 609 eO - NU - Partomus II

Övrigt

Persongalleri

Umóvaglio II (sida 18)
Gannin Hasö (sida 19)
Hogival Hugger (sida 32)

Dalkiska namn

Här följer en lista med typiskt man- och kvinnonamn.

Mansnamn

Ario
Cadiö
Dímus
Gannos
Íta
Katósín
Laricus
Peppi
Rassomus
Úmediö

Kvinnonamn

Annin
Eriamma
Hassia
Ílea
Mei
Mirro
Toika
Úma
Vemmi
Veridea

Dalkiska fraser

Hej - erlo
Hej då - mórné, förkortat från mórnedúdécö
Farväl - mórnehégécö, mer högtidligt än mórnedúdécö
Goddag - orné délo
God natt - orné adíliö
Nej - rov
Ja - hág
Tack - ácerlei
Jag älskar dig - uviö óppeani éseimean
Herregud! - O Étin kásiö!

Äventyrsförslag

S:t Palins relikier

En grupp om tio palinorer, ledda av Palinriddaren Uv-
rekt, har i lönnedom tagit sig till staden Pallin för att
stjäla S:t Palins relikier. Målet är att frakta hem dessa
till Palinor och återkalla S:t Palin som dödsriddare.
Men att få ut relikerna ur tadosen är lättare sagt än
gjort. Rollpersonerna kan antingen vara oskyldiga för-
bipasserande som råkar dras in i härvan, eller anlidade
av bontisålen Ligo Civio för att hitta och stoppa pali-
norerna. Alternativt kan rollpersonerna vara palinorer-
na som försöker stjäla S:t Palins benrester. Men många
frågor återstår. Varför vill palinorerna återuppväcka
S:t Palin? Och är det verkligen S:t Palins relikier som
ligger under tadosen?

De skeppsbrutna

En storm härjar utanför Caddos kust och en mindre
flotta med skepp tillhörande den aidniska Solriddar-
orden lyckas halvt sönderslagna rädda sig i land. De
skeppsbrutna solriddarna är nu på högst osäker mark.
Snabbt måste de ta sig härifrån och de har inte råd till
att förlora sina skepp som innehåller dokument och
relikier som är ytterst viktiga för Ekeborg. I närheten
ligger en köping vid namn Penikio som otroligt nog har
ett skeppsvarv. Solriddarna mer eller mindre ockupe-
rar det lilla samhället och börjar reparera sina skepp.

Det tar inte lång tid innan Arno är underrättat och
inser att de har ett mycket stort problem, en stor mili-
tär styrka tillhörande inte bara en främmande makt utan
även direkt underlydande exarken i Ekeborg. Rollperso-
nerna kan representera riksrådet och exarken i Arno och
således få i uppdrag att antingen förhandla med solrid-
darna (inte det lättaste!) eller avvärja dem. I vilket fall
är detta en mycket känslig politisk situation som lätt kan
antända och explodera. Alternativt var rollpersonerna
ombord på de förlista skeppen och försöker så snabbt
som möjligt reparera dem och ta sig till Ekeborg. De
har då både den upprörda befolkningen i köpingen och
Arnos utsända soldater att tampas med.

Montagoriska ankor

En grupp piratankor våldsgästar byn Hemmo två
dagsmarscher väster om Valli. Rollpersonerna, som av
en händelse råkar vara i byn under en resa mot Valli,
måste oskadliggöra eller driva bort ankorna innan de
mördat byborna, plundrat soltemplet och bränt byn.
Dags att spela hjälte!

Återkomsten

För tolv år sedan utvisades en dalkisk magiker vid namn Iggo Varekio från ön. Iggo blev mycket bitter och fick efter en tid kontakt med självaste häxmästaren i Svarta Tornet. Efter att ha tränat under honom i tio år har Iggo nu återvänt till Caddo under förklädnad som en aidnisk pilgrimsmunk. Iggo brinner av hat för riksrådet och den dalkiska kyrkan och planerar att mörda riksrådets medlemmar och smitta exarken med en magiskt framkallad pest. En efter en börjar rådsmedlemmarna att dö under mystiska omständigheter och exarken Umóvaglio II har börjat få bölder. Ännu är det ingen som vet vad som pågår, men rollpersonerna har anlitas för att ta reda på vad som orsakat rådsmedlemmarnas död. När de väl fått reda på att de blivit mördade ombeds rollpersonerna att finna mördaren och föra honom inför riksrätten.

Skymningstid

Uddio Orneabagus, eremiten som håller till i S:t Amunds-klostret, har fått en syn som förutsäger att Hemaquiels mörker snart kommer att sänka sig över Ereb. Om kyrkan ska lyckas bekämpa detta mörker måste exarkerna i Arno och Ekeborg arbeta tillsammans, något som för närvarande verkar omöjligt. En nitisk bontisål på Caddo, Uviomello, vill tysta Uddio en gång för alla och hyr lönnmördare för att göra sig av med den kontroversielle munken. Exarken i Arno är bekymrad över Uddios vision, men känner inte till bontisålen Uviomellos mörka planer. Rollpersonerna är antingen de lönnmördare som bontisålen anlitat, eller inhyrda av dédo Benidio Acco för att skydda Uddio. Oavsett vilket får de snart reda på att stora saker är i görningen och nu vill både krafter i fastlandskyrkan och på Caddo tysta eremiten. Varför är alla så rädda för Uddios profetia? Ligger det något i den? Är det sant att Hemaquiels skugga kommer att sänka sig över Ereb?

Skyll på vargen

Pirater från Morälvidyn har plundrat och bränt tre byar på Caddos sydkust de senaste två månaderna och allting pekar på att den morälviske pirathövdingen Bargaross ligger bakom attackerna. Rollpersonerna (som inte är dalker) anlitas för att infiltrera piraterna och sedan ge information till riksrådet, som planerar att skicka fyra stridsskepp för att tillintetgöra Bargaross och piratnästet. Men rollpersonerna får snart reda på att Bargaross inte ligger bakom plundringarna, utan att någon försöker få honom att se skyldig ut. Men vem är det som plundrat dalkiska byar under Bargaross flagg? Vem är det som vill se Caddo förgöra pirathövdingen, och varför?

Alkemiska smiderier

Stadsvakten i Arno behöver hjälp med att infiltrera tjuvgillet i hamnen för att komma åt dess ledare. Rollpersonerna anlitas som utomstående för att ta reda på vad som är i görningen och vem som leder gillet. Väl där upptäcker rollpersonerna att gillet är involverad i underjordiska alkemi-skolor, som inte bara utbildar folk inom den alkemiska magiskolan, utan också framställer elixir som säljs på svarta marknaden. Detta är minst sagt olagligt på Caddo och rollpersonerna har plötsligt upptäckt ett rikstäckande syndikat. Men var ligger huvudkvarteret och vem är ledaren för denna underjordiska verksamhet? Ju mer rollpersonerna gräver desto högre upp i samhällsskikten kommer de. Det verkar som att det till och med finns falanger inom riksrådet som vill göra alkemi lagligt på Caddo.

Jätten vaknar

Rollpersonerna befinner sig i staden Higa på södra Caddo. En vacker dag skakas hela ön, men ingen tycks veta vad detta jordskalv berott på. Nästa dag kommer ett ilbud från Appobergen – ånga har börjat läcka ut ur berget och det verkar som om den urgamla vulkanen Todal vaknat till liv efter ett årtusendes sömn. Nu gäller det att snabbt evakuera staden och varna byarna som ligger på bergets sluttning, men vem vågar ta sig mot vulkanen för att varna byborna? Det blir ett lopp mot tiden och rollpersonerna måste rädda så många som möjligt. Till slut får Todal mycket riktigt utbrott och lavan börjar strömma mot Higa. Ur lavan lösgör sig salamandrar och magmavarelser vilka sprider eld och förödelse. Om det finns en trollkarl i sällskapet kan denne förstå att man måste kalla på vatten- och ködelementarer för att rädda staden Higa, men det kräver magi, något som inte är tillåtet på Caddo.

Kampanjspelade

Med lite fantasi kan man som spelare kombinera vissa av ovanstående äventyrsförslag för att få längre äventyr och hela kampanjer. Är vulkanutbrottet början till slutet som profeten Uddio talat om? Kanske har den hämndlystne häxmästarlärlingen Iggo Varekio något med utbrottet att göra. Attackerar piratankorna byn Hemmo under Bargaross flagg? Är de del av konspirationen mot honom? Eller är det de förlista solriddarna som under förklädnad iscensatt attacker mot de södra byarna för att piska upp en konflikt mellan Morälvidyn och Caddo? Har ohederliga riarker i Pallin i hemlighet sålt bitar av S:t Palins relikier på svarta marknaden - bitar som nu planeras användas till alkemiska extrakt? Behöver i så fall palinorerna finna dessa fragment innan de lämnar ön?

Appendix A - dalkiska språket

Fonetik

Dalkiskans fonetik är relativt okomplicerad. Grundläggande är att konsonanter normalt inte får stå tillsammans (vissa undantag såsom *m* och *lc* finns). Detta leder till att dalker ofta lägger till ett *e* mellan konsonanterna när de talar främmande språk, något som gör den dalkiska brytningen väldigt karaktäristisk.

Några för dalkiskan speciella ljud kan märkas:

c uttalas med tunggryggen mot gommen och låter som ett mellanting mellan svenskt *t* och *k* och det mjuka italienska *c*-ljudet.

u uttalas alltid som långt svenskt *o*.

o uttalas som svenskt *å*.

a uttalas alltid som *a* i svenska "tall" och aldrig som i "val". I norrdalkisk dialekt förekommer ibland *a* i slutet av ord. Detta *a* uttalas alltid som *o*. Not: syddalkernas skick att uttala ljudet som det stavas ses som aningen bondskt.

õ innebär att *o*:et är nasaliserat, ungefär som i franska "Avignon". I standarddalkiska (arnoisk dialekt) förekommer *õ* endast i ordslut, men i den syddalkiska dialekten finns ljudet även i mitten av ord och efterföljs då alltid av *r* eller *l*. Handelshuset *Döllers* namn är ett exempel på detta.

ae detta ljud förekommer endast i vissa dialekter som talas i Appobergen. I dessa dialekter uttalas det som *aj*. I arnoisk dalkiska uttalas det *ave*.

Toner

I dalkiskan finns två toner, en stigande och en fallande. Varje stavelse måste vara stigande, fallande eller obetonad. I skrift sätts endast den uppåtgående tonen ut och markeras då med ett accenttecken (´). Var nedåtgående toner ligger i ett ord följer nämligen dessa enkla regler:

1. Enstaviga ord kan inte vara obetonade.
2. Ett nasalt *o* (*õ*) kan aldrig ha en stigande ton.

3. Stavelser med olika toner ligger inte intill varandra utan måste separeras med en obetonad stavelse, se dock 7.
4. Två fallande toner kan aldrig ligga intill varandra.
5. De "korta" diftongerna *ei* och *oi* kan inte ha stigande ton. Övriga diftonger kan i sällsynta fall ha stigande ton om de inte ligger i slutet av ord i vilket fall de räknas som korta.
6. I tvåstaviga eller flerstaviga ord är, om inget annat anges, alltid den första stavelsen fallande och den andra obetonad. Om första stavelsen är stigande är också då den andra obetonad.
7. Om en stigande ton ligger på den andra stavelsen i ett tvåstavigt ord är den första alltid fallande.
8. Om den andra stavelsen i ett ord är stigande måste den första vara obetonad.
9. Två obetonade stavelser kan aldrig följa på varandra i ett ord.

Substantiv

Dalkiska substantiv böjs i fyra kasus: absolutiv, ergativ, genitiv och instrumentalis, samt i två numerus: singular och plural. Man gör inte skillnad på genus (maskulinum, femininum etc.) på dalkiska.

Absolutiv och ergativ

Till skillnad från i de flesta andra språk, skiljer man i dalkiskan inte mellan subjekt och objekt. Till exempel finns inte skillnaden jag-mig. Istället böjer man subjektet i olika former beroende på om verbet har ett objekt eller inte, det vill säga om verbet är transitivt eller intransitivt. Är verbet transitivt måste subjektet böjas i ergativ, om verbet är intransitivt står subjektet i absolutiv. Notera att alla objekt alltid står i absolutiv. Absolutiv kan ses som substantivets grundform eftersom denna form inte har någon ändelse i singular. I plural är ändelsen *-oi*. Den grundläggande ändelsen för ergativ är *-i* eller *-ni*, i plural *-oini*.

Exempel

ergativ - kásapidiö Étini dúni "Etin skapade ljuset"
 ergativ - Álo Cadioni tinnean "Cadiö äter kött"
 absolutiv - Étin ontu dúdean "Etin är allt"
 absolutiv - Cadiö tinnean "Cadiö äter"

Genitiv

Genitiv används för att uttrycka ett ägandeförhållande, en egenskap, en del av något samt det ämne eller material av vilket något består. Normalt föregår ett ord böjt i genitiv sitt huvudord. Genitiv har ändelsen *-is* eller *-s*, i plural *-ois*.

Exempel

ägande - ádoionis alúllo "pojkenes vän"
 ägande - Étinis aloblo "Étins makt"
 egenskap - ar kapos ádoidiö "en tio-årig pojke" (tionde årets pojke)
 del av något - dalcois hékiö "vissa av dalkerna" (dalkernas del)
 material - édoicionis dottiö "järnkedja" (järnets kedja)

Instrumentalis

Instrumentalis används för att uttrycka det medel med vilket något utförs. Om man till exempel slår i en spik med en hammare, ska ordet "hammare" böjas i instrumentalis. Ändelsen för instrumentalis är *-úni*, i plural *-únoi*.

Exempel

Íro óppeani ummean asissúni "Jag krossar en sten med en hammare"

Böjningsmönster

Beroende på vilken bokstav ett substantiv slutar på böjs det efter ett visst mönster, deklination. Dessa framgår av tabellerna nedan:

Oleirnea dop – de tre stora deklinationerna

Första deklinationen, ord på -o

úggo, hus

	singular	plural
absolutiv	úggo	úggoi
ergativ	úggoni	úggoini
genitiv	úggos	úggois
instrumentalis	úggúni	úggúnoi

Andra deklinationen, ord på -in och -ö.

Notera hur absolutiv är likadant i singular och plural samt hur ett i faller bort i ergativ plural. Lägg även märke till att det nasala ö utvecklas till on när det följs av en vokal.

cassin, hjärna

	singular	plural
absolutiv	cassin	cassin
ergativ	cassini	cassoini
genitiv	cassinis	cassinóis
instrumentalis	cassinúni	cassinúnoi

dottiö, kedja

	singular	plural
absolutiv	dottiö	dottiö
ergativ	dottioni	dottoini
genitiv	dottionis	dottinois
instrumentalis	dottionúni	dottionúnoi

Étin

	singular	plural
absolutiv	Étin	Étin
ergativ	Étini	Étinis
genitiv	Étinis	Étinis
instrumentalis	Étinúni	Étinúnoi

Tredje deklinationen, ord på -ei och -i

Notera hur ett ei eller i faller bort när ändelsen börjar på oi, samt hur ett v utvecklas i mötet mellan ei/i och u i instrumentalis.

hassi, pensel

	singular	plural
absolutiv	hassi	hassoi
ergativ	hassini	hassoini
genitiv	hassis	hassois
instrumentalis	hassivúni	hassivúnoi

kappei, son

	singular	plural
absolutiv	kappei	kappoi
ergativ	kappeini	kappoini
genitiv	kappeis	kappois
instrumentalis	kappeivúni	kappeivúnoi

Sók év – de två små deklinationerna

Fjärde deklinationen, ord på -us

Notera att endast instrumentalis har olika böjning för singular och plural, samt att genitiv och absolutiv är lika.

Appendix A

tannus, regel

	singular	plural
absolutiv	tannus	tannus
ergativ	tannusi	tannusi
genitiv	tannus	tannus
instrumentalis	tannusúni	tannusúnoi

Femte deklinationen, ord på -at

Notera hur t ombildas till d eller faller bort helt.

ámat, timme

	singular	plural
absolutiv	ámat á	madoi
ergativ	ámani	ámadíni
genitiv	ámas	ámois
instrumentalis	ámadúni á	madúnoi

Anei - Den syddalkiska deklinationen

I de dialekter som talas på nordkusten är denna deklination ytterst ovanlig. Endast ett fåtal ortsnamn såsom Metera och vissa kvinnonamn böjs efter den.

Metera

	singular	plural
absolutiv	Metera	Metera
ergativ	Meterani	Meteráni
genitiv	Meteras	Meterás
instrumentalis	Meteráni	Meteránoi

Den oregelbundna böjningen av *áma*

	singular	plural
absolutiv	áma	ámoi
ergativ	ámani	ámíni
genitiv	ámas	ámas
instrumentalis	ámúni	ámúnoi

Bestämningsord

På dalkiska räknas både adverb och adjektiv som tillhörande samma ordklass, bestämningsord. Dessa bestämningsord följer alltid direkt efter det ord de bestämmer, men böjs inte efter några kasus, singular eller plural.

Bestämningsorden är alltså i sig själva oböjliga men dock kan de flesta av dem kompareras med partiklarna *i* "mer" och *oi* "mest". Dessa partiklar placeras framför bestämningsordet i fråga.

Exempel

ahei – grov
i ahei – grövre
oi ahei – grövst

hása – handfast
i hása – mer handfast
oi hása – mest handfast

Verb

Dalkiska verb böjs efter tempus: presens (nutid), preteritum (dåtid) och futurum (framtid), efter aspekt: progressiv (pågående) och aoristisk (enstaka händelse). Det finns även böjningsformer för konjunktiv (möjlighet eller vilja) och imperativ (beordrande), båda i presens, preteritum och futurum. Konjunktiv och imperativ uttrycks med prefix (förstavelser).

Det finns två typer av verb. De vars rot slutar på konsonant och de vars rot slutar på *-i*. Konsonantverben och *i*-verben skiljer sig åt endast i presens. I alla andra former faller *i*:et bort.

Presens

Presens är vanligast i progressiv. Den aoristiska formen används vanligen bara i ålderdomligare texter och då främst som ett slags historiskt presens, det vill säga användande av presens om händelser i dåtid. Den grundläggande presensändelsen är *-ean*. Verb på *-i* får ändelsen *-ein*.

Preteritum

Preteritum i progressiv uttrycker vanligen icke avslutade handlingar i förfluten tid medan den aoristiska aspekten anger att handlingen i fråga är avslutad. Den grundläggande preteritumändelsen är *-úni*.

Futurum

Futurum i progressiv används främst om inträdande tillstånd i framtiden. (Något kommer att börja gälla), medan aoristiskt futurum är det allmänna sättet att uttrycka framtida händelser. Den grundläggande futurumändelsen är *-õ*.

Progressiv aspekt

Progressiv har ingen ändelse i sig, utan kan ses som verbets grundform. Progressivt presens har både en finit

och en infinit betydelse. Det vill säga formen används både med och utan subjekt.

Aoristisk aspekt

Aoristisk aspekt kännetecknas av ändelsen *-éc* som direkt fogas till verbet före tempusändelsen. På *i*-verb blir ändelsen *-eic*.

Konjunktiv

Konjunktiv kan ha flera betydelser. Om något kan, ska eller borde hända ska verbet stå i konjunktiv, likaså om verbet är ett uttryck för en vilja hos subjektet. I villkorsatser måste verbet böjas i konjunktiv. Formen bildas genom att man lägger till prefixet *mó-*, eller om verbet börjar med en vokal *m-*.

Imperativ

I all sin enkelhet har imperativ betydelse av beordrande precis som på svenska. Imperativ kan ses som ett uttryck för en starkare vilja än konjunktiv, något måste hända. Prefixet för imperativ är *ine-* eller om verbet börjar på vokal, *in-*.

Övriga former

Ett dalkiskt verb kan också böjas i följande former:

Passivum har ändelsen *-an* som fogas till den verbform som ska stå i passivum. Möts två vokaler gäller de vanliga reglerna för detta, se avsnittet om sammansatta ord. Passivum uttrycker samma sak som på svenska, till exempel skillnaden mellan det aktiva "jag ser" och det passiva "jag ses".

Particip är ett slags adjektivisering av ett verb och bildas med ändelsen *-ea*. Denna ändelse fogas direkt till den verbform som ska adjektiviseras och följer de vanliga reglerna för vokalmöten, se avsnittet samt tabellen om sammansatta ord på nästkommande sida.

Exempel på verbböjning

Indikativ

súvi-, svara

	progressiv	aorist
presens	súvein	súveicean
preteritum	súvúni	súveicúni
futurum	súvõ	súveicõ

Konjunktiv

	progressiv	aorist
presens	mósúvein	mósúveicean
preteritum	mósúvúni	mósúveicúni
futurum	mósúvõ	mósúveicõ

Imperativ

	progressiv	aorist
presens	inesúvein	inesúveicean
preteritum	inesúvúni	inesúveicúni
futurum	inesúvõ	inesúveicõ

Indikativ

deas-, *ge*

	progressiv	aorist
presens	deasean	deasécean
preteritum	deasúni	deasécúni
futurum	deasõ	deasécõ

Konjunktiv

	progressiv	aorist
presens	módeasean	módeasécean
preteritum	módeasúni	módeasécúni
futurum	módeasõ	módeasécõ

Imperativ

	progressiv	aorist
presens	inedeasean	inedeasécean
preteritum	inedeasúni	inedeasécúni
futurum	inedeasõ	inedeasécõ

Ordföljd

På dalkiska är ordföljden viktig. Den normala huvudsatsen har ordföljden objekt-subjekt-verb. Relativa satser (satser inledda med *ivén*) har ordföljden subjekt-verb-(objekt). En frågesats inleds med ett frågeord såsom *udús* "hur?" eller *dah* "var?" och har därefter ordföljden objekt-subjekt-verb precis som huvudsatserna.

Exempel

huvudsats – *deamo bóvean óppea* "jag torkar ett lakan"
 relativsats – *bello alúllo antean, ivén óppea diovean*
 "(min) vän fångar en fågel, som jag äter upp"
 frågesats – *Goi ohiõ ántiõ hántécúni?* "När skrev hon boken?"

Appendix A

Sammansatta ord

Sammansatta ord är ovanliga i standarddalkiska, (den arnoisk dialekten), och ska man sätta samman ord måste man beakta vissa regler. I fogen mellan orden uppstår ofta nya ljud när ljuden i de gamla orden blandas samman. De mest komplicerade reglerna gäller när olika vokaler möts, vilket framgår av tabellen längst ned på sidan.

När konsonanter möts är det lättare. *S+k* blir tillsammans *cc*. I de flesta andra fall sätts ett *e* eller ett *o* ut i skarven mellan orden.

Exempel på dalkisk text

Ljusbönen

*Étin, vïllea áko
bigúnea Odúni
ver udois iraho
uviö dúdean*

*Étin, kás ossá
kékea ságonois
id ontugeipos kásiö
uviö dúdean*

*Étin, vïllea áko
ivén mónoiman
uviö dúdean*

Förklaringar

Étin, vïllea áko - Etin är här i ett slags tilltalsform, av respekt placerat först. (Normalt placeras inte subjektet först i satsen på dalkiska); vïllea är presens particip (ett slags adjektiviserat verb) av verbet vïll- "lysa, skina"; áko betyder här "levnadssätt, inställning" (eg. "riktning"), väg som man går på är súsiö.

bigúnea Odúni - bigúnea är preteritalt particip (också ett adjektiviserat verb) av verbet big- "berätta, förkunna"; Odúni står i instrumentalis, en form som anger det instrument med vilket något utförs eller den agent som utför något. Instrumentalis brukar ofta hamna sist i en sats, men står här mitt för att skapa symmetri i de tre verserna. ver udois iraho - uro betyder förutom "själ" även "sinne"; iraho bör skiljas från det besläktade ordet irahat "hjälp".

uviö dúdean - uviö "du" är subjekt i satsen; dúdean "är", verbet brukar placeras sist.

Étin, kás ossá - kás ossá "gudomligt sann". Ordrotten kás- brukar användas om Etins gudomlighet, till skillnad mot ság- som normalt används om "falsa" gudar.

kékea ságonois - ordagrant "ensam bland gudar", kás ossá kékea ságonois betyder ung. "ensam sann och gudomlig bland gudar"; ságonois står i genitiv, i det här fallet som ett slags partitivt genitiv "bland/av gudar". Ordagrant betyder kékea ságonois "gudars ensam".

id ontugeipos kásiö - ontugeipos av ontu "allt" och ugeipo "kraft"; kásiö "Herre" av kás- "sann Gud, gudomlig".

ivén mónoiman - mónoiman av verbet noim- "gå", som här är böjt i passivt konjunktiv (konjunktiv anger att något skall eller bör hända), ordagrant betyder áko ivén mónoiman "levnadsväg som bör gås". Ordet "jag" kan i det här fallet utelämnas eftersom det är underförstått att det är talaren som åsyftas.

Gyllene boken

Kapitel 1, vers 1-5

Dahógion kenótis kásapidiö Étini hása dúni. Áto apidioni rinnúni id átoni nommúni étinis ugeipúni id áttionúni. Id Étin mí áto vallécúni id átos ontu Éntioni tudécúni. Id hea átea áto Éntioni vammécúni

Regler för vokalmöten i sammansatta ord

	a	e	i	o	u	ei	oi	ea	io
a	a	a	a	o	a	a	oi	ea	io
e	ea	e	ei	o	u	ei	oi	ea	io
i	ea	e	i	io	io	ei	io	ea	io
o	o	oi	oi	o	o	oi	oi	o	io
u	uva	uve	uvi	o	u	uvei	oi	ea	uvio
ei	a	ei	ei	io	io	ei	io	ea	io
oi	oi	oi	oi	io	io	oi	oi	ea	io
ea	ea	ea	ea	ea	io	ei	ei	ea	eavio
io	io	iove	io	io	io	io	iovi	iova	iovo

n	a	n	l	𐌲	ea
𐌲	b	𐌺	m	𐌲	ea
h	c	𐌺	n	𐌲	io
𐌲	d	𐌲	o	𐌲	ll
𐌲	e	𐌺	p	𐌲	rr
𐌲	g	𐌲	r	𐌲	oi
h	h	𐌺	s	𐌲	nt
𐌲	i	𐌲	t	𐌲	õ
h	k	𐌲	u	𐌲	é

módúdean id údeamini id ínottini Éntionis ámalcoi gécúni. Id údeami id ínottin id úttois dúdin Étini málcúni id usea útti dúdean éntiö tudúni. Id rur-rei Étinis ámalcoi dúdécúni id éntioni "módúdö" riodécúni id Altoro gúnam.

Översättning

Ur intet skapade Etin det himmelska ljuset med fast hand. Ljuset fyllde tomheten och tomheten strålade med Etins kraft och härlighet. Och Etin svävade i tomheten och han såg tomhetens oändlighet. Och han önskade att tomheten icke vore tom och Hans tankar blev form och tid. Och Etin betänkte formen och tiden och deras varande och han såg att de var goda. Och Etins tankar voro fullbordade och Han sade: "Låt det bli", och Altor blev till.

Kapitel 5, vers 7-8

Sók gáhoigo téro kékea dúdécean mí liottus pop soi-soi salco, id ugeipo erní gáhoigoni súshivúhean de íroi. Úmek gáhoigos sannea ugeiponi díddean ki pop ínottin íro od ígáppiö hoidö bággúni id élcio salcopabiö décö. Dea piö mussinois téro dúdean. Álei atte id

éminea dúdécean id ísei asoidois rin. Úmek kábo id mussinoini díddean hoidean.

Översättning

Ett liv är blott en liten fors i historiens långa, vindlande flod, och forsén är våldsam och förslösar sin styrka mot stenarna. Men genom sin nötning kan forséns samlade kraft under lång tid förvandla stenen till stoft och dra en ny flodfåra. Sålunda är det med människans liv. Det är kort och intensivt, men tillsammans kunna människorna omforma världen.

Dalkisk-svensk och svensk-

dalkisk ordblista

I följande ordlistor finns alla dalkiska ord medtagna med undantag för egennamn och namn på månader. Att märka är att alla verb står i sin grundform, dvs. helt utan ändelser.

Följande förkortningar används: *best.* = bestämningsord; *interj.* = interjektion; *konj.* = konjunktion; *oregelb.* = oregelbundet; *prep.* = preposition; *pron.* = pronomen; *s.* = substantiv; *v.* = verb.

A – dalkisk-svensk ordlista

Dalkiska-Svenska

A

ab, *räkn* - fyra

ábeigo, *s* - chock, plötslig händelse

aboirno, *s* - massa, innehåll, material

ác-, *v.* - ta, dra

ácalco, *s* - lukt, doft

aceiggo, *s* - produkt, handelsvara

áceiki, *s* - plats, ställe

ácerlei, *interj.* - tack

aciorno, *s* - näsa

aco, *s* - scen

áco, *s* - måltid, middag

acudiö, *s* - gräns

ádamat, *s* - gruva

adarr-, *v.* - sko en häst

adarro, *s* - sko, toffel

ádárrus, *s* - process, händelseförlopp

addé, *best* - naturlig

áddín, *räkn* - sju

áddo, *best* - ung, ungdomlig

áddo, *s* - ungdom

adead-, *v.* - mäta

adeadiö, *s* - fyrkant

adeado, *s* - mått

adearr-, *v.* - attackera

adearro, *s* - attack

adeassi, *s* - nyhet

ádei, *best* - nödvändig, livsviktig

adeippo, *s* - blod

adeis-, *v.* - äga, ha

adeisus, *s* - ägare

adeté, *adj.* mörk metallisk

adeto, *s* - koppar

adiddo, *s* - linne

adiliö, *s* - natt

ádoidiö, *s* - pojke

ageiddi-, *v.* - transportera

ageiddín, *s* - vagn

ageili, *s* - sand, grus

aggo, *s* - katt

agi-, *v.* - växa (om växter)

agiö, *s* - växt

agopp-, *v.* - droppa

agoppo, *s* - droppe

ahalcíö, *s* - ljud, oljud

ahall-, *v.* - få en idé

ahallo, *s* - plan, idé

aheah-, *v.* - räkna

aheaho, *s* - nummer, siffra

ahei, *best* - grov

ahoidei, *best* - vacker

ahoidiö, *s* - form, skönhet

akallo, *s* - början

áko, *s* - riktning

akóllei, *s* - stämpel

akólli-, *v.* - bekräfta

ál, *best* - mycket

álca, *best* - trolig

alea, *best* - trång

álei, *pron* - detta

all-, *v.* - höra

állat, *s* - attraktion

alli-, *v.* - leka, spela

alliö, *s* - lek, spel

allo, *s* - öra

alo, *s* - försök

álo, *s* - kött, mat

aloblo, *s* - makt, kraft

alúillo, *s* - vän

áma, *s.* - mamma, abedissa (oregelb.)

ámálco, *s* - tanke

ámat, *s* - timme

ámégo, *s* - intresse

ámeilo, *s* - krage

amemmin, *s* - juvel, värdeföremål

amérlo, *s* - detalj

amólo, *s* - utveckling

anáriö, *s* - sida, kant

ánárniö, *s* - skjorta, tröja

anei, *s* - söder

anéli-, *v.* - värpa

anéliö, *s* - ägg

anni-, *v.* - få att hända

anniö, *s* - orsak, anledning

ano, *s* - kam

anö, *prep* - ut

anoidei, *s* - bär

anon-, *v.* - kasta ut, köra ut

ant-, *v.* - måla (om hus)

ántei, *best* - öppen

anti, *s* - byte

anti-, *v.* - fånga

ántiö, *pron* - hon

anto, *s* - kalk

ántoi, *best* - hög

apidiö, *s* - ljus, sken, gudomligt ljus

apidiollo, *s.* - kloster

apepp-, *v.* - visa fram

apeppo, *s* - skylt

ápiö, *s* - existens

ápótei, *s* - förbrödring

áppoi, *best* - varm

ar, *räkn* - tio

ar-, *v.* - använda

aráno, *s* - dimma

aras-, *v.* - slå, hamra

araso, *s* - slag

areatto, *s* - tallrik

areirni, *s* - njutning

arélli-, *v.* - växa upp

arélliö, *s* - barn

ari, *s* - vätska

ari-, *v.* - flyta

ariddé, *best* - religiös, hängiven

aríddiö, *s* - stjärna

ariddo, *s* - religion, tro, dyrkan

ariornat, *s* - silke

arl-, *v.* - stöta

árle, *best* - bördig

árlei, *s* - näring

arlo, *s* - knuff, stöt

árlo, *best* - vaken

árnea, *best* - dålig

árniö, *s* - land

aro, *s* - användning

árodin, *s* - humor

ároiho, *s* - utsmyckning, dekoration

aroinn-, *v.* - fly

aroinnus, *s* - rygg

árroi, *best* - falsk

arulcus, *s* - stav, pinne

ás-, *v.* - härda

asamat, *s* - balans

asári-, *v.* - dikta

asáriö, *s* - vers, dikt

asaso, *s* - kontor

áseigg-, *v.* - skölja

ásíbiö, *s* - träd

asioto, *s* - snöre, rep

ásioto, *s* - hår

asissus, *s* - hammare, klubba

aso, *s* - nöt, frö

áso, *s* - klänning

asoido, *s* - känsla

ássá, *best* - lik

assí, *best* - högljudd

assiö, *s* - stål

assu, *best* - säker

ásubo, *s* - källa, ursprung

átaggiö, *s* - behov

atarlei, *s* - fält, åker

átaro, *s* - lista

átea, *best* - vis

áteibliö, *s* - fisk

ateiss-, *v.* - möta
 ateisso, *s* - möte
 ateissólci, *s.* - kyrkoråd
 atiö, *s* - egenskap
 atir-, *v.* - stelna
 atiro, *s* - is
 átodditto, *s.* - minotaur
 atoddo, *s* - ko
 atodi-, *v.* - idissla, prata smörja
 atoippo, *s* - skinn, hud
 atte, *best* - kort
 áttei, *best* - vacker
 átto, *s* - ö, holme
 áv, *räkn* - sex
 ávass-, *v.* - skrämna
 avealei, *s* - expansion
 aveali-, *v.* - utvidga
 aveit-, *v.* - handla, göra
 aveito, *s* - handling

B

baddiö, *s* - skala
 bággi-, *v.* - skada
 bággiö, *s* - skada
 bagus, *s* - syn
 bammus, *s* - plog
 bappi, *s* - stam
 bat, *best* - styv
 beat-, *v.* - samla
 beato, *s* - grupp
 bei, *konj* - eller
 beili-, *v.* - regna
 beiliö, *s* - väder, regn
 bell-, *v.* - flaxa
 bello, *s* - fågel
 béllus, *s.* - sextant
 beri-, *v.* - vinna
 beriö, *s* - vinst
 bigat, *s* - språk
 bio, *best* - nu
 biobo, *s* - framsida
 bo, *best* - nästan
 boilci, *s* - ord
 bonotocaliö, *s.* - bontisål
 bóppat, *s* - fara, risk
 bór-, *v.* - låsa
 bóro, *s* - lås
 bóv, *best* - torr
 bóv-, *v.* - torka
 búbbo, *s* - tak
 búd, *best* - arg

búd-, *v.* - vara ilsken
 bulat, *s* - flagga, fana
 búto, *s* - byxor

C

c-, *v.* - äta middag, dinera
 ca, *best* - även, också, dessutom
 cad, *räkn* - åtta
 cad-, *v.* - växa, växa upp
 cadd-, *v.* - helga, välsigna
 caddei, *best* - helig
 cado, *s* - tillväxt
 cákus, *s* - apelsin
 calc-, *v.* - lukta gott, lukta
 cappi-, *v.* - le
 cappiö, *s* - leende
 cárlo, *s* - golv
 carniö, *s* - karta
 caro, *s* - sida, ytterkant
 cassin, *s* - hjärna
 cédd-, *v.* - uppfinna
 céddo, *s* - idé
 cei, *best* - fortfarande
 ceiki-, *v.* - få plats
 ceiri, *s* - dotter, ung flicka
 ceito, *s* - bas, grund (på hus)
 cés-, *v.* - materialisera, återfödas
 cései, *s* - kropp
 cesso, *s.* - alv
 cétei, *s* - erfarenhet
 céti-, *v.* - lära sig
 cí, *best* - väldigt
 cimmio, *s.* - målmedveten person
 ciog-, *v.* - ha ont
 ciogo, *s* - smärta, plåga, värk
 ciolci, *s* - arbete, verk
 ciolci-, *v.* - arbete
 ciosso, *s* - strid, batalj
 ciossokanei, *s.* - stridssolande
 coidd-, *v.* - förlora
 coiddo, *s* - förlust
 cónt-, *v.* - baka
 cóntat, *s* - ugn
 curno, *s* - ficka, påse

D

d-, *v.* - skapa
 dadi-, *v.* - skjuta prick
 dadin, *s* - punkt
 dah, *best* - var

dahógo, *pron* - inget
 dal, *best* - mjuk
 dal-, *v.* - lösa upp
 dal-, *v.* - enas
 dalcio, *s* - frukt
 dalcoi, *s* - öfolk
 dall-, *v.* - bära
 dallat, *s* - rot, ordrot
 dallo, *s* - väska
 dalus, *s* - överenskommelse, enhet
 danei, *s* - åska, dunder
 dani-, *v.* - åska
 dár, *best* - ljus
 dár-, *v.* - lysa
 darr-, *v.* - få
 dárr-, *v.* - organisera
 dás-, *v.* - brinna
 daso, *s* - vägg, vall, mur
 dásó, *s* - eld, flamma
 dásobelei, *s.* - drake
 de, *prep* - mot
 dea, *best* - så
 deam-, *v.* - bädda
 deamo, *s* - segel, duk, lakan
 dearrea, *best* - dubbel
 dearri, *s* - kopia
 deas-, *v.* - ge
 deaso, *s* - gåva
 deat, *best* - slumpmässig
 deattei, *s* - slump
 dédi-, *v.* - sluta
 dédo, *s.* - pappa, solande
 deibeabl-, *v.* - avgränsa sig
 deissi-, *v.* - inse
 deissiö, *s* - uppfinning, insikt
 délo, *s* - dag
 depp-, *v.* - bli dimmig
 deppo, *s* - rök, dimma
 déto, *s* - uppträdande
 dí, *prep* - på
 díbés-, *v.* - ringla
 dídd-, *v.* - brinna (om vaxljus)
 díddat, *s* - flamma, låga
 digar-, *v.* - hata
 digi-, *v.* - döda, dräpa
 dihass, *v.* - måla
 dihidd-, *v.* - döma
 dimabl-, *v.* - sparka
 dimall-, *v.* - försilvra
 dími, *s* - socker, sötna
 dinutt-, *v.* - skriva
 dio, *best* - bara

D-H – dalkisk-svensk ordlista

diob-, *v.* - surra
diobo, *s* - fluga
diod-, *v.* - låta
diod, *v.* - säkra
diodo, *s* - hamn, säkerhet
diontat, *s* - måne
diov-, *v.* - äta upp
diovat, *s* - förbränning, förtärande
dipiorr-, *v.* - göra ett drag
diradd, *v.* - tycka
diri, *s* - brons
dirorn-, *v.* - peka
disici-, *v.* - spricka
dív, *best* - slutlig
dív-, *v.* - avsluta
divass-, *v.* - bli rädd
doidd-, *v.* - segla
doiddo, *s* - fordon, fartyg
doilli, *s* - expert, mästare
doipiö, *s* - riktning, väderstreck
doipp-, *v.* - snurra
doippo, *s* - hjul
dól, *best* - sjuk, febrig
dól-, *v.* - smitta
dólo, *s* - sjukdom, feber
dop, *räkn* - tre
dotti-, *v.* - hänga samman
dottiö, *s* - kedja
dotiosso, *s* - kapten
dov-, *v.* - minnas
dovat, *s* - minne, intelligens
duciorri, *s* - anka
dúd-, *v.* - vara
dug, *best* - allvarlig
dúk, *best* - frisk
dúk-, *v.* - tillfriskna
dun-, *v.* - ysta
duno, *s* - ost
dúp, *best* - nuvarande
dúppi-, *v.* - förstå en hemlighet
dúppin, *s* - nyckel
dúro, *s* - upptäckt
durr-, *v.* - tvivla
durro, *s* - tvivel
dút-, *v.* - ha

E

éb, *prep* - av
eb-, *v.* - styvna
ebeablo, *s* - gren, kvist
ecago, *s* - kol, svärta

ecáricus, *s.* - exark
écointo, *s* - fot
ed-, *v.* - duka
eddín, *räkn* - fem
éddiö, *s* - harmoni, balans
edei, *best* - våt
edei, *pron* - vi
edo, *s* - bord
edoi, *s* - öster
édoiciö, *s* - järn
égeimmo, *s* - erbjudande
égiö, *s* - diskussion
ékoitto, *s* - blad
élcio, *best* - ny
éleabbat, *s* - tyg
ell-, *v.* - hyvla
ello, *s* - bräda, planka
émei, *best* - plötslig
émin, *s* - impuls
emmin, *s.* - huvudsjal
enti-, *v.* - öppna, hålla öppen
entio, *best* - politisk
éntiö, *pron* - han
ento, *s* - norr
entoi-, *v.* - stiga
eppei, *best* - beroende
er, *best* - varför
ereid-, *v.* - föreslå
ereido, *s* - förslag
erl-, *v.* - väcka
erli-, *v.* - glädjas
erlo, *interj.* - hej
erlö, *prep* - framåt
erlú, *best* - lycklig
ernei, *s* - våld
erní, *best* - våldsam
erno, *best* - vid
éroggi, *s* - skratt
erra, *best* - rätt
errat, *s* - glas
erre, *best* - hög
erro, *s* - topp
érroi, *best* - tyst
eseilliö, *s* - fråga
éseimo, *s* - kärlek
eselus, *s* - vecka
ésin, *s.* - dryck
esoirmiö, *s* - fog
ess-, *v.* - urholka
essé, *best* - ihålig
essea, *prep* - över
éssio, *best* - medveten

éssú, *best* - sen
éteadin, *s* - gift
Étin, *s* - Etin
ettin, *s* - röst
etus, *s* - knä
év, *räkn* - två
éviö, *s.* - sköld

G

gáddei, *s* - hav
gádditóno, *s.* - pirat
gág, *best* - säker
gáni-, *v.* - kräva
gániö, *s* - krav
gannus, *s* - paket
gapp-, *v.* - följa efter
gápp-, *v.* - blänga
gappo, *s* - svans
gáppo, *s* - öga
garo, *s* - hat, missnöje
ge, *prep* - runt
geaciö, *s* - tegelsten
geapp-, *v.* - sammanbinda
geappo, *s* - bro
gerin, *s.* - svärd
gerúno, *s.* - dvärg
giommus, *s* - ökning
gioppin, *s* - kruka
gioppiö, *s* - krukmakare
gioviö, *s* - flykt
gir, *best* - gammal, åldrig, vördnadsfull
goi, *best* - när
góntiö, *s* - båt
goppo, *s* - tråd
goso, *s* - papper
guggat, *s* - lag

H

h-, *v.* - gripa
hab, *pron* - varje
hág, *best* - ja
hakei, *s* - snö
haki-, *v.* - snöa
hallo, *s* - steg
hamin, *s* - sällskap
hánti-, *v.* - skriva
hántiö, *s* - penna, vassrör
hása, *best* - handfast
hassi, *s* - pensel
he, *best* - inte

hég-, *v.* - resa, åka
hégo, *s* - resa, färd
hei, *prep* - från
heiho, *s* - hatt
hék-, *v.* - klyva
hékei, *best* - tudelad, kluven
héki, *s.* - kanton
hekídio, *s.* - kantonförsamling
hékiö, *s* - del, klyvning
Hemakiö, *s.* - Hemaquiel
hep, *best* - fullständig
héppo, *s.* - yxa
híddo, *s* - domare
hího, *s* - kjol
hír, *best* - ren
hir-, *v.* - stecka
hiro, *s* - hetta, värme
ho, *s* - hand
húso, *s* - bröd, kaka

I

ibattin, *s* - vila
íbésat, *s* - orm
íco, *s.* - spjut
icoint-, *v.* - sparka
id, *konj* - och
id, *pron* - ni
íd, *best* - tillsammans
idd-, *v.* - förmörka
iddea, *best* - mörk
iddei, *best* - hemlig
idea, *best* - billig
idédei, *s* - avslutning
ídei, *best* - gift
ideirno, *s* - tvål
ídi-, *v.* - gifta sig
ídiö, *s* - respekt
ido, *s* - lärare
ídúrníö, *s* - läder, skinn
ídu, *s* - skola
ígáppiö, *s* - stoft, pulver
igei, *best* - död
igóvo, *s* - kniv, dolk
ihég, *best* - igen
íki, *s* - spann, hink
ikoi, *best* - grå, blå
ilc-, *v.* - bli galen
ilcé, *best* - smal
ílcoi, *konj* - medan, under tiden
ilcu, *best* - vansinnig, galen
ílea, *best* - viktig

íleabb-, *v.* - väva
íliö, *s* - fängelse
íllö, *s* - säte, tron
íloi, *best* - kall, frusen
ímei, *best* - privat
ín, *best* - här
ínei, *best* - omtyckt
íni-, *v.* - tycka om
ínoi, *best* - besk, bitter
ínottin, *s* - tid, tidpunkt
ípioto, *s* - vikt, tyngd
íppí, *best* - böjd
íppiö, *s.* - pilbåge
írahát, *s* - hjälp
íreago, *s* - bly
írei, *best* - efter, sedan
íreidélo, *best* - imorgon
irnoi, *best* - vit
írnoi, *best* - fattig
íro, *s* - sten
irr-, *v.* - pumpa
irro, *s* - pump
íseaho, *s* - fakta, information
ísei, *best* - stark
iseim-, *v.* - älska
isi-, *v.* - dricka
íso, *s* - styrka
issá, *best* - ledsen, sorgsen
issí, *best* - tidig
ítio, *best* - lös
ító, *s* - sår
íttea, *best* - manlig
ivé, *best* - gyllene
ivén, *konj* - som
ivo, *s* - guld

K

kábo, *s* - värld
kád-, *v.* - skicka
kamei, *s* - bläck
kanat, *s* - själv, själ
kapo, *s* - år
kappei, *s* - son, pojke
kás, *best* - gudomlig
káso, *s* - helgon
kato, *s* - jämförelse
kátt-, *v.* - tro
kátto, *s* - tro
káttoladdi, *s.* - radband
keiddo, *s* - knut, knop
kék, *räkn* - ett

kenóto, *s* - himmel
kérrat, *s* - boll
ki, *prep* - genom
kibbo, *s* - löv, blad, sida (i bok)
kírniö, *s* - pinne
koipiö, *s* - bröst
koso, *s* - regn
kuddi, *s* - födelse
kuddi-, *v.* - födas
kullus, *s* - sommar

L

l-, *v.* - äta
lád, *best* - speciell
láddi, *s* - band, snöre
lado, *s* - haka
ládo, *s* - bild, målning
lagiö, *s* - berättelse, saga
lago, *s* - position
lak-, *v.* - pränta
lako, *s* - bokstav, runa
lállo, *s* - metall
las-, *v.* - fundera
laso, *s* - huvud
lato, *s* - hjärta
leaho, *s* - vinkel
leggo, *s* - fyr
leimmo, *s* - ande
lepp-, *v.* - bekräfta
leppo, *s* - tumme
lev-, *v.* - insjukna
levo, *s* - sjukdom, feber
lim, *best* - svag
limo, *s* - svaghet
línno, *s* - kork
liö, *pron* - någon
liottus, *s* - historia
loddö, *s* - räckvidd
loillei, *s* - hopp, skutt
loilli-, *v.* - hoppa
loim-, *v.* - sjunga
loimo, *s* - sång
lólco, *s* - gång, händelse
lóm-, *v.* - belöna
lómus, *s* - belöning
lósso, *s* - ägodel
loto, *s* - sort, typ
lúbb-, *v.* - regera
lúbbö, *s* - styre
lúmin, *s* - myra
lun, *best* - svart

M-P – dalkisk-svensk ordlista

M

mác, *prep* - mellan
madei, *s* - äpple
malc-, *v.* - blåsa
málc-, *v.* - fantisera
malco, *s* - vind
malcus, *s* - ben
mallat, *s* - silver
mearlo, *s* - valv
mec, *räkn* - nio
meil-, *v.* - förslava
meimo, *s.* - pärlörhänge
meiso, *s* - smet, massa
meit-, *v.* - tävla
meito, *s* - tävling
meiviõ, *s* - betydelse
mí, *prep* - i
midd-, *v.* - surra (om insekt)
middo, *s* - insekt, fluga
migi, *s* - ansikte
mímmo, *s* - blomma
mioddo, *s* - syster
míro, *s* - pengar, mynt
mós, *best* - framtida
mosat, *best* - väster
mórné, *interj.* - hej då
mórnehégécõ, *interj.* - farväl
mud, *best* - möjlig
mussin, *s* - man

N

namiõ, *s* - luft
nap-, *v.* - falla
napo, *s* - fall
nás-, *v.* - dö
násat, *s* - död
natto, *s* - håll, grop
né, *prep* - bland
neibbo, *s* - spår
név, *best* - grym
ní, *best* - långt borta
niddi, *s* - hosta
nilcei, *s* - krig
nilceino, *s.* - ridderskap
nilco, *s* - krigare
nim, *best* - platt
níss-, *v.* - hålla
nódi, *s* - kopp
noiliõ, *s* - avsmak
noim-, *v.* - gå
nómi-, *v.* - stråla

nómin, *s* - stråle, solstråle
nóno, *s* - olja
nutto, *s* - text

O

occo, *s.* - sandal
óciotto, *s* - ociott, bytempel
ócido, *s* - tjänare
od, *prep* - till
ódahiõ, *s* - vin
óddé, *best* - låg
óddi, *best* - plötslig
oddoi, *best* - annorlunda
odei, *best* - bruten
odi-, *v.* - bryta
ódipei, *s* - arm
ógantiõ, *s* - tå
ogeiviõ, *s* - ben
oggiõ, *s* - tenn
ógio, *best* - där
óhe, *best* - central
ohea, *best* - bunden
oheapus, *s* - överraskning
ohiõ, *s* - bok
óho, *s* - mitt
ohud, *best* - någonsin
okea, *best* - enkel
okotiõ, *s* - pulver
ólc-, *v.* - utmärka sig
olcí, *best* - hård
ólcoi, *best* - märklig
oleirniõ, *s* - storlek
olli-, *v.* - protestera
ollin, *s* - protest
ollo, *s.* - hem
ólo, *s.* - by
oloidiõ, *s* - mjölk
ómablo, *s* - spark
onoil-, *v.* - betala
onoilo, *s* - pris
onta, *best* - söt, gullig
ontu, *pron* - allt
ópiorro, *s* - drag, tärningsslag
óppea, *pron* - jag
órle, *best* - tillräckligt
orlea, *best* - snabb, hastig
orné, *best* - bra, gott
ornea, *best* - klar, färdig
orniõ, *s* - morgon
ornú, *best* - god
órnu, *prep* - under

oro, *s* - månad
óroi, *best* - tunn
orr-, *v.* - klippa
órre, *best* - parallell
orri, *best* - ändå, trots
orro, *s* - sax
oseip-, *v.* - reagera
oseipo, *s* - reaktion
óso, *s* - instrument, verktyg
oss-, *v.* - blanda
ossá, *best* - sann
óssa, *best* - rak
ossei, *s* - sanning
ossu, *prep* - upp
ossú, *best* - blandad
otea, *best* - långsam, slö
óto, *s.* - befälhavare
otoillo, *s* - kön
óttea, *best* - djup
óttei, *best* - allmän
otto, *best* - invecklad, komplicerad
ottoi, *best* - materiell, kroppslig
óvac, *best* - lite
oveibei, *s* - tunga

P

pabiõ, *s* - dal
pábl-, *v.* - simma
paci, *s* - ram
pamo, *s* - gardin
páno, *s* - topp
panto, *s* - kant, gräns
parl-, *v.* - sova
parlo, *s* - sömn
peddiõ, *s* - nivå
pedus, *s* - bondgård
pégiõ, *s* - avstånd
pi-, *v.* - finnas till
piõ, *pron* - sådan
põ, *prep* - med
pod-, *v.* - göra
poddo, *s* - cirkel
podi-, *v.* - handla
podiõ, *s* - handel
pop, *best* - lång
posi-, *v.* - kyssa
posiõ, *s* - kyss
póss-, *v.* - ställa
póto, *s* - broder
pú, *best* - före
púc-, *v.* - förflytta

púco, *s* - transport
púdélo, *best* - igår
pudin, *s* - prior

R

rabat, *s* - knapp
raddat, *s* - åsikt
rahiö, *s* - skugga
ráho, *s* - gris
ralciö, *s* - mängd
ráll-, *v* - lära sig
rallo, *s* - vinter
rállo, *s* - utbildning
rallus, *s* - land
rammiö, *s* - kvinna
rarl-, *v* - hålla ett tal
rarlo, *s* - tal
rarniö, *s* - säd
rarno, *s* - fjäder
rasso, *s* - korg
ratt-, *v* - ta en tupplur
ratto, *s* - kudde
ravé, *best* - skyldig
ravo, *s* - skuld
reappo, *s* - hund
reg-, *v* - hänga
rego, *s* - krok
reigo, *s* - mun
reit-, *v* - luras
reito, *s* - trick
reitto, *s* - kaka
relco, *s* - tillstånd
ress-, *v* - arbeta
resso, *s* - muskel
résso, *s* - effekt
riacciö, *s* - riarik
riádo, *s* - familj
ridiö, *s* - trä
rill-, *v* - klampa
rillo, *s* - stövel
rin, *best* - full
rintei, *s* - märke
riö, *pron* - annan
rioco, *s* - moln
riod-, *v* - säga
riovo, *s* - gräs
robo, *s* - soppa
rodi-, *v* - skratta
roihi-, *v* - dekorera
roimiö, *s* - orsak
roppiö, *s* - gård

rorno, *s* - finger
rov, *best* - nej
róv, *best* - fri
róvo, *s* - frihet
rúno, *s* - horn
ruppo, *s* - besvär
rurro, *s* - slut
rusi, *s* - nagel

S

sa, *best* - fast, hård, kompakt
sác-, *v* - likna
saddo, *s* - beslut
saho, *s* - betalning
sák-, *v* - hoppas
sáko, *s* - hopp
sal-, *v* - uppfostra
salco, *s* - flod
saló, *s* - moder
sanni-, *v* - förena
sannin, *s* - enhet
sári-, *v* - tvätta
sáriö, *s* - tvätt
saso, *s* - mage
sát-, *v* - komma
sátiö, *s* - flicka
seac-, *v* - flyta
seacus, *s* - vatten
seatat, *s* - hals
séb-, *v* - uppföra
sébo, *s* - byggnad
seibbo, *s* - strumpa
seiggiö, *s* - våg
seihi, *s* - fader
sét, *best* - smutsig
sét-, *v* - smutsa ner
sibi-, *v* - vara ståndaktig
síbo, *s* - djur
sicei, *s* - spricka
sid, *best* - samma
sioko, *s* - gata, väg
siot-, *v* - frisera
síppo, *s* - fred
síppokibbo, *s* - fredsavtal
sírr-, *v* - avdela
sírro, *s* - bit, del
soiddei, *s* - ånger
soiddi-, *v* - ångra
soisi, *s* - veck
sók, *best* - liten
sókitto, *s* - halvlängdsman

sónti-, *v* - snärta
sóntiö, *s* - piska
sóttat, *s* - sträcka, avstånd
sub-, *v* - utgå ifrån
súbbo, *s* - band, fläta
súgi-, *v* - tugga
súgin, *s* - tand
súlli-, *v* - så
súlliö, *s* - frö
sumiö, *s* - rum
súsiö, *s* - väg, rättesnöre
súvi-, *v* - svara
súviö, *s* - svar

T

táb-, *v* - smaka
tabbi-, *v* - skämmas
tabbiö, *s* - skam
tábi, *s* - smak
táco, *s* - grad
táddi-, *v* - bada
táddiö, *s* - bad
tado, *s* - sol
tadocímmio, *s* - solmunk
tadodalciö, *s* - apelsin
tadohekiö, *s* - församling
tadokanei, *s* - solande
tadornei, *s* - soljungfru
tadóso, *s* - tados, katedral
taggi-, *v* - behöva
táho, *s* - rörelse
tak-, *v* - gräva
tako, *s* - spade
tállin, *s* - grepp
tallotádoso, *s* - stortados, stor katedral
tanus, *s* - regel, regelverk
tarr-, *v* - karda
tarrat-, *v* - ylle
tarro, *s* - ull
táttus, *s* - ordning
teaddi, *s* - rör
tebliö, *s* - dörr, lucka
tébokanei, *s* - skyddssolande
teiblióno, *s* - fiskare
teirro, *s* - berg
télló, *s* - linje, streck
téri-, *v* - märka
tériö, *s* - märke, symbol
tetiö, *s* - kort
tíg, *best* - mjuk
tillo, *s* - rock

T-V – dalkisk-svensk ordlista

tinniö, *s* - mat, bröd
tino, *s* - häst
tiodd-, *v.* - kontrollera
tiodd, *s* - kontroll
tiotto, *s* - säng
típpo, *s* - får
titiö, *s* - salt
títt-, *v.* - veta
títtuccanei, *s.* - kunskapssolande
títtus, *s* - kunskap
tógi-, *v.* - fästa
tógiö, *s* - nål
toihus, *s* - skatt, rikedom
toiko, *s* - fönster, glugg
toiro, *s* - läpp
tónin, *s* - brott
tov-, *v.* - dela upp
tovo, *s* - fördelning
tud-, *v.* - se
tudei, *s* - vision
tún, *best* - levande
tún-, *v.* - leva
tuno, *s* - flaska
tuppo, *s* - rätta

U

ubadus, *s* - duk
úbbo, *s* - marknad
úboip-, *v.* - fela
úboipo, *s* - fel
úceaho, *s* - musik
ud, *prep* - till
udd-, *v.* - vårda
úddei, *best* - vanlig
uddo, *s* - vård
úddus, *s* - sked
údeami, *s* - form, utseende
udeido, *s* - försäkring
udo, *s* - sinne
údokei, *s* - vax
udús, *best* - hur
ugei, *best* - kvinnlig
ugeipo, *s* - kraft
úggo, *s* - hus
úgoddiö, *s* - svamp
úgómus, *s* - argument
uhi, *s* - händelse
úhio, *best* - rund
úkointi, *s* - straff
úkointi-, *v.* - straffa
úlco, *best* - jämlik

úlepo, *s.* - tempeltjänare
ulirlo, *s* - avlopp
úlo, *s* - handske
úmek, *konj* - men
umm-, *v.* - krossa
umob, *best* - då
umoi, *best* - smaklig
umúb, *best* - än
únio, *konj* - om
unti, *best* - stängd
unti-, *v.* - framvisa
untiö, *s* - exempel
upeilli-, *v.* - ringa
upeilliö, *s* - klocka
úppo, *s* - ring
ur-, *v.* - skriva
úralo, *s* - get
úrioblo, *s* - bi
úrlei, *best* - felaktig, idiotisk
urlo, *s* - lära
urn-, *v.* - tröttna
urnea, *best* - trött
uro, *s* - skrift
urro, *s* - konst, hantverk
úrrú, *best* - snäll
us, *prep* - vid
usea, *best* - god
usiollo, *s* - stad
ussí, *best* - normal
ussiö, *s* - relation
utei, *s* - person, intelligent varelse
utoino, *s* - armé
úttí, *pron* - de
úttí, *best* - skarp, vass
uviö, *pron* - du

V

vá, *konj* - eftersom
vabli-, *v.* - skrika
vabliö, *s* - skrik
vál, *best* - tjock, fet
vam-, *v.* - vilja
vámiö, *s* - nät
vamo, *s* - vilja
vanniö, *s* - ström
vánni, *s.* - fårullsväst
váno, *s* - låda
varni-, *v.* - inrymma
varniö, *s* - utrymme
várno, *s* - material
varo, *s* - anledning, orsak

vás-, *v.* - lägga undan
váso, *s* - hylla
vasso, *s* - rädsla
vat-, *v.* - förstöra
vato, *s* - förstörelse
vátt-, *v.* - flaxa
vátto, *s* - vinge
váviö, *s* - namn
vea, *best* - nära
vearlin, *s* - kurva, sväng
veirásokanei, *s.* - färdsolande
veiro, *s* - sluttning
ven, *best* - klibbig
veno, *s* - klister
ver, *best* - för
villea, *best* - ljus
víll, *s* - ljus
vion-, *v.* - verka
viosso, *s* - bricka
vísso, *s.* - pil
votto, *s* - sak, föremål
vú, *prep* - ner
vúmo, *s* - skepp, båt

Svenska-Dalkiska

A

abedissa (oreg.), s. - áma
abott, s. - dédo
allmän, best. - óttei
allt, pron. - ontu
allvarlig, best. - dug
alv, s. - cesso
ande, s. - leimmo
anka, s. - duciorri
anledning, s. - anniö, varo
annan, pron. - riö
annorlunda, best. - oddoi
ansikte, s. - migi
använda, v. - ar-
användning, s. - aro
apelsin, s. - cákus, tadodalcio
arbete, v. - ciolci-, ress-
arbete, s. - ciolci
arg, best. - búd
argument, s. - úgómus
arm, s. - ódipei
armé, s. - utoino
attack, s. - adearro
attacker, v. - adearr
attraktion, s. - állat
av, prep. - éb
avdela, v. - sírr
avgrensa sig, v. - deibeabl-
avlopp, s. - ulirlo
avsluta, v. - dív-
avslutning, s. - idédei
avsmak, s. - noiliö
avstånd, s. - pégiö, sóttat

B

bad, s. - táddiö
bada, v. - táddi-
baka, v. - cónt-
balans, s. - asamat, éddiö
band, s. - láddi, súbbo
bara, best. - dio
barn, s. - arélliö
bas, s. - ceito
batalj, s. - ciosso
befälhavare, s. - óto
behov, s. - átaggiö
behöva, v. - taggi-
bekräfta, v. - akólli-, lepp-
belöna, v. - lóm-

belöning, s. - lómus
ben, s. - malcus, ogeiviö
berg, s. - teirro
beroende, best. - eppei
berättelse, s. - lagiö
besk, best. - ínoi
beslut, s. - saddo
besvär, s. - rупpo
betala, v. - onoil-
betalning, s. - saho
betydelse, s. - meiviö
bi, s. - úrioblo
bild, s. - ládo
billig, best. - ídea
bit, s. - sírro
bitter, best. - ínoi
blad, s. - ékoitto, kibbo
bland, prep. - né
blanda, v. - oss-
blandad, best. - ossú
bli dimmigt, v. - depp-
bli galen, v. - ilc-
bli rädd, v. - divass-
blod, s. - adeippo
blomma, s. - mímmo
bly, s. - íreago
blå, best. - ikoi
blåsa, v. - malc-
bläck, s. - kamei
blänga, v. - gápp-
bok, s. - ohiö
bokstav, s. - lako
boll, s. - kérrat
bondgård, s. - pedus
bontisál, s. - bonotocaliö
bord, s. - edo
bra, best. - orné
bricka, s. - viosso
brinna, v. - dás-
brinna (om vaxljus), v. - dídd-
bro, s. - geappo
broder, s. - póto
brons, s. - diri
brott, s. - tónin
bruten, best. - odei
bryta, v. - odi-
bräda, s. - ello
bröd, s. - húso, tinniö
bröst, s. - koipiö
bunden, best. - ohea
by, s. - ólo
byggnad, s. - sébo

svensk-dalkisk ordlista – A -D

byte, s. - anti
bytempel, s. - óciotto
byxor, s. - búto
båt, s. - góntiö, vúmo
bädda, v. - deam-
bär, s. - anoidei
bära, v. - dall-
böjd, best. - íppi
bördig, best. - árle
början, s. - akallo

C

central, best. - óhe
chock, s. - ábeigo
cirkel, s. - poddo

D

dag, s. - délo
dal, s. - pabiö
de, pron. - útti
dekoration, s. - ároiho
dekorera, v. - roih-
del, s. - hékiö, sírro
dela upp, v. - tov-
dessutom, best. - ca
detalj, s. - amérlo
detta, pron. - álei
dikt, s. - asáriö
dikta, v. - asári-
dimma, s. - aráno, deppo
dínara, v. - c-
diskussion, s. - égiö
djup, best. - óttea
djur, s. - síbo
doft, s. - ácalco
dolk, s. - igóvo
domare, s. - híddo
dotter, s. - ceiri
dra, v. - ác-
drag, s. - ópiorro
drake, s. - dásobeiei
dricka, v. - isi-
droppa, v. - agopp-
droppe, s. - agoppo
dryck, s. , ésin
dräpa, v. - digi-
du, pron. - uviö
dubbel, best. - dearraea
duk, s. - deamo, ubadus
duka, v. - ed-

D-G – svensk-dalkisk ordlista

dunder, *s.* - danei
dvärg, *s.* - gerúno
dyrkan, *s.* - ariddo
då, *best.* - umob
dålig, *best.* - árnea
där, *best.* - ógio
dö, *v.* - nás-
död, *best.* - igei
död, *s.* - násat
döda, *v.* - digi-
döma, *v.* - dihidd-
dörr, *s.* - tebliö

E

effekt, *s.* - résson
efter, *best.* -
eftersom, *konj.* - vá
egenskap, *s.* - atiö
eld, *s.* - dáso
eller, *konj.* - bei
enas, *v.* - dal-
enhet, *s.* - dalus, sannin
enkel, *best.* - okea
erbjudande, *s.* - égeimmo
erfarenhet, *s.* - cétei
Etin, *s.* - Étin
ett, *räkn.* - kék
exark, *s.* - ecáricus
exempel, *s.* - untiö
existens, *s.* - ápiö
expansion, *s.* - avealei
expert, *s.* - doilli

F

fader, *s.* - seihi
fakta, *s.* - íseaho
fall, *s.* - napo
falla, *v.* - nap-
falsk, *best.* - árroi
familj, *s.* - ríddo
fana, *s.* - bulat
fantisera, *v.* - málc-
fara, *s.* - bóppat
fartyg, *s.* - doiddo
farväl, *interj.* - mórnehégécö
fast, *best.* - sa
fattig, *best.* - írnoi
feber, *s.* - dólo, levo
febrig, *best.* - dól
fel, *s.* - úboipo

fela, *v.* - úboip-
felaktig, *best.* - úrlei
fem, *räkn.* - eddín
fet, *best.* - vál
ficka, *s.* - curno
finger, *s.* - rorno
finnas till, *v.* - pi-
fisk, *s.* - áteibliö
fiskare, *s.* - teiblióno
fjäder, *s.* - rarno
flagga, *s.* - bulat
flamma, *s.* - dáso, díddat
flaska, *s.* - tuno
flaxa, *v.* - bell-, vátt-
flicka, *s.* - sátiö
flod, *s.* - salco
fluga, *s.* - diobo, middo
fly, *v.* - aroinn-
flykt, *s.* - giovio
flyta, *v.* - ari-, seac-
fläta, *s.* - súbbo
fog, *s.* - esoirmiö
fordon, *s.* - doiddo
form, *s.* - ahoidiö, údeami
fortfarande, *best.* - cei
fot, *s.* - écointo
framsida, *s.* - biobo
framtida, *best.* - mós
framvisa, *v.* - unti-
framåt, *prep.* - erlö
fred, *s.* - síppo
fredsavtal, *s.* - síppokibbo
fri, *best.* - röv
frihet, *s.* - róvo
frisera, *v.* - siot-
frisk, *best.* - dúk
frukt, *s.* - dalcio
frusen, *best.* - íloi
fråga, *s.* - eseilliö
från, *prep.* - hei
frö, *s.* - aso, súlliö
full, *best.* - rin
fullständig, *best.* - hep
fundera, *v.* - las-
fyr, *s.* - leggo
fyra, *räkn.* - ab
fyrkant, *s.* - adeadiö
få, *v.* - darr-
få att hända, *v.* - anni
få en idé, *v.* - ahall-
få plats, *v.* - ceiki-
fågel, *s.* - bello

fånga, *v.* - anti-
får, *s.* - típpo
fårullsväst, *s.* - vánni
fält, *s.* - atarlei
fängelse, *s.* - íliö
färd, *s.* - hégo
färdig, *best.* - ornea
färdsolande, *s.* - veirásokanei
fästa, *v.* - tógi-
födas, *v.* - kuddi-
födelse, *s.* - kuddi
följa efter, *v.* - gapp-
fönster, *s.* - toiko
för, *best.* - ver
förbränning, *s.* - diovat
förbrödring, *s.* - ápótei
fördelning, *s.* - tovo
före, *best.* - pí
föremål, *s.* - votto
förena, *v.* - sannin-
föreslå, *v.* - ereid-
förflytta, *v.* - píuc-
förlora, *v.* - coidd-
förlust, *s.* - coiddo
förmörka, *v.* - idd-
församling, *s.* - tadohekiö
försilvra, *v.* - dimall-
förslag, *s.* - ereido
förslava, *v.* - meil-
förstå en hemlighet, *v.* - dúppi-
förstöra, *v.* - vat-
förstörelse, *s.* - vato
försäkring, *s.* - udeido
försök, *s.* - alo
förtärande, *s.* - diovat

G

galen, *best.* - ílco
gammal, *best.* - gir
gardin, *s.* - pamo
gata, *s.* - sioko
ge, *v.* - deas-
genom, *prep.* - ki
get, *s.* - úralo
gift, *s.* - éteadin
gift, *best.* - ídei
gifta sig, *v.* - ídi-
glas, *s.* - errat
glugg, *s.* - toiko
glädjas, *v.* - erli-
god, *best.* - ornú, usea

golv, s. - cárlo
 gott, *best.* - orné
 grad, s. - táco
 gren, s. - ebeablo
 grepp, s. - tállin
 gripa, v. - h-
 gris, s. - ráho
 grop, s. - natto
 grov, *best.* - ahei
 grund (på hus), s. - ceito
 grupp, s. - beato
 grus, s. - ageili
 gruva, s. - ádamat
 grym, *best.* - név
 grå, *best.* - ikoi
 gräns, s. - acudiö, panto
 gräs, s. - riovo
 gräva, v. - tak-
 gudomlig, *best.* - kás
 gudomligt ljus, s. - apidiö
 guld, s. - ivo
 gullig, *best.* - onta
 gyllene, *best.* - ivé
 gå, v. - noim-
 gång, s. - lólco
 gård, s. - roppiö
 gåva, s. - deaso
 göra, v. - aveit-, pod-
 göra ett drag, v. - dipiorr-

H

ha, v. - adeis-, dút-
 ha ont, v. - ciog-
 haka, s. - lado
 hals, s. - seatat
 halvlängdsman, s. - sókitto
 hammare, s. - asissus
 hamn, s. - diodo
 hamra, v. - aras-
 han, *pron.* - éntiö
 hand, s. - ho
 handel, s. - podiö
 handelsvara, s. - aceiggo
 handfast, *best.* - hása
 handla, v. - aveit-, podi-
 handling, s. - aveito
 handske, s. - úlo
 hantverk, s. - urro
 harmoni, s. - éddiö
 hastig, *best.* - orlea
 hat, s. - garo

hata, v. - digar-
 hatt, s. - heiho
 hav, s. - gáddei
 hej, *interj.* - erlo
 hej då, *interj.* - mórné
 helga, v. - cadd-
 helgon, s. - kásó
 helig, *best.* - caddei
 hem, s. - ollo
 Hemaquiel, s. - Hemakiö
 hemlig, *best.* - iddei
 hetta, s. - hiro
 himmel, s. - kenóto
 hink, s. - íki
 historia, s. - liottus
 hjul, s. - doippo
 hjälp, s. - irahat
 hjärna, s. - cassin
 hjärta, s. - lato
 holme, s. - átto
 hon, *pron.* - ántiö
 hopp (skutt), s. - loillei
 hopp (förtröstan), s. - sáko
 hoppa, v. - loilli-
 hoppas, v. - sák-
 horn, s. - rúno
 hosta, s. - niddi
 hud, s. - atoippo
 humor, s. - árodin
 hund, s. - reappo
 hur, *best.* - udús
 hus, s. - úggo
 huvud, s. - laso
 huvudsjal, s. - emmin
 hylla, s. - váso
 hyvla, v. - ell-
 håll, s. - natto
 hålla, v. - niss-
 hålla ett tal, v. - rarl-
 hålla öppen, v. - enti-
 hår, s. - ásioto
 hård, *best.* - olcí, sa
 händelse, s. - lólco, uhi
 händelseförlopp, s. - ádárrus
 hänga, v. - reg-
 hänga samman, v. - dotti-
 hängiven, *best.* - ariddé
 här, *best.* - ín
 hårda, v. - ás-
 häst, s. - tino
 hög, *best.* - ántoi, erre
 högljudd, *best.* - assí

höra, v. - all-

I

i, *prep.* - mí
 idé, s. - ahallo, céddo
 idiotisk, *best.* - úrlei
 idissla, v. - atodi-
 igen, *best.* - íhég
 igår, *best.* - púdélo
 ihålig, *best.* - essé
 imorgon, *best.* - íreidélo
 impuls, s. - émin
 information, s. - íseaho
 inget, *pron.* - dahógo
 innehåll, s. - aboirno
 inrymma, v. - varni-
 inse, v. - deissi-
 insekt, s. - middo
 insikt, s. - deissiö
 insjukna, v. - lev-
 instrument, s. - óso
 inte, *best.* - hea
 intelligens, s. - dovat
 intelligent varelse, s. - utei
 intresse, s. - ámégo
 invecklad, *best.* - otto
 is, s. - atiro

J

ja, *best.* - hág
 jag, *pron.* - óppea
 juvel, s. - amemmin
 jämförelse, s. - kato
 jämlik, *best.* - úlco
 järn, s. - édoiciö

K

kaka, s. - húso, reitto
 kalk, s. - anto
 kall, *best.* - íloi
 kam, s. - ano
 kant, s. - anáriö, panto
 kanton, s. - héki
 kantonförsamling, s. - hekídiö
 kaptén, s. - dotiosso
 karda, v. - tarr-
 karta, s. - carniö
 kasta ut, v. - anon-
 katedral, s. - tadóso

K-M – svensk-dalkisk ordlista

katt, *s.* - aggo
kedja, *s.* - dottio
kjol, *s.* - hiho
klampa, *v.* - rill-
klar, *best.* - ornea
klibbig, *best.* - ven
klippa, *v.* - orr-
klister, *s.* - veno
klocka, *s.* - upeillio
kloster, *s.* - apidiollo
klubba, *s.* - asissus
kluven, *best.* - hekei
klyva, *v.* - hek-
klyvning, *s.* - hekiio
klänning, *s.* - aso
knapp, *s.* - rabat
kniv, *s.* - igovo
knop, *s.* - keiddo
knuff, *s.* - arlo
knut, *s.* - keiddo
knä, *s.* - etus
ko, *s.* - atoddo
kol, *s.* - ecago
komma, *v.* - sat-
kompakt, *best.* - sa
komplicerad, *best.* - otto
konst, *s.* - urro
kontor, *s.* - asaso
kontroll, *s.* - tioddo
kontrollera, *v.* - tiodd-
kopia, *s.* - dearri
kopp, *s.* - nodi
koppar, *s.* - adeto
korg, *s.* - rasso
kork, *s.* - linno
kort, *best.* - atte
kort, *s.* - tetio
kraft, *s.* - aloblo, ugeipo
krage, *s.* - ameilo
krav, *s.* - ganiio
krig, *s.* - nilcei
krigare, *s.* - nilco
krok, *s.* - rego
kropp, *s.* - cesei
kroppslig, *best.* - ottoi
krossa, *v.* - umm-
kruka, *s.* - gioppin
krukmakare, *s.* - gioppiio
kräva, *v.* - gani-
kudde, *s.* - ratto
kunskap, *s.* - tittus

kunskapssolande, *s.* - tituccanei
kurva, *s.* - vearlin
kvinna, *s.* - rammiio
kvinnlig, *best.* - ugei
kvist, *s.* - ebeablo
kyrkoråd, *s.* - ateissolci
kyss, *s.* - posio
kyssa, *v.* - posi-
källa, *s.* - asubo
känsla, *s.* - asoido
kärlek, *s.* - eseimo
kön, *s.* - otoillo
köra ut, *v.* - anon-
kött, *s.* - alo

L

lag, *s.* - guggat
lakan, *s.* - deamo
land, *s.* - arnio, rallus
le, *v.* - cappi-
ledsen, *best.* - issa
leende, *s.* - cappio
lek, *s.* - alliio
leka, *v.* - alli-
leva, *v.* - tun-
levande, *best.* - tun
lik, *best.* - assa
likna, *v.* - sac-
linje, *s.* - tello
linne, *s.* - adiddo
lista, *s.* - ataro
lite, *best.* - ovac
liten, *best.* - sok
livsviktig, *best.* - adei
ljud, *s.* - ahaliio
ljus, *best.* - dar, villea
ljus, *s.* - villo, apidiio
lucka, *s.* - tebliio
luft, *s.* - namiio
lukt, *s.* - acalco
lukta, *v.* - calc-
lukta gott, *v.* - calc-
luras, *v.* - reit-
lycklig, *best.* - erlu
lysa, *v.* - dar-
låda, *s.* - vano
låg, *best.* - oddo
låga, *s.* - diddat
lång, *best.* - pop
långsam, *best.* - otea

långt borta, *best.* - ni
lås, *s.* - boro
läsa, *v.* - bor-
läta, *v.* - diod-
läder, *s.* - idurnio
lägga undan, *v.* - vas-
läpp, *s.* - toiro
lära, *s.* - urlo
lära sig, *v.* - ceti-, rall-
lärare, *s.* - ido
lös, *best.* - itio
lösa upp, *v.* - dal-
löv, *s.* - kibbo

M

mage, *s.* - saso
makt, *s.* - aloblo
mamma (oreg.), *s.* - ama
man, *s.* - mussin
manlig, *best.* - ittea
marknad, *s.* - ubbo
massa, *s.* - aboirno
massa, *s.* - meiso
mat, *s.* - alo, tinniio
material, *s.* - aboirno, varno
materialisera, *v.* - ces-
materiell, *best.* - ottoi
med, *prep.* - po
medan, *konj.* - ilcoi
medveten, *best.* - essio
mellan, *prep.* - mac
men, *konj.* - umek
metall, *s.* - lallo
middag, *s.* - acio
minnas, *v.* - dov-
minne, *s.* - dovat
minotaur, *s.* - atodditto
missnöje, *s.* - garo
mitt, *s.* - oho
mjuk, *best.* - dal, tig
mjolk, *s.* - oloidiio
moder, *s.* - salo
moln, *s.* - rioco
morgon, *s.* - orniio
mot, *prep.* - de
mun, *s.* - reigo
mur, *s.* - daso
musik, *s.* - uceaho
muskel, *s.* - resso
mycket, *best.* - al

mynt, s. - míro
 myra, s. - lúmin
 måla, v-, dihass-
 måla (om hus), v. - ant-
 målmedveten person, s. - címmio
 målning, s. - ládo
 måltid, s. - áco
 månad, s. - oro
 måne, s. - diontat
 mått, s. - adeado
 mängd, s. - ralcio
 märka, v. - téri-
 märke, s. - rintei, tério
 märklig, best. - olcoi
 mästare, s. - doilli
 mäta, v. - adead-
 möjlig, best. - mud
 mörk, best. - iddea
 mörk metallisk, best. - adeté
 möta, v. - ateiss-
 möte, s. - ateisso

N

nagel, s. - rusi
 namn, s. - váviö
 natt, s. - adliö
 naturlig, best. - addé
 nej, best. - rov
 ner, prep. - vú
 ni, pron. - id
 nio, räkn. - mec
 nivå, s. - peddiö
 njutning, s. - areirni
 normal, best. - ussí
 norr, s. - ento
 nu, best. - bio
 nummer, s. - aheaho
 nuvarande, best. - dúp
 ny, best. - élcio
 nyckel, s. - dúppin
 nyhet, s. - adeassi
 någon, pron. - liö
 någonsin, best. - ohud
 nål, s. - tógiö
 när, best. - goi
 nära, best. - vea
 näring, s. - árlei
 näsa, s. - aciorno
 nästan, best. - bo
 nät, s. - vámiö

nödvändig, best. - ádei
 nöt, s. - aso

O

och, konj. - id
 ociott, s. - óciotto
 också, best. - ca
 olja, s. - nóno
 oljud, s. - ahalciö
 om, konj. - únio
 omtyckt, best. - ínei
 ord, s. - boilci
 ordning, s. - táttus
 ordrot, s. - dallat
 organiserera, v. - dár-
 orm, s. - íbésat
 orsak, s. - anniö, roimiö, varo
 ost, s. - duno

P

paket, s. - gannus
 pappa, s. - dédo
 papper, s. - goso
 parallell, best. - örre
 peka, v. - dirorn-
 pengar, s. - míro
 penna, s. - hántiö
 pensel, s. - hassi
 person, s. - utei
 pil, s. - visso
 pilbåge, s. - íppiö
 pinne, s. - arulus, kírnio
 pirat, s. - gádditono
 piska, s. - sóntiö
 plan, s. - ahallo
 planka, s. - ello
 plats, s. - áceiki
 platt, best. - nim
 plog, s. - bammus
 plåga, s. - ciogo
 plötslig, best. - émei, óddi
 plötslig händelse, s. - ábeigo
 pojke, s. - ádoidiö, kappei
 politisk, best. - entio
 position, s. - lago
 prata smörja, v. - atodi-
 prior, s. - pudin
 pris, s. - onoiö
 privat, best. - ímei

process, s. - ádárrus
 produkt, s. - aceiggo
 protest, s. - ollin
 protestera, v. - olli-
 pränta, v. - lak-
 pulver, s. - ígáppiö, okotiö
 pump, s. - irro
 pumpa, v. - irr-
 punkt, s. - dadin
 på, prep. - dí
 påse, s. - curno
 pärlörhänge, s. - meimo

R

radband, s. - káttoladdi
 rak, best. - óssa
 ram, s. - paci
 reagera, v. - oseip-
 reaktion, s. - oseipo
 regel, s. - tanus
 regelverk, s. - tanus
 regera, v. - lúbb-
 regn, s. - beiliö, koso
 regna, v. - beili-
 relation, s. - ussiö
 religion, s. - ariddo
 religiös, best. - ariddé
 ren, best. - hír
 rep, s. - asioto
 resa, v. - hég-
 resa, s. - hégo
 respekt, s. - ídiö
 riark, s. - riacciö
 ridderskap, s. - nilceino
 rikedom, s. - toihus
 riktning, s. - áko, doipio
 ring, s. - úppo
 ringa, v. - upeilli-
 ringla, v. - díbés-
 risk, s. - bóppat
 rock, s. - tillo
 rot, s. - dallat
 rum, s. - sumiö
 runa, s. - lako
 rund, best. - úhio
 runt, prep. - ge
 rygg, s. - aroinnus
 rätta, s. - tuppo
 räckvidd, s. - loddo
 rädsla, s. - vasso

R-S – svensk-dalkisk ordlista

räkna, *v.* - aheah-
 rätt, *best.* - erra
 rättesnöre, *s.* - súsiö
 rök, *s.* - deppo
 rör, *s.* - teaddi
 rörelse, *s.* - táho
 röst, *s.* - ettin

S

saga, *s.* - lagiö
 sak, *s.* - votto
 salt, *s.* - titiö
 samla, *v.* - beat-
 samma, *best.* - sid
 sammanbinda, *v.* - geapp-
 sand, *s.* - ageili
 sandal, *s.* - occo
 sann, *best.* - ossá
 sanning, *s.* - ossei
 sax, *s.* - orro
 scen, *s.* - acco
 se, *v.* - tud-
 sedan, *best.* - írei
 segel, *s.* - deamo
 segla, *v.* - doidd-
 sen, *best.* - éssú
 sex, *räkn.* - áv
 sextant, *s.* - béllus
 sida, *s.* - anáriö, caro
 sida (i bok), *s.* - kibbo
 siffra, *s.* - aheaho
 silke, *s.* - ariornat
 silver, *s.* - mallat
 simma, *v.* - pábl-
 sinne, *s.* - udo
 sju, *räkn.* - áddín
 sjuk, *best.* - dól
 sjukdom, *s.* - dólo, levo
 junga, *v.* - loim-
 själ, *s.* - kanat
 själv, *s.* - kanat
 skada, *v.* - bággi-, bággiö
 skala, *s.* - baddiö
 skam, *s.* - tabbiö
 skapa, *v.* - d-
 skarp, *best.* - útti
 skatt, *s.* - toihus
 sked, *s.* - úddus
 sken, *s.* - apidiö
 skepp, *s.* - vúmo
 skicka, *v.* - kád-

skinn, *s.* - atoippo, idúrniö
 skjorta, *s.* - ánárniö
 skjuta prick, *v.* - dadi-
 sko, *s.* - adarro
 sko en häst, *v.* - adarr-
 skola, *s.* - ídus
 skratt, *s.* - éroggi
 skratta, *v.* - rodi-
 skrift, *s.* - uro
 skrik, *s.* - vabliö
 skrika, *v.* - vabli-
 skriva, *v.* - dinutt-, hánti-, ur-
 skrämna, *v.* - ávass-
 skugga, *s.* - rahiö
 skuld, *s.* - ravo
 skutt, *s.* - loillei
 skyddssolande, *s.* - tébokanei
 skyldig, *best.* - ravé
 skylt, *s.* - aeppeo
 skämmas, *v.* - tabbi-
 sköld, *s.* - éviö
 skölja, *v.* - áseigg-
 skönhet, *s.* - ahoidiö
 slag, *s.* - araso
 slump, *s.* - deattei
 slumpmässig, *best.* - deat
 slut, *s.* - rurro
 sluta, *v.* - dédi-
 slutlig, *best.* - dív
 sluttning, *s.* - veiro
 slå, *v.* - aras-
 slö, *best.* - otea
 smak, *s.* - tábi
 smaka, *v.* - táb
 smaklig, *best.* - umoi
 smal, *best.* - ilcé
 smet, *s.* - meiso
 smitta, *v.* - dól-
 smutsa ner, *v.* - sét-
 smutsig, *best.* - sét
 smärta, *s.* - ciogo
 snabb, *best.* - orlea
 snurra, *v.* - doipp-
 snäll, *best.* - úrrú
 snärta, *v.* - sónti
 snö, *s.* - hakei
 snöa, *v.* - haki-
 snöre, *s.* - asioto, láddi
 socker, *s.* - dími
 sol, *s.* - tado
 solande, *s.* - tadokanei
 soljungfru, *s.* - tadornei

solmunk, *s.* - tadocímio
 solstråle, *s.* - nómin
 som, *konj.* - ivén
 sommar, *s.* - kullus
 son, *s.* - kappei
 soppa, *s.* - robo
 sorgsen, *best.* - issá
 sort, *s.* - loto
 sova, *v.* - parl-
 spade, *s.* - tako
 spann, *s.* - íki
 spark, *s.* - ómablo
 sparka, *v.* - dítabl-, icoint-
 speciell, *best.* - lád
 spel, *s.* - alliö
 spela, *v.* - alli-
 spjut, *s.* - íco
 spricka, *v.* - disici-
 spricka, *s.* - sicei
 språk, *s.* - bigat
 spår, *s.* - neibbo
 stad, *s.* - usiollo
 stam, *s.* - bappi
 stark, *best.* - ísei
 stav, *s.* - arulcus
 steg, *s.* - hallo
 steka, *v.* - hir-
 stelna, *v.* - atir-
 sten, *s.* - íro
 stiga, *v.* - entoi-
 stjärna, *s.* - aríddiö
 stoft, *s.* - ígáppiö
 storlek, *s.* - oleirniö
 stortados, *s.* - tallotádoso
 straff, *s.* - úkointi
 straffa, *v.* - úkointi-
 streck, *s.* - téllo
 strid, *s.* - ciosso
 stridssolande, *s.* - ciossokanei
 strumpa, *s.* - seibbo
 stråla, *v.* - nómi-
 stråle, *s.* - nómin
 sträcka, *s.* - sóttat
 ström, *s.* - vanniö
 styre, *s.* - lúbbo
 styrka, *s.* - iso
 styv, *best.* - bat
 styvna, *v.* - eb-
 stål, *s.* - assiö
 ställa, *v.* - póss-
 ställe, *s.* - áceiki
 stämpel, *s.* - akóllei

stängd, *best.* - unti
 stöt, *s.* - arlo
 stöta, *v.* - arl-
 stövel, *s.* - rillo
 surra, *v.* - diob-
 surra (om insekt), *v.* - midd-
 svag, *best.* - lim
 svaghet, *s.* - limo
 svamp, *s.* - úgoddiö
 svans, *s.* - gappo
 svar, *s.* - súviö
 svara, *v.* - súvi-
 svart, *best.* - lun
 sväng, *s.* - vearlin
 svärd, *s.* - gerin
 svärta, *s.* - ecago
 symbol, *s.* - tériö
 syn, *s.* - bagus
 system, *s.* - mioggio
 så, *best.* - dea
 så, *v.* - súlli
 sådan, *pron.* - piö
 sång, *s.* - loimo
 sår, *s.* - íto
 säd, *s.* - rarniö
 säga, *v.* - riob-
 säker, *best.* - assu, gág
 säkerhet, *s.* - diodo
 säkra, *v.* - diob-
 sällskap, *s.* - hamin
 säng, *s.* - tiotto
 säte, *s.* - íllo
 söder, *s.* - anei
 sömn, *s.* - parlo
 söt, *best.* - onta
 sötma, *s.* - dími

T

ta, *v.* - ác-
 tack, *interj.* - ácerlei
 tados, *s.* - tadoso
 ta en tupplur, *v.* - ratt-
 tak, *s.* - búbbo
 tal, *s.* - rarlo
 tallrik, *s.* - areatto
 tand, *s.* - súgin
 tanke, *s.* - ámálco
 tegelsten, *s.* - geaciö
 tempeltjänare, *s.* - úlepo
 tenn, *s.* - oggiö
 text, *s.* - nutto

tid, *s.* - ínottin
 tidig, *best.* - issi
 tidpunkt, *s.* - ínottin
 till, *prep.* - od, ud
 tillfriskna, *v.* - dúk-
 tillräckligt, *best.* - órle
 tillsammans, *best.* - íd
 tillstånd, *s.* - relco
 tillväxt, *s.* - cado
 timme, *s.* - ámat
 tio, *räkn.* - ar
 tjock, *best.* - vál
 tjänare, *s.* - ócoido
 toffel, *s.* - adarro
 topp, *s.* - erro, páno
 torka, *v.* - bów-
 torr, *best.* - bów
 transport, *s.* - púco
 transportera, *v.* - ageiddi-
 tre, *räkn.* - dop
 trick, *s.* - reito
 tro, *s.* - ariddo, kátto
 tro, *v.* - kátt-
 trolig, *best.* - álca
 tron, *s.* - íllo
 trots, *best.* - orri
 tråd, *s.* - goppo
 trång, *best.* - alea
 trä, *s.* - ridiö
 träd, *s.* - ásibiö
 tröja, *s.* - ánárniö
 trött, *best.* - urnea
 tröttna, *v.* - urn-
 tudelad, *best.* - hékei
 tugga, *v.* - súgi-
 tumme, *s.* - leppo
 tunga, *s.* - oveibei
 tunn, *best.* - óroi
 tvivel, *s.* - durro
 tvivla, *v.* - durr-
 två, *räkn.* - év
 två, *s.* - ídeirno
 tvätt, *s.* - sáriö
 tvätta, *v.* - sári-
 tycka, *v.* - diradd-
 tycka om, *v.* - ini-
 tyg, *s.* - éleabbat
 tyngd, *s.* - ipioto
 typ, *s.* - loto
 tyst, *best.* - éroi
 tå, *s.* - ógantiö
 tårningskast, *s.* - ópiorro

tävla, *v.* - meit-
 tävling, *s.* - meito

U

ugn, *s.* - cóntat
 ull, *s.* - tarro
 under, *prep.* - órnu
 under tiden, *konj.* - ílcoi
 ung, *best.* - áddo
 ung flicka, *s.* - ceiri
 ungdom, *s.* - áddo
 ungdomlig, *best.* - áddo
 upp, *prep.* - ossu
 uppfinna, *v.* - cédd-
 uppfinning, *s.* - deissiö
 uppfostra, *v.* - sal-
 uppföra, *v.* - séb-
 uppträdande, *s.* - déto
 upptäckt, *s.* - dúro
 urholka, *v.* - ess-
 ursprung, *s.* - ásubo
 ut, *prep.* - anö
 utbildning, *s.* - rállo
 utgå ifrån, *v.* - sub-
 utmärka sig, *v.* - ólc-
 utrymme, *s.* - varniö
 utseende, *s.* - údeami
 utsmyckning, *s.* - ároiho
 utveckling, *s.* - amólo
 utvidga, *v.* - aveali-

V

vacker, *best.* - ahoidei, áttei
 vagn, *s.* - ageiddin
 vaken, *best.* - árlo
 vall, *s.* - daso
 valv, *s.* - mearlo
 vanlig, *best.* - úddei
 vansinnig, *best.* - ilcu
 var, *best.* - dah
 vara, *v.* - dúd-
 vara ilsken, *v.* - búd-
 vara ståndaktig, *v.* - síbi-
 varför, *best.* - er
 varje, *pron.* - hab
 varm, *best.* - áppoi
 vass, *best.* - úttí
 vassrör, *s.* - hántiö
 vatten, *s.* - seacus
 vax, *s.* - údokei

V-Ö – svensk-dalkisk ordlista

veck, *s.* - soisi
vecka, *s.* - eselus
verk, *s.* - ciolci
verka, *v.* - vion-
verktyg, *s.* - óso
vers, *s.* - asáriö
veta, *v.* - títt-
vi, *pron.* - édei
vid, *best.* - ernoi
vid, *prep.* - us
vikt, *s.* - ipioto
viktig, *best.* - ílea
vila, *s.* - ibattin
vilja, *v.* - vam-
vilja, *s.* - vamo
vin, *s.* - ódahiö
vind, *s.* - malco
vinge, *s.* - vátto
vinkel, *s.* - leaho
vinna, *v.* - beri-
vinst, *s.* - beriö
vinter, *s.* - rallo
vis, *best.* - átea
visa fram, *v.* - apepp-
vision, *s.* - tudei
vit, *best.* - írnoi
våg, *s.* - seiggiö
våld, *s.* - ernei
våldsam, *best.* - erní
vård, *s.* - uddo
vårda, *v.* - udd-
våt, *best.* - edei
väcka, *v.* - erl-
väder, *s.* - beiliö
väderstreck, *s.* - doipiö
väg, *s.* - sioko, súsiö
vägg, *s.* - daso
våldigt, *best.* - cí
välsigna, *v.* - cadd-
vän, *s.* - alúllo
värdeföremål, *s.* - amemmin
värk, *s.* - ciogo
värld, *s.* - kábo
värme, *s.* - hiro
värpa, *v.* - anéli-
väska, *s.* - dallo
väster, *best.* - mosat
vätska, *s.* - ari
väva, *v.* - ileabb-
växa, *v.* - cad-
växa (om växter), *v.* - agi-
växa upp, *v.* - arélli-, cad-

växt, *s.* - agiö
vördnadsfull, *best.* - gir

Y

ylle, *v.* - tarrat
ysta, *v.* - dun-
ytterkant, *s.* - caro
yxa, *s.* - héppo

Å

åka, *v.* - hég-
åker, *s.* - atarlei
åldrig, *best.* - gir
ånger, *s.* - soiddei
ångra, *v.* - soiddi-
år, *s.* - kapo
åsikt, *s.* - raddat
åska, *s.* - danei
åska, *v.* - dani-
återfödas, *v.* - cés-
åtta, *räkn.* - cad

Ä

äga, *v.* - adeis-
ägare, *s.* - adeisus
ägg, *s.* - anéliö
ägodel, *s.* - lósso
älska, *v.* - iseim-
än, *best.* - umúb
ändå, *best.* - orri
äpple, *s.* - madei
äta, *v.* - l-
äta middag, *v.* - c-
äta upp, *v.* - diov-
även, *best.* - ca

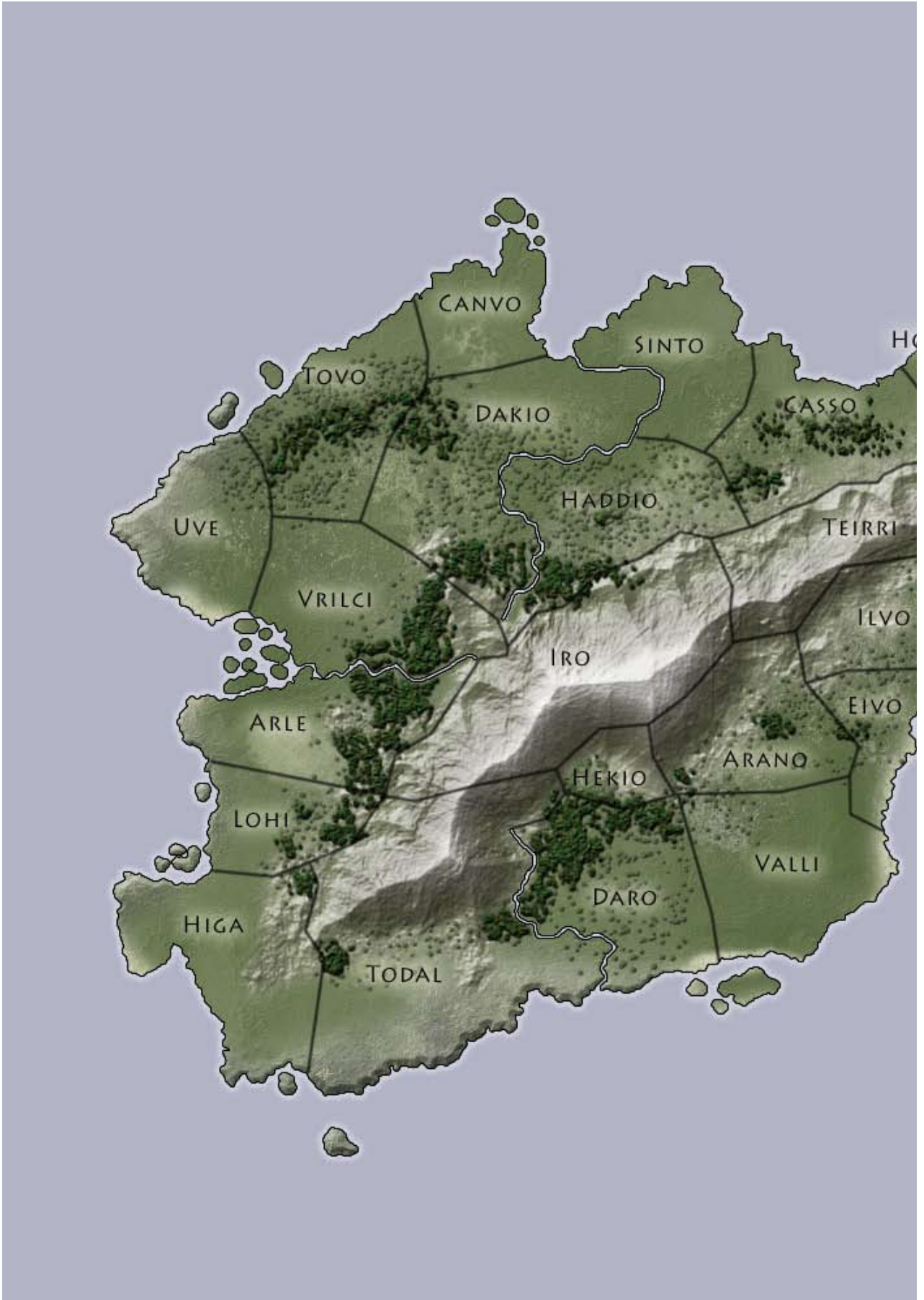
Ö

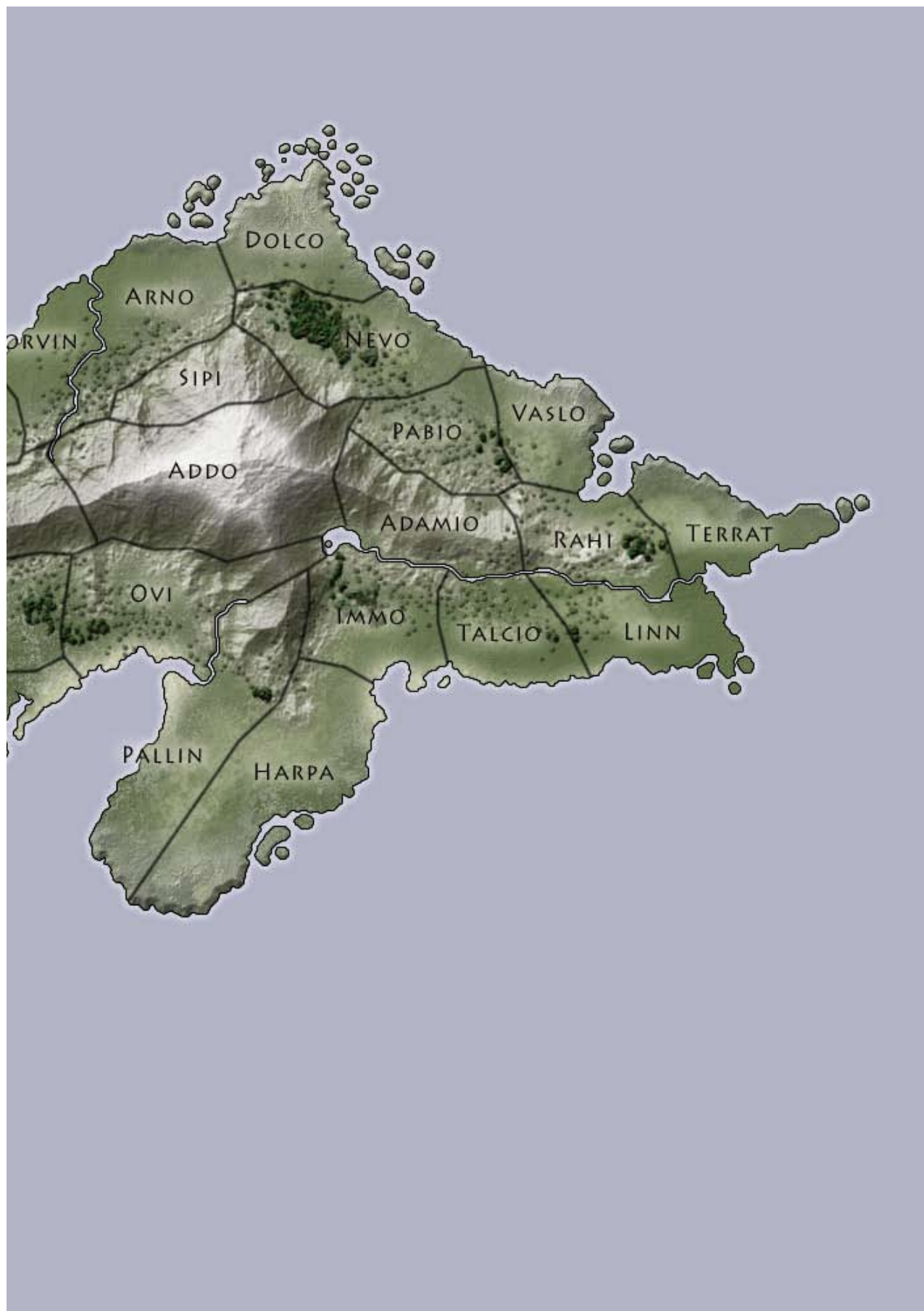
ö, *s.* - átto
öfolk, *s.* - dalcoi
öga, *s.* - gáppo
ökning, *s.* - giommus
öppen, *best.* - ántei
öppna, *v.* - enti-
öra, *s.* - allo
öster, *s.* - edoi
över, *prep.* - essea
överenskommelse, *s.* - dalus
överraskning, *s.* - oheapus

Appendix B - kartor

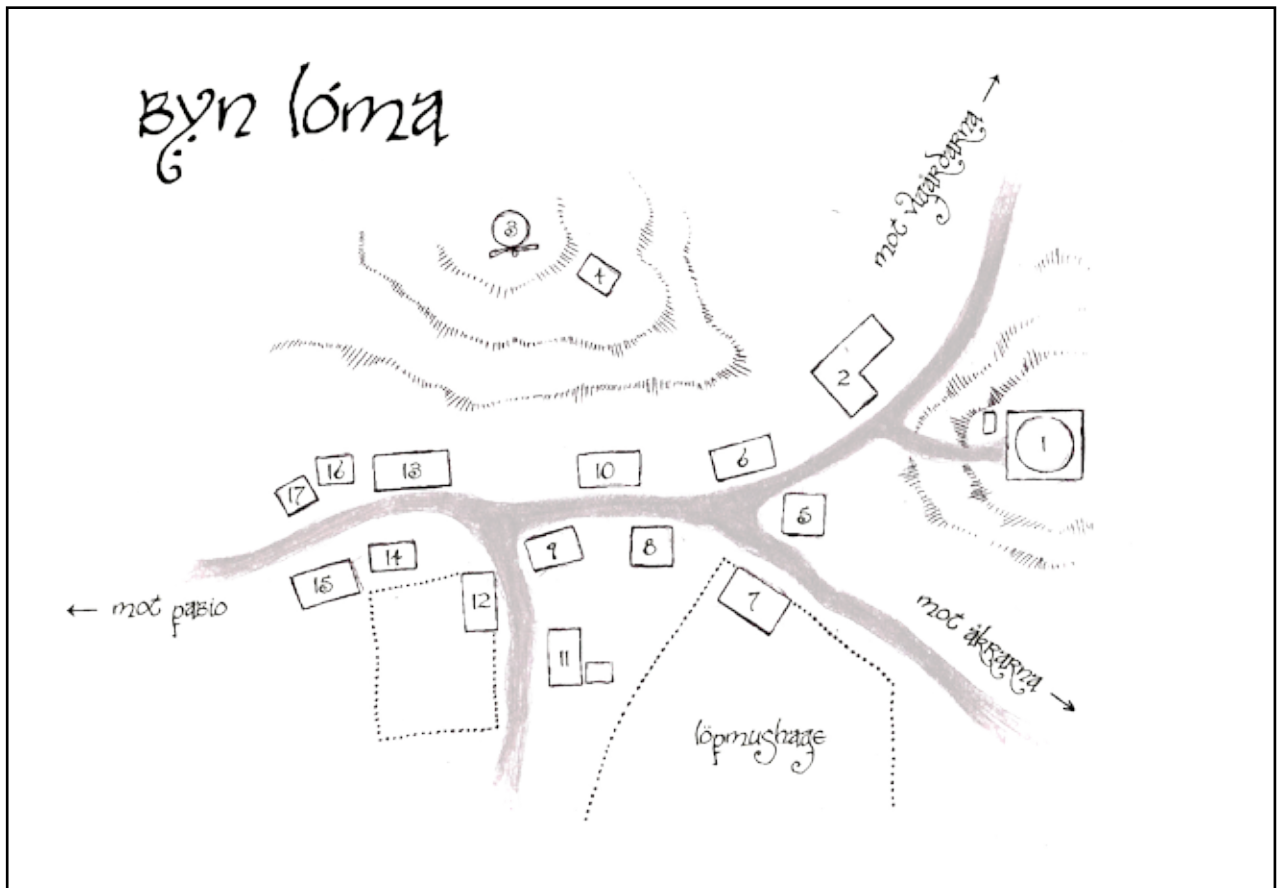

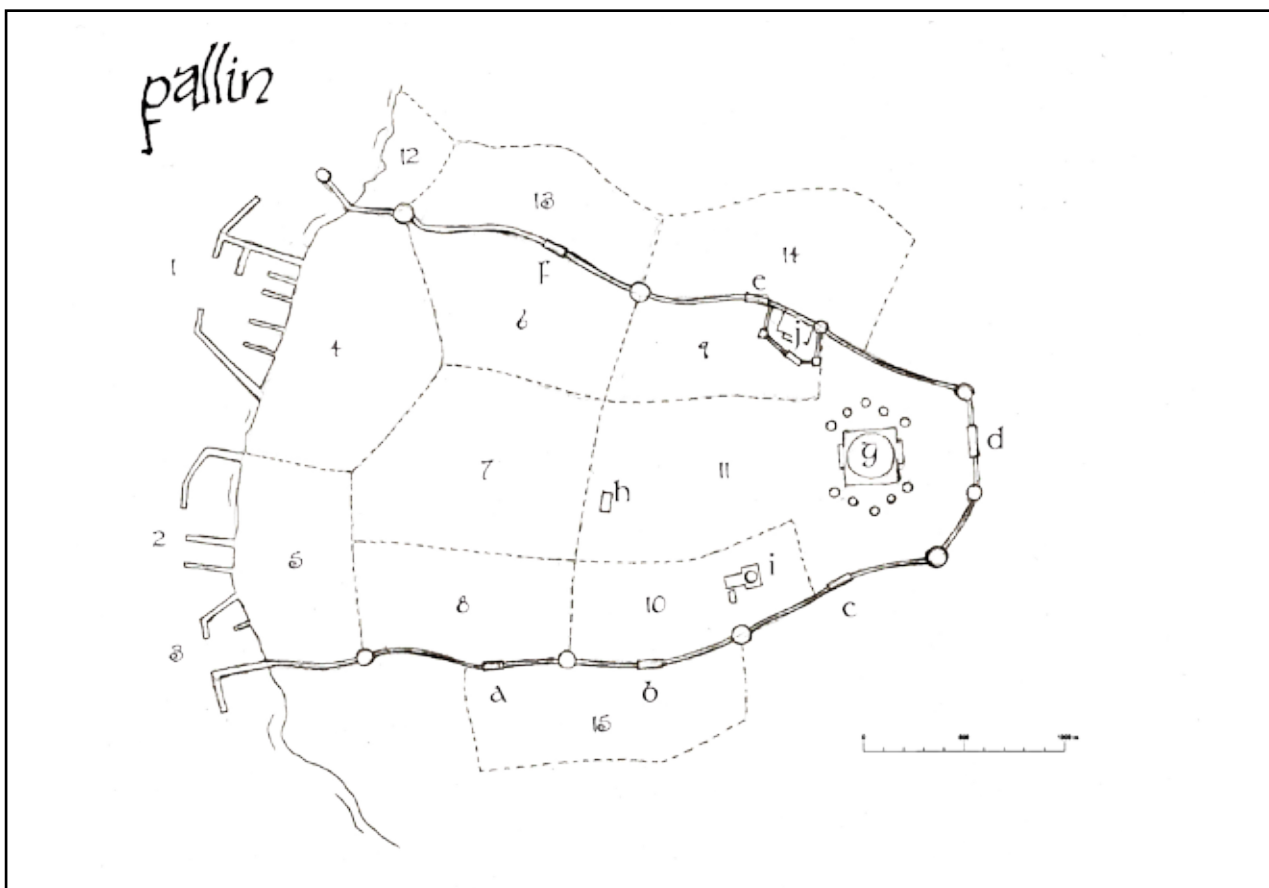
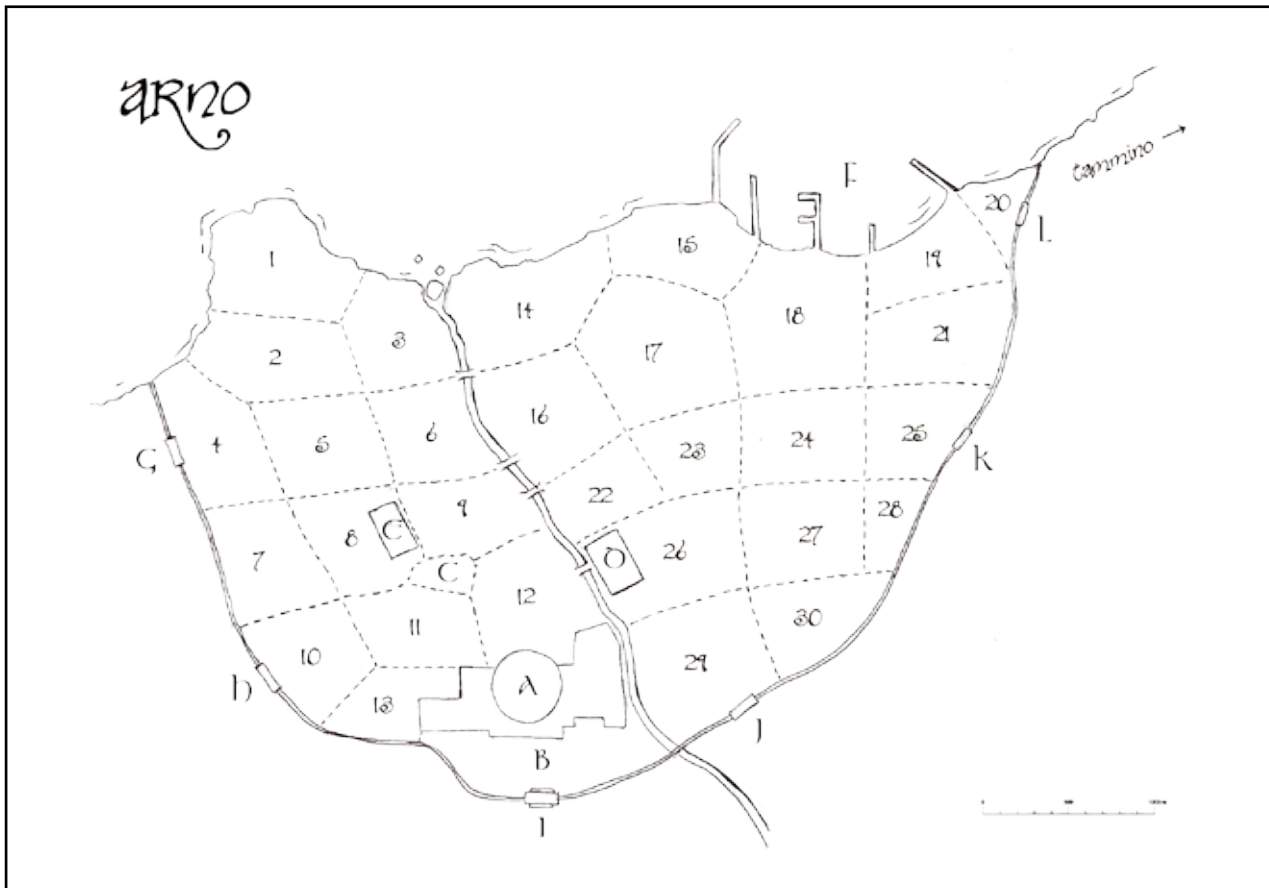
Appendix B

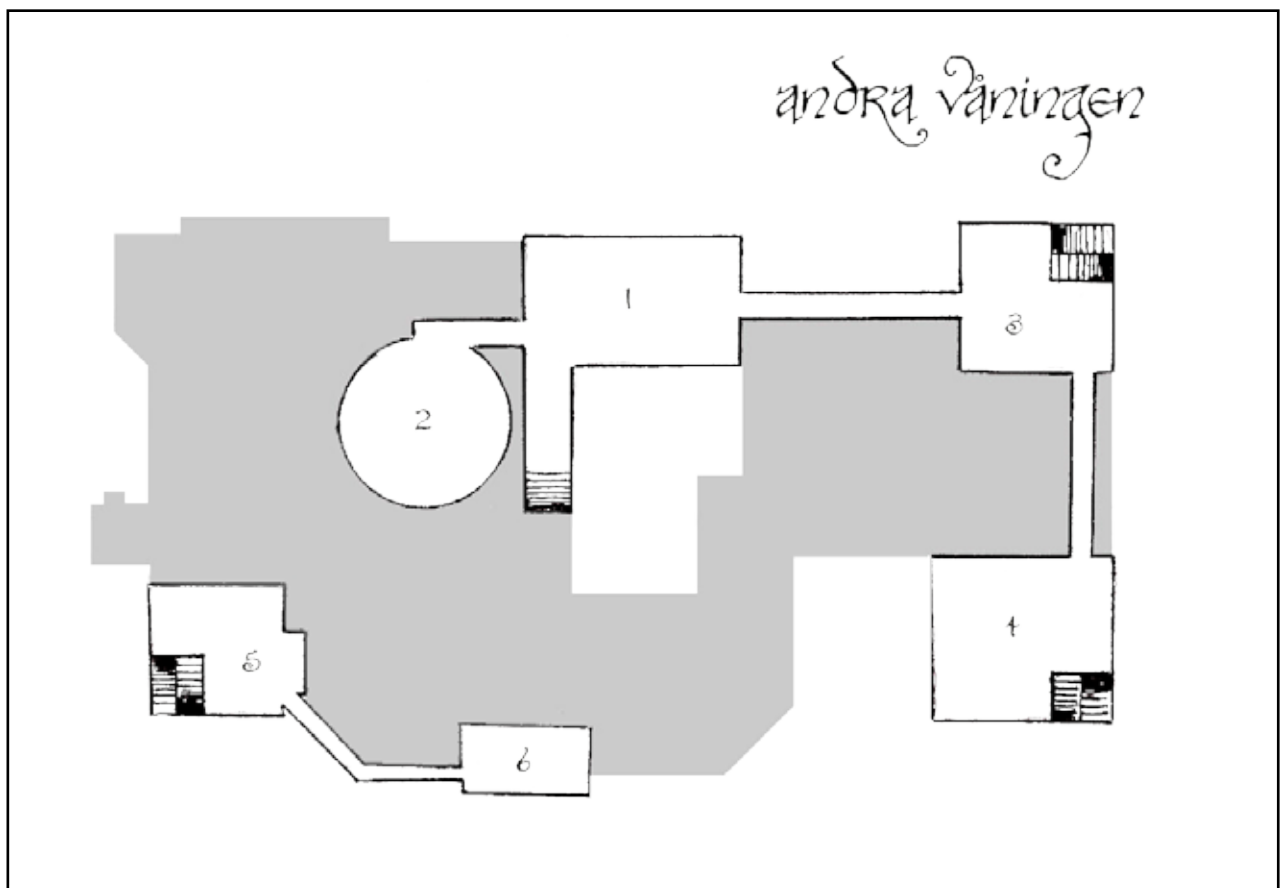
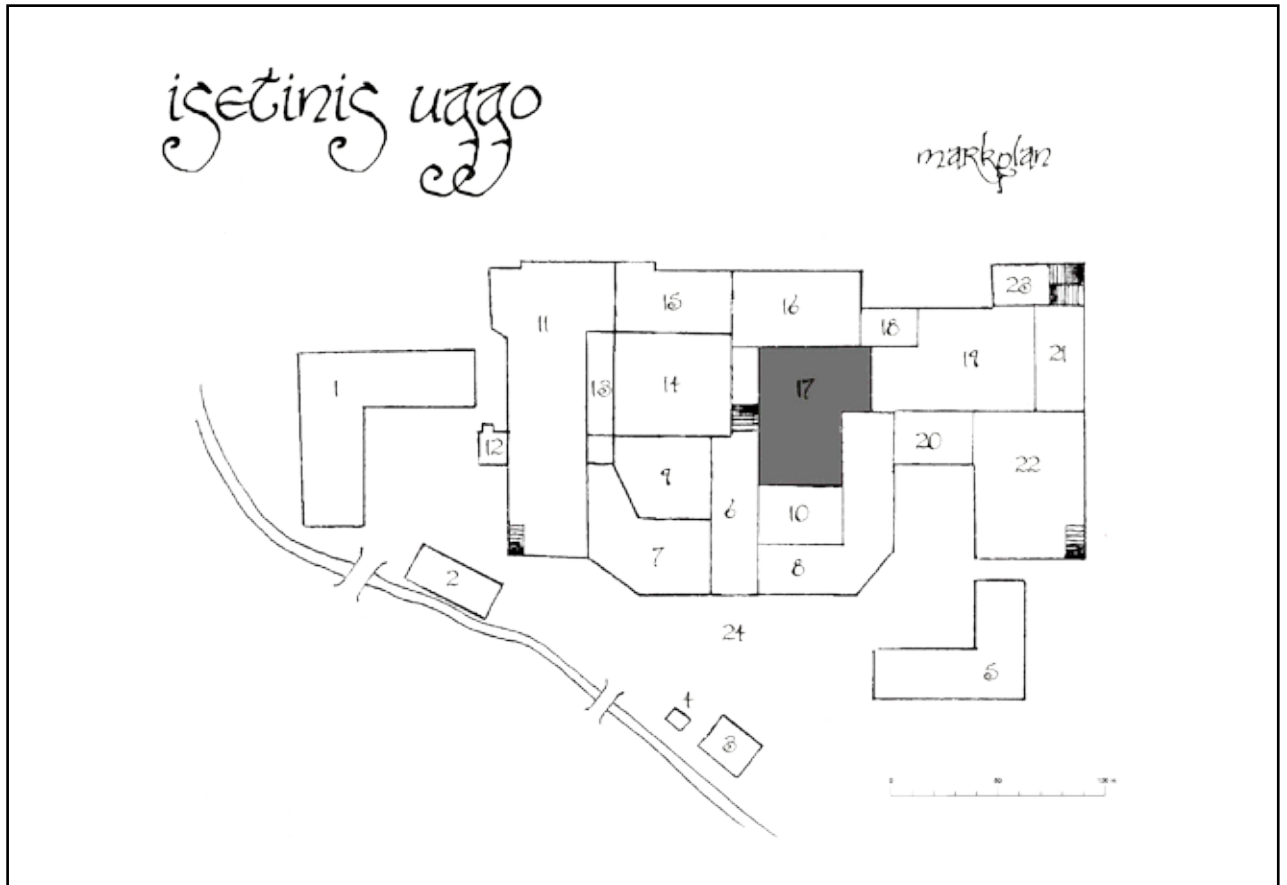

Appendix B

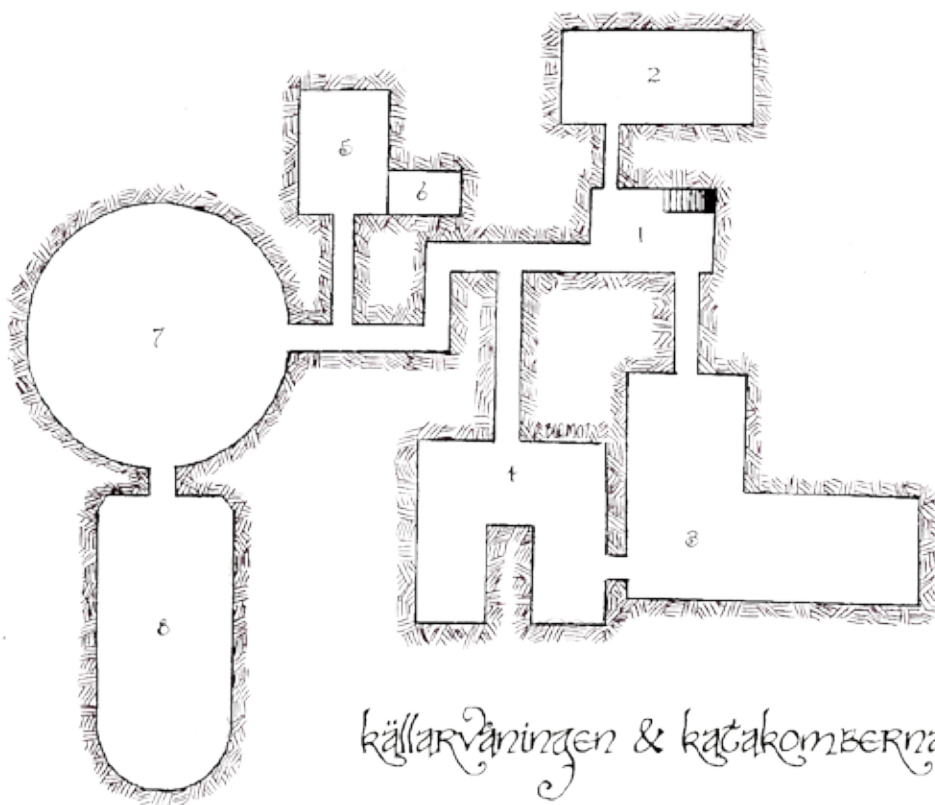

Appendix B

tredje våningen

källarvåningen & katakomberna

